

ANDORRA

i el seu Sistema Financer 2009

ASSOCIACIÓ DE BANCs ANDORRANS

ANDORRA

i el seu Sistema Financer

Publicat per l'**Associació de Bancs Andorrans (ABA)**
amb la col·laboració de **KPMG**

Fotografies: Jaume Riba

Foto coberta: *Vall del Madriu - Perafita - Claror*. Inscrita des del juliol de 2004 a la Llista del patrimoni mundial per part de la UNESCO

Dipòsit legal: AND. 1077-2010
ISBN: 978-99920-1-783-8

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

Pàg. 4

I. EL PRINCIPAT D'ANDORRA

Pàg. 7

- I.1. Introducció a Andorra
- I.2. Història d'Andorra
- I.3. Institucions andorranes

Pàg. 8

Pàg. 10

Pàg. 11

II. MARC LEGAL ANDORRÀ

Pàg. 15

- II.1. Marc mercantil
- II.2. Marc laboral
- II.3. Marc tributari
- II.4. Marc legislatiu del sistema financer
- II.5. Desenvolupaments en el marc regulatori del sistema financer
- II.6. Evolució del marc legal i regulatori del sistema financer andorrà en el context internacional

Pàg. 16

Pàg. 17

Pàg. 19

Pàg. 23

Pàg. 27

Pàg. 30

III. ENTORN ECONÒMIC

Pàg. 37

- III.1. Introducció
- III.2. Principals variables econòmiques
- III.3. El sector públic
- III.4. Evolució de l'economia andorrana durant el 2009

Pàg. 38

Pàg. 39

Pàg. 44

Pàg. 46

IV. SECTOR BANCARI

Pàg. 57

- IV.1. Introducció
- IV.2. Associació de Bancs Andorrans
- IV.3. El sector bancari

Pàg. 58

Pàg. 60

Pàg. 61

V. DADES D'INTERÈS

Pàg. 83

- V.1. Grups bancaris andorrans
- V.2. Altres dades d'interès

Pàg. 84

Pàg. 94

PRESENTACIÓ

L'exercici 2009 ha estat marcat per la incertesa i la inestabilitat generades per la crisi financera internacional i per la contracció generalitzada de l'economia mundial i del mercat laboral experimentades a finals del 2008 i els primers mesos del 2009. Les excepcionals mesures de política econòmica preses per les diferents autoritats i organismes internacionals en els principals països desenvolupats van ser decisives perquè, entre el segon i el tercer trimestre del 2009, els indicadors macroeconòmics mostressin senyals clars de reactivació de l'economia dels països emergents i d'estabilització de les principals economies mundials, concretament Estats Units, Japó i la Unió Europea. Els moviments enregistrats en els mercats financers internacionals els darrers mesos del 2009, amb especial rellevància els experimentats en el mercat de renda fixa privada, donen mostra d'un escenari de gradual recuperació, sense menystenir la volatilitat en els mercats financers, el preu dels actius immobiliaris o les elevades taxes d'atur.

L'activitat econòmica mundial s'ha reactivat de manera generalitzada en els darrers mesos de l'exercici 2009 amb el lideratge dels països emergents, i especialment Àsia, amb Xina al capdavant amb una taxa de creixement del 8,50%. En aquesta línia, les expectatives de creixement per a l'any 2010 són bones, amb una previsió del creixement de l'economia mundial del 2,40%.

A Europa, l'any 2009 ha estat marcat per la part més baixa del cicle econòmic dels darrers temps, amb una contracció de la seva economia del 4,10%. Si bé en els darrers mesos de l'any s'han donat els primers senyals de recuperació, amb França i Alemanya com a motors econòmics de la zona, alguns països de la zona euro mostren encara símptomes de feblesa a la seva economia. Tanmateix, les previsions indiquen que l'any 2010 marcarà molt probablement l'inici d'una lleu recuperació a la Unió Europea, on s'espera que la inflació repunti en 1,20 punts percentuals i el creixement per l'Europa dels 27 disminueixi en 0,10 punts percentuals.

En aquest entorn econòmic, Espanya també ha experimentat una contracció de la seva economia enregistrant una taxa de decreixement interanual del PIB del 3,60%, davant del creixement de l'1,16% que havia assolit el 2008 o el 3,80% del 2007. L'evolució de l'economia espanyola ha estat similar a la d'altres països desenvolupats com els Estats Units que han registrat una contracció interanual del 2,40%, Luxemburg del 4,20% o Alemanya amb un 5%. L'FMI pronostica que durant el 2010 l'economia espanyola es contraurà un 0,40% i considera important que s'acceleri la reestructuració del sistema financer, així com la reforma del seu mercat laboral.

L'economia francesa s'ha contret un 2,19% en el 2009, tot i que en els últims tres trimestres de l'any ha crescut un 0,30%, un 0,20% i un 0,60%, respectivament. Per al 2010 es preveu una taxa de creixement de l'economia francesa de l'1,40%.

Durant el 2009, Andorra també s'ha vist fortament influïda per la crisi econòmica internacional i la desacceleració de les economies del seu entorn i els pilars tradicionals de la nostra economia, com el turisme, el comerç i la construcció, han patit una reducció de la seva activitat. Els principals indicadors econòmics del Principat han enregistrarat els seus mínims, arran d'una caiguda tant de la demanda exterior, provinent principalment del turisme, com de la demanda nacional. El comerç i el turisme, que constitueixen els sectors que més contribueixen a la creació de riquesa al país, mostren un clar retrocés en els seus indicadors, havent disminuït el nombre de visitants durant el 2009 en un 4,45%. Cal tenir en compte que més enllà de l'impacte de la crisi econòmica internacional, els resultats del sector turístic i comercial estan condicionats per la competència global i la maduresa del seu model de negoci. Per això, el Govern d'Andorra, juntament amb els principals actors socials i empresarials de dit sector, estan treballant per dotar el producte turístic del Principat d'atractiu i de qualitat, tot venent il·lusions, experiències, productes i serveis diferenciats de la resta d'oferta turística global.

Per bé que aquesta situació de crisi econòmica també ha produït, per primera vegada en els últims 10 anys, una lleu disminució de la població del Principat, interessa ressaltar l'increment que ha experimentat el salari mitjà dels treballadors així com l'increment dels recursos gestionats pels bancs.

A l'any 2009, el sistema financer andorrà ha demostrat que amb una gestió conservadora i prudent es poden afrontar amb èxit els reptes que genera un entorn econòmic i financer incert i volàtil. Així, d'acord amb la seva reputació financera assolida gràcies a la solidesa i rigor en l'aplicació dels estàndards regulatoris internacionals al llarg dels anys, en aquest exercici 2009, la banca andorrana ha assolit uns resultats molt satisfactoris i unes elevades ràtios de solvència i liquiditat, d'un 22,02% i d'un 75,07%, respectivament.

A Andorra, l'any 2009 també ha estat marcat pel sostingut desenvolupament d'un marc jurídic i econòmic que respon a la voluntat del país d'evolucionar cap a una situació econòmica sostenible, amb una clara projecció cap a l'exterior. Amb aquesta voluntat, al març del 2009 es va produir la signatura de la Declaració de París, i la subseqüent aprovació de la Llei Qualificada d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia i la posterior signatura d'Acords bilaterals d'Intercanvi d'Informació d'Andorra amb 17 països entre els quals hi ha Espanya, França i Portugal, tal i com s'explica amb major detall en el capítol "II. Marc legal andorrà" d'aquesta publicació.

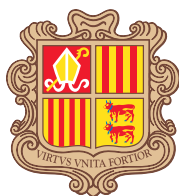
I EL PRÍNCIPAT D'ANDORRA

I.1. Introducció a Andorra

El **Principat d'Andorra** és un **microestat europeu** situat al Pirineu Central, entre Espanya i França, estats membres de la Unió Europea amb els quals comparteix, respectivament, 64 km de frontera pel sud i l'oest i 57 km pel nord. La seva capital és Andorra la Vella.

La superfície d'Andorra és aproximadament de **468 km²**, superior a la d'altres petits estats europeus com ara San Marino (61 km²), Liechtenstein (157 km²) o el Principat de Mònaco (1,5 km²).

La bandera i l'escut d'Andorra són els següents:

La llengua oficial d'Andorra és el **català**, si bé s'utilitzen també de manera habitual el castellà i el francès, gràcies als contactes econòmics i socials amb els estats veïns. L'anglès s'utilitza també en l'àmbit comercial i financer.

El Principat d'Andorra, que no disposa de moneda pròpia, va adaptar-se a l'**euro** l'1 de gener de 2002 igual que els altres països membres de la Unió Europea.

Andorra és un país muntanyós. El punt més baix és la confluència del riu Runer amb el Valira (838 m) i el més alt, el Pic de Coma Pedrosa (2.942 m). El clima d'Andorra es considera sec i mediterrani. Les temperatures varien sensiblement entre les zones altes i les baixes a causa sobretot de les grans diferències d'altitud. La temperatura mitjana mínima és de -2° C i la mitjana màxima de 24° C. Les precipitacions en forma de neu són freqüents i les pluges es concentren principalment entre els mesos d'octubre i maig. L'aigua és un dels recursos naturals més importants i permet l'aprofitament hidroelèctric i termal.

La **població** d'Andorra al 2009 ha estat de 84.082 habitants, amb un 38% d'habitants de nacionalitat andorrana, un 32% dels residents de nacionalitat espanyola, un 16% de nacionalitat portuguesa, un 6% de nacionalitat francesa i un 1% de nacionalitat britànica. L'altre 7% de la població està distribuïda en més de 16 nacionalitats diferents a les esmentades anteriorment.

L'estructura de la població per edats en el 2009, presentada en el gràfic següent, està caracteritzada per una distribució concentrada en els trams d'edat de 30-39 anys i de 40-49 anys tant per a homes com per a dones. Analitzant les dades d'anys anteriors, es pot veure que la distribució segueix la mateixa tendència des de fa varies dècades, presentant una distribució amb una elevada concentració en les edats corresponents a la població en edat per treballar, generat per l'elevat percentatge de població activa que procedeix de l'exterior, motivat per la dependència de mà d'obra del Principat d'Andorra i que, en moltes ocasions, no forma part d'una unitat familiar estable resident al país, fet que incentiva el seu retorn al país d'origen en l'edat de jubilació.

[gràfic 1]

La **nacionalitat andorrana** per naturalització pot ésser adquirida per les persones estrangeres que contreguin matrimoni amb andorrans, si acrediten una residència ininterrompuda a Andorra de tres anys. Els estrangers amb una residència efectiva d'almenys vint anys poden també sol·licitar-la al Govern. La Constitució andorrana no permet tenir dues nacionalitats.

La persona física estrangera major de 18 anys que desitja establir la seva residència efectiva a Andorra sense exercir-hi cap activitat ha d'obtenir del Ministeri d'Interior una autorització de **resident passiu** que es regeix per la Llei qualificada de modificació de residències passives de data 28 de novembre de 1996.

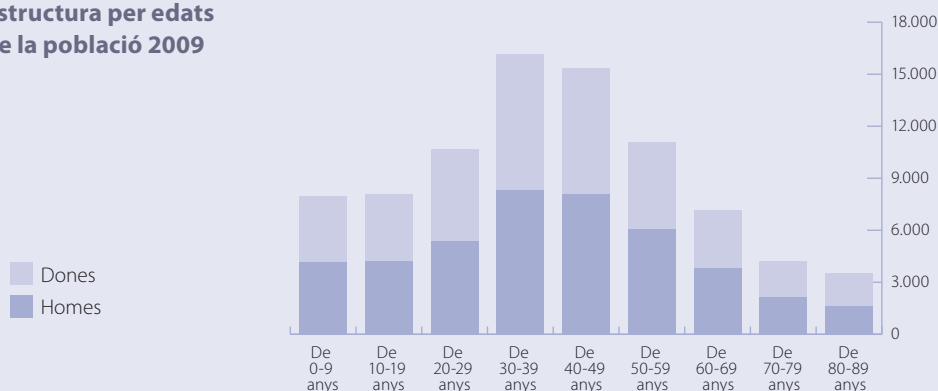
Les persones físiques no residents majors d'edat i les persones físiques residents amb menys de vint anys de residència necessiten una autorització del Govern per poder adquirir un **habitatge** en règim de propietat horitzontal, amb la corresponent plaça d'aparcament. En aquest cas, les parcel·les de terreny per a un xalet o un habitatge unifamiliar no poden excedir els 1.000 m². En el cas dels espanyols i francesos, el període de residència queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Trilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, i pels portuguesos el període també queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Bilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals.

L'estructura educativa andorrana és de caràcter multilingüe, plural i mixta ja que inclou educació pública en tres sistemes educatius: l'andorrà, el francès i l'espanyol, així com oferta educativa privada en un centre regit pel sistema espanyol. Els estudiants que desitgen continuar l'ensenyament superior tenen la possibilitat d'escollir entre formació professional i els estudis universitaris oferts a la Universitat d'Andorra o a països de l'estranger com Espanya i França. Pel que fa a la Universitat d'Andorra, creada el juliol de 1997, ofereix estudis presencials, virtuals i d'extensió universitària. Així mateix, i amb l'entrada en vigor de la nova Llei d'inversions estrangeres, la institució educativa "La Salle" obrirà un centre universitari a Andorra (*Universitat Oberta La Salle-Andorra*), on s'impartiran estudis *on-line* i semipresencials de Tecnologia i Ciències Socials.

Tal com podem veure a continuació, Andorra està dividida administrativament en set circumscripcions territorials anomenades **parròquies**, que es diferencien les unes de les altres en quant a l'extensió i la població, i que disposen cadascuna d'elles del seu propi Comú (Ajuntament). Les set parròquies són: Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany.

Estructura per edats de la població 2009

Font: Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

[gràfic 1]

La superfície i la densitat demogràfica per a cadascuna de les set parròquies al 2009 és com segueix. [gràfic 2]

Les **distàncies** per carretera fins al Principat des de les principals ciutats dels estats veïns són les següents:

Des d'Espanya:

Madrid 600 km
Barcelona 210 km

Des de França:

París 900 km
Marsella 532 km
Tolosa 196 km

Andorra disposa d'una xarxa pública i privada de transports amb les principals ciutats dels països veïns.

El Principat no disposa de xarxa ferroviària pròpia, si bé s'hi pot accedir des de Lleida o Puigcerdà, a Espanya, i des d'Aix-les-Thermes o l'Hospitalet, a França, en menys d'una hora fins a Andorra per carretera.

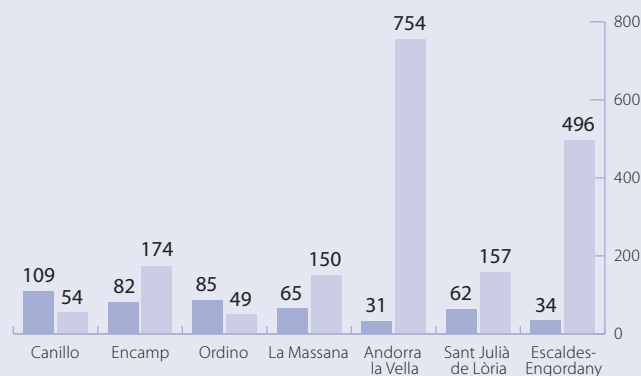
Els aeroports més propers es troben a Tolosa i Perpinyà, a França, i Barcelona, Girona i Reus, a Espanya. Així mateix, durant el primer trimestre del 2010, ha entrat en funcionament l'aeroport de l'Alguaire (Lleida).

El Servei de Telecomunicacions d'Andorra

(Andorra Telecom) també permet un altre tipus de comunicació mitjançant la telefonia fixa i mòbil (GSM i 3G), internet bàsic i en banda ampla (ADSL), fibra òptica (FITH) i televisió digital terrestre (DVB - T), GPRS, el telègraf, el tèlex i el telefax.

Superfície parroquial i densitat demogràfica 2009

■ Habitants per Km²
■ Superfície en Km²

(Km²) Font: Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

[gràfic 2]

I.2. Història d'Andorra

La història d'Andorra es coneix a través dels primers testimonis escrits trobats que s'hi relacionen, datats el segle IX.

Un precepte carolingi datat de l'any 843 i signat pel rei Carles el Calb mencionava l'atribució de les Valls d'Andorra a Sunifred Comte d'Urgell. El 988, Borrell II, Comte de Barcelona i d'Urgell, va cedir Andorra a l'Església d'Urgell a canvi de possessions dins el Comtat de la Cerdanya. El Bisbe d'Urgell va esdevenir així sobirà temporal de les Valls.

No obstant, durant els segles següents, el Bisbat d'Urgell es va veure en conflicte amb el Comtat de Foix, el qual desitjava recuperar allò que en un passat li pertanyia. Aquesta situació va finalitzar el 1278 i el 1288 amb la signatura del primer i el segon Pariatge entre el Bisbe d'Urgell i el Comte de Foix, respectivament. Aquestes sentències arbitrals

van establir un condomini indivís de les Valls amb igualtat de drets i atribucions entre els dos senyors (fixaven els tributs a pagar pels andorrans i disposaven l'exercici de la justícia conjunta mitjançant els batlles, les obligacions militars dels andorrans envers els dos senyors i el nomenament de notaris i veguers). En definitiva, els Pariatges van representar la independència d'Andorra durant més de set-cents anys.

Els drets de consenyoria sobre Andorra van passar després als reis de França, hereus dels comtes de Foix, i més tard al President de la República Francesa.

Va ser al principi dels anys 80 quan la necessitat de reformes de les institucions va esdevenir patent. Així, l'any 1981, amb la separació de poders, es va redactar un acord entre coprínceps, es va crear el Govern andorrà sota la denominació de Consell

Executiu i la figura del Cap de Govern. D'aquesta manera es van anar desenvolupant diferents reformes tals com el codi penal, el codi de l'administració, sempre sota l'acord dels coprínceps.

El gran canvi va arribar a Andorra el 14 de març de 1993, data en la qual es va aprovar per referèndum la Constitució del Principat d'Andorra, convertint-se així en un Estat independent, de dret, democràtic i social. Malgrat que aquesta darrera fita pot semblar

recent, el Principat d'Andorra fa més de 700 anys que es regeix per un sistema institucional propi.

Així, el poble andorrà, va assumir la sobirania, però els coprínceps, indivisa i conjuntament, són el cap d'Estat. A títol personal i exclusiu, aquest càrrec recau en el Bisbe d'Urgell (actualment l'Excm. Sr. Enric Vives i Sicília) i el President de la República Francesa (actualment l'Excm. Sr. Nicolas Sarkozy). Cada copríncep nomena un representant personal a Andorra.

I.3. Institucions andorranes

Principals Institucions i Organismes Polítics

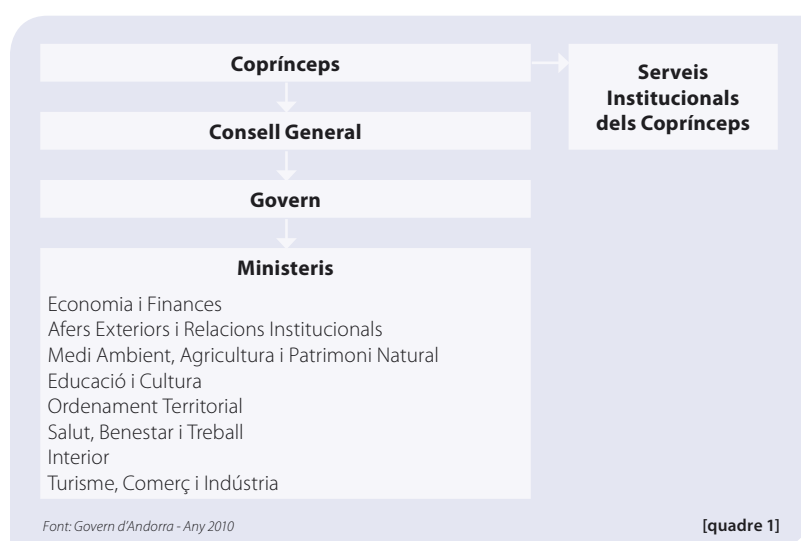
L'esquema de les principals institucions a Andorra és el següent: [quadre 1]

Tal com hem explicat anteriorment, l'any 1993, Andorra es va dotar d'una Constitució moderna i va esdevenir un copríncipat parlamentari.

Els **coprínceps** arbitren i moderen el funcionament dels poders públics i de les institucions. Les seves funcions són, entre d'altres, la sanció i la promulgació de lleis, la convocatòria d'eleccions generals, la convocatòria de referèndums a petició del Cap de Govern i de la majoria del Consell General sobre una qüestió d'ordre polític. Dels seus actes se'n fan responsables qui els contrasignen.

El **Consell General** (Parlament Andorrà) és el màxim òrgan de representació popular. Exerceix el poder legislatiu, aprova els pressupostos de Govern, nomena el Cap de Govern i promou i controla la seva acció política. El Consell General està format per 28 membres elegits per sufragi universal per un termini de 4 anys. La meitat d'aquests consellers s'elegeix per circumscripció parroquial i l'altra meitat per circumscripció nacional. L'òrgan que regeix el Consell General és la Sindicatura, encapçalada pel Síndic General i el Subsíndic, elegits pel ple del Consell General. Amb l'aprovació de la Constitució, les normes que emanen del Consell General reben la denominació unitària de lleis.

Des del passat 19 de maig, a Andorra hi ha els següents **partits polítics** amb representació parlamentària: el *Partit Socialdemòcrata* (afiliat a la Internacional Socialista), la *Coalició Reformista*, integrada entre altres pel Partit Liberal d'Andorra (afiliat a la Internacional Liberal), i finalment *Andorra pel Canvi*, plataforma ciutadana constituïda al darrer trimestre del 2008.

El **Govern** té el poder executiu de l'Estat i es compon del Cap de Govern i els Ministres. El Cap de Govern és elegit pel Consell General i dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra, l'Administració de l'Estat i exerceix la potestat reglamentària (veure la composició del Govern actual en el capítol "V. Dades d'interès").

Andorra està dividida administrativament en set parròquies: Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany. L'òrgan de representació i administració de la parròquia és el **Comú**, que actua per mitjà del seu Consell. La Constitució defineix els comuns com a corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmeses a la llei, en forma d'ordenances, reglaments i decrets. Els electors de cada parròquia elegeixen deu consellers, dels quals en designen dos pels càrrecs de Cònsol Major i Cònsol Menor.

El **Tribunal de Comptes** és un òrgan tècnic, independent, vinculat orgànicament al Consell General,

que fiscalitza la despesa pública. A més, s'encarrega de verificar la transparència de la gestió econòmica, financera i comptable de l'Administració Pública.

El **Raonador del Ciutadà** és la institució que defensa i vetlla pel compliment i l'aplicació dels drets i les llibertats recollits a la Constitució, actuant com a comissionat o delegat del Consell General. El Raonador del Ciutadà recull i tramita les queixes i reclamacions relatives a les relacions dels ciutadans amb totes les administracions i organismes públics del Principat, amb independència i objectivitat.

L'**Agència Andorrana de Protecció de Dades** creada per la *Llei 15/2003*, del 18 de desembre,

qualificada de protecció de dades personals, és una institució de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar que exerceix la seva autoritat de control sobre els tractaments de dades personals duts a terme per les persones, entitats privades i l'administració pública andorrana. Es configura com una autoritat independent que actua amb objectivitat i plena independència de les administracions públiques andorranes en l'exercici de les seves funcions. El seu objectiu és vetllar pel respecte dels drets fonamentals de les persones físiques, en tot allò que concerneix les operacions fetes mitjançant processos automatitzats o manuals de dades personals, amb especial protecció del dret a la intimitat.

Altres Institucions

Òrgans judicials andorrans. La missió dels òrgans judicials és sotmetre tots els poders públics al compliment de la llei, controlar la legalitat de l'actuació administrativa i oferir a tots els ciutadans una protecció efectiva en l'exercici dels seus drets i en la defensa dels seus interessos legítims.

Un organigrama representatiu del sistema judicial andorrà es presenta a continuació: [quadre 2]

El **Tribunal Constitucional** és l'òrgan màxim d'interpretació de la Constitució i les seves sentències vinculen els poders públics i els particulars. Aprova el seu propi reglament i, en l'exercici de la seva funció, està sotmès únicament a la Constitució i a la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Es compon de quatre magistrats constitucionals, un per cadascun dels coprínceps i dos pel Consell General, amb un mandat d'una durada de vuit anys, no renovables per períodes consecutius.

El **Consell Superior de la Justícia** és l'òrgan de representació, govern i administració de l'organització judicial, que vetlla per la independència i el bon funcionament del poder judicial. Es compon de

cinc membres designats, un per cada copríncep, un pel síndic general, un pel Cap de Govern i un pels magistrats i batlles. Aquest consell és l'encarregat de nomenar els batlles, els magistrats, el fiscal general de l'estat, els fiscals adjunts i secretaris judicials; exerceix també la funció disciplinària i promou les condicions perquè l'administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu funcionament.

El **Ministeri Fiscal** és l'òrgan que vetlla per la defensa i l'aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i promou davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general. Es compon de membres nomenats pel Consell Superior de la Justícia a proposta del Govern, amb mandats renovables de sis anys.

El **Tribunal Superior de Justícia** constitueix la més alta instància de l'organització judicial del Principat. Es compon d'un president i vuit magistrats nomenats pel Consell Superior de la Justícia. Està integrat per la sala civil, la sala penal i la sala de contencions administratiu i de seguretat social.

[quadre 2]

El **Tribunal de Corts** és competent per jutjar en primera instància els delictes majors, així com per dur a terme l'execució de les seves sentències i altres resolucions. Aquest tribunal jutja, en apel·lació, els recursos contra sentències penals dictades pel Tribunal de Batlles, en causes seguides per delictes menors, i pels batlles, en matèria de contravencions penals. Exerceix, mitjançant el seu president, les funcions de jurisdicció de vigilància penitenciària i d'aplicació de les penes. En l'actualitat es compon d'un president, un vicepresident, un magistrat i dos magistrats adjunts.

Altres Organismes

L'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar pública i privadament, amb independència de l'administració general. L'INAF és l'autoritat del sistema financer andorrà i promou i vetlla pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer.

La Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF) és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig i finançament del terrorisme. Es crea l'any 2000 amb la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, seguint les recomanacions del Comitè MONEYVAL del Consell d'Europa, així com les 40 recomanacions i les 9 recomanacions especials del GAFI. La UIF (fins el 21 d'abril de 2009 anomenada Unitat de Prevenció de Blanqueig, UPB) va ser creada el 2000.

La Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció, està adscrita orgànica i funcionalment al ministeri que tingui atribuïdes les competències de Presidència, actualment Presidència del Govern. Aquesta unitat és competent en matèria de lluita anticorrupció, i a aquest efecte impulsa i coordina tota actuació governativa de l'administració general. El decret per al funcionament d'aquesta unitat, entrà en vigor el dia 24 de gener de 2008.

La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment dels seus fins. És un òrgan consultiu de les administracions públiques i té com a finalitat primordial la d'afavorir i potenciar l'activitat econòmica i empresarial del país, defensar els seus interessos i facilitar tota una sèrie de serveis d'orientació empresarial. La inscripció al cens de la Cambra és obligatòria per a tots els comerciants, industrials i titulars de serveis inscrits al Registre de Comerç i Indústria del Govern.

La **Batllia d'Andorra** esdevé una primera instància unificada en el tres àmbits: civil, penal i administratiu. Està composta per batlles i secretaris judicials així com pel seu President. El President del Tribunal de Batlles serà alhora el President de la Batllia. El Tribunal de Batlles com a tribunal col·legiat disposa de tres seccions: civil, penal i administrativa, i una secció especial d'instrucció.

Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI) és una societat pública de dret privat, constituïda l'any 2009, amb l'objectiu de donar estabilitat als projectes de suport a l'emprenedoria i a la innovació, i posicionar-se com l'agència de promoció econòmica al Principat. En l'àmbit nacional, els objectius d'ADI són donar suport als emprenedors locals i millorar la competitivitat de les empreses andorranes que vulguin créixer i internacionalitzar-se. En l'àmbit internacional, contribuir en el posicionament d'Andorra com una economia oberta, moderna i atractiva per a crear noves empreses d'alt valor afegit.

Andorra Turisme és una societat pública creada el 21 de setembre de 2007 que va iniciar la seva activitat l'1 de març de 2008; depèn funcionalment del Ministeri de Turisme, Comerç i Indústria. L'objectiu d'aquesta societat, és millorar la posició competitiva del turisme al Principat, creant i promocionant el producte turístic amb qualitat, innovació i gestió del coneixement.

L'Institut d'Estudis Andorrans (IEA) entrà en funcionament amb personalitat jurídica pròpia, sent presidit pel Ministre d'Educació. És un centre de recerca en tots aquells àmbits que puguin ser d'interès per al país com són la biologia, els riscos naturals, el dret, la filologia, l'antropologia o la història, entre altres. El seu àmbit d'actuació el defineix el seu Comitè Directiu en un pla plurianual.

La **Universitat d'Andorra (UdA)** és una institució pública creada l'any 1997 que ofereix estudis presencials, virtuals i d'extensió universitària. Presencialment, oferta estudis universitaris en els camps de ciències de l'educació, administració d'empreses, infermeria i informàtica així com ensenyament professional superior en administració i finances i informàtica de gestió. També permet cursar estudis virtuals, podent realitzar carreres tant de primer com de segon cicle. A més, es dona la possibilitat de completar els estudis d'extensió universitària amb postgraus o cursos d'actualització dirigits a professionals dels diversos camps per garantir una formació continuada i innovadora.

II MARC LEGAL ANDORRÀ

II.1. Marc mercantil

■ Les **societats mercantils** andorranes han de tenir el seu domicili social a Andorra i haver-se constituït d'acord amb la *Llei 20/2007 de 18 d'octubre de 2007, de Societats Anònimes i de Responsabilitat Limitada*. Les formes jurídiques contemplades per aquesta llei són: societat anònima (SA) i societat de responsabilitat limitada (SL), i ambdues poden adquirir la condició de societat unipersonal.

Cal destacar que en l'àmbit dels efectes que els articles de la *Llei 20/2007* atorguen a la inscripció de diversos actes i contractes, el Registre Mercantil contribueix a augmentar la seguretat del tràfic jurídic mercantil. L'actuació del Registre de Societats Mercantils queda regulada en el *Decret del 20 de febrer de 2008 d'aprovació del Reglament del Registre de Societats Mercantils*, que va ser modificat posteriorment pel *Decret del 26 de març de 2008*.

Les societats que el 22 de novembre de 2007, en què entrà en vigor la *Llei 20/2007*, no estiguessin constituïdes o no es constituïssin com a societats anònimes o de responsabilitat limitada i que tinguessin per objecte la producció o l'intercanvi de béns o de serveis per al mercat es consideren societats col·lectives i es regeixen per les disposicions del Reglament de societats mercantils, aprovat pel Consell General en la sessió de 19 de maig de 1983. En les societats col·lectives, tots els socis responen solidària i il·limitadament al compliment dels deutes socials de forma subsidiària respecte de la societat.

Una societat estrangera pot transferir el seu domicili social a Andorra i adquirir la nacionalitat andorrana, sempre i quan s'adapti a les disposicions de la legislació vigent a Andorra i que la legislació de l'estat d'origen ho permeti amb els efectes de manteniment de personalitat jurídica.

El 8 d'abril de 2008 el Consell General va aprovar la nova *Llei 2/2008 d'Inversions Estrangeres al Principat d'Andorra*, que entrà en vigor el 7 de novembre de 2008. En aquest nou marc legislatiu, es contempla l'obertura immediata a capital estranger per alguns sectors de l'economia, prèvia autorització per part del Govern d'Andorra en cas que dita participació sigui igual o superior al 50%, com per exemple l'audiovisual, e-comerç, medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i recerca i desenvolupament. Mentre que, de moment, no hi haurà obertura de capital estranger en els sectors estratègics. El Govern haurà de presentar davant del Consell General propostes d'obertura de nous sectors en un termini d'entre 2 i 6 anys.

Per a la resta de sectors i activitats, l'actual legislació en matèria d'inversions estrangeres preveu que el capital de les societats andorranes ha d'estar compost per capital andorrà com a mínim en un 51% (un 67% en la legislació vigent fins el 7 de novembre de 2008), entenent-se per capital andorrà el de les persones físiques o jurídiques de nacionalitat andorrana i el de les persones físiques estrangeres amb una residència continuada a Andorra mínima de vint anys, a excepció dels següents casos: els espanyols i els francesos, per als quals el període queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Trilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, i els portuguesos, per als quals el període també queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Bilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals.

Aquesta legislació no és d'aplicació per a les entitats bancàries de dret andorrà que es regeixen d'acord amb la normativa específica del sector financer, i especialment pel previst en la *Llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer de data 13 de maig de 2010*.

La *Llei 2/2008 del 8 d'abril de 2008*, ha estat modificada per la *Llei 36/2008 del 18 de desembre de 2008* per tal d'aclarir els dubtes que varen sorgir després de la publicació de la primera llei sobre la interpretació del procediment d'autorització de les inversions estrangeres directes i sobre el grau de liberalització de les mateixes. Aquesta llei entrà en vigor el 22 de gener de 2009.

Les societats mercantils andorranes tenen l'obligació de portar i conservar la comptabilitat; formular i signar els seus comptes anuals i la proposta d'aplicació de resultat en el termini de 6 mesos des del tancament de l'exercici i de sotmetre els comptes anuals a auditoria quan durant dos exercicis consecutius compleixin dues de les circumstàncies següents:

- El total de les partides de l'actiu superi els 3.600.000 euros;
- L'import de la xifra anual de negoci superi els 6.000.000 euros;
- El nombre de treballadors sigui superior a 25 persones.

No obstant, l'obligació d'auditoria establerta en la *Llei 20/2007* no serà exigible fins a l'aprovació de la llei d'auditoria.

D'acord amb la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris*, que ha entrat en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, tant les societats mercantils andorranes com les persones físiques que realitzen activitats empresarials o professionals, hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera, d'acord amb el que s'estableix en el Pla General de Comptabilitat que fou publicat el 30 de juliol de 2008 i que entrà en vigor l'1 de gener de 2009.

Així mateix, d'acord amb la legislació vigent les societats hauran de dipositar la certificació de l'acord d'aprovació de comptes anuals i de l'aplicació del resultat, juntament amb una còpia dels comptes anuals i de l'informe d'auditoria, si és necessari, en el termini d'un mes des de l'adopció de l'acord. Aquesta obligació és d'aplicació per als exercicis iniciats a partir de l'1 de gener de 2009.

La *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris* ha estat modificada per la *Llei 8/2010 de 22 d'abril de 2010* per establir el règim sancionador que ha de garantir l'acompliment de les obligacions comptables establertes a la *Llei 30/2007*, a més d'ampliar

el llindar per acollir-se al règim simplificat de comptabilitat als 250.000 euros de xifra anual de negoci, per permetre que un major nombre d'empresaris pugui acollir-se al règim simplificat de comptabilitat.

- Per a l'exercici del **comerç i indústria**, les persones estrangeres necessiten més de vint anys de residència per poder tenir al seu nom la titularitat d'un establiment comercial o industrial. A excepció dels francesos, els espanyols i els portuguesos que només necessiten deu anys d'acord amb allò establert en el "Conveni Trilateral" i el "Conveni Bilateral", respectivament.
- L'exercici de les **professions lliberals** es regeix per una llei específica que exigeix vint anys de residència per als estrangers i estar en possessió del corresponent títol universitari expedit per Andorra, França o Espanya o degudament convalidat. El Govern pot atorgar discrecionalment un permís d'exercici lliberal per una durada de deu anys renovables tenint en compte les necessitats puntuals d'Andorra, l'especialitat i les condicions personals del sol·licitant. El Consell General en la sessió del 8 de maig de 2008 va aprovar una nova llei sobre l'exercici de les professions lliberals.
- La **Llei de fundacions del 12 de juny de 2008** té per objectiu donar resposta a la demanda social de regular les fundacions privades d'interès públic o social, tenint en compte la tradició jurídica i l'experiència dels països de l'entorn. Aquesta llei entrà en vigor el dia següent de la seva publicació al BOPA, a excepció de l'article 1 i el capítol II, que no entraren en vigor fins el 12 de desembre de 2008.

II.2.

Marc laboral

- L'any 1968 fou creat el règim andorrà de seguretat social que cobreix les branques de malaltia i vellesa i és administrat per la **Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS)**. Amb data 3 d'octubre de 2008 el Consell General del Principat va aprovar la *Llei 17/2008 de la Seguretat Social* que va entrar en vigor l'1 de novembre de 2009. Una de les principals modificacions de l'entrada en vigor d'aquesta nova legislació és que l'afiliació a la CASS passa a ser obligatòria tant per als treballadors assalariats i les persones pensionades com per a les persones que realitzen una activitat per compte propi; aquest nou sistema incorpora

també millores rellevants en el sistema de prestacions socials i estableix nous paràmetres per als percentatges de cotització. Així, els percentatges de cotització per als assegurats assalariats passen a oscil·lar entre el 5,5% i el 10,5% sobre el salari real d'aquests assalariats, i d'un 14,5% per a la cotització dels assalariats a càrrec de l'empresa. La cotització a càrrec de les persones que realitzen una activitat per compte propi, oscil·la entre el 20% i el 25% del salari global mensual mitjà cotitzat per al conjunt de persones assalariades afiliades a la CASS durant l'any natural immediatament anterior.

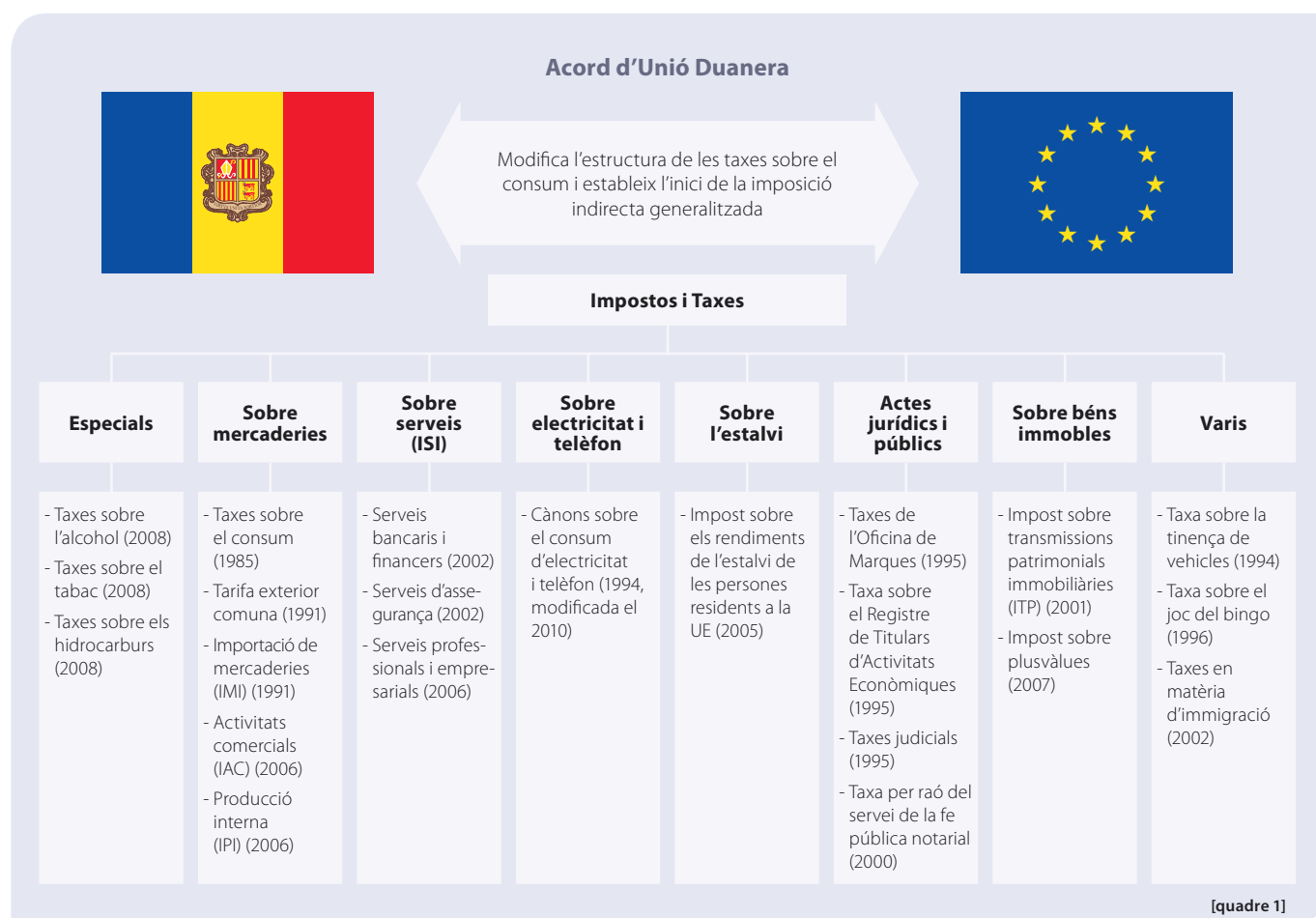
La **Llei 34/2008 de la seguretat i la salut en el treball** del 18 de desembre de 2008 estableix la regulació dels principis generals de protecció ja establerts en la majoria de països europeus amb l'objectiu de prevenir els riscos laborals i protegir la seguretat i la salut, eliminant o disminuint els factors de risc i millorant la informació, la consulta, la participació, la formació dels treballadors i dels seus delegats, així com les línies generals per aplicar els principis esmentats i les mesures per promoure la millora de la seguretat i la salut en el treball. Aquesta llei entrà en el 18 de març de 2009.

La **Llei del codi de relacions laborals** del 18 de desembre de 2008 té per objecte reunir en un sol text legal els aspectes ja regulats en la **Llei 8/2003 del 12 de juny de 2003 sobre el contracte de treball**, afegint-hi qüestions no tractades amb anterioritat, com la regulació dels drets de representació col·lectiva, el dret de reunió dels treballadors i la

negociació col·lectiva de convenis i acords col·lectius de treball. Aquesta llei entrà en vigor el 18 de març de 2009.

La **Llei qualificada de llibertat sindical** del 18 de desembre de 2008 té per objectiu delimitar el dret sindical i el règim jurídic de les organitzacions sindicals i n'estableix els requisits per a la seva constitució, les responsabilitats de les organitzacions i la representativitat, així com l'acció sindical. Aquesta llei entrà en vigor el 18 de març de 2009.

El **Reglament de modificació del Reglament regulador de les prestacions econòmiques d'atenció social del 19 de novembre de 2008, del 23 de setembre de 2009** estableix una prestació econòmica a favor dels treballadors que han quedat en situació de desocupació involuntària i que es comprometen a participar en accions de formació i capacitació laboral i a acceptar les propostes adequades de treball.

II.3.

Marc tributari

Introducció

En la nostra història recent, l'aprovació de l'Acord d'Unió Duana entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea (1990) i, posteriorment la Constitució (1993), marquen un nou entorn per al desenvolupament del sistema tributari andorrà.

El sistema fiscal andorrà està basat en la imposició indirecta. Al Principat d'Andorra no hi ha cap impost directe sobre els beneficis de les empreses ni sobre el patrimoni o la renda de les persones físiques.

Tributs de l'Administració Central

La *Llei de bases de l'ordenament tributari, del 19 de desembre de 1996*, configura el marc bàsic de referència amb aplicació preeminent dins l'àmbit tributari del Principat, i incorpora els principis de justícia, legalitat i reserva de llei, generalitat i distribució equitativa de la càrrega tributària establerts en la Constitució. La llei esmentada estableix les normes

generals per les quals, a manca de llei específica en contra, es regeixen els tributs.

En l'actualitat, i tal i com s'ha esmentat anteriorment, el sistema tributari andorrà es regeix per un sistema d'imposició indirecte resumit en el quadre següent: [\[quadre 1\]](#)

Impostos sobre les mercaderies

Impost indirecte sobre les mercaderies (IMI)

L'any 1991 arran de l'entrada en vigor de l'acord comercial entre Andorra i la Unió Europea, es va crear l'**Impost de Mercaderies Indirecte (IMI)**, que grava la importació i la producció de mercaderies.

Es tracta d'un impost sobre les importacions dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat de designació i codificació de mercaderies, i que inclouen productes destinats al consum final o a la seva elaboració. L'import es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor de la mercaderia (base de tributació) i, en alguns casos, un import fix per unitat de producte. El tipus de gravamen esmentat oscil·la entre l'1% i el 12%, segons la mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat i s'afegeix a la taxa esmentada sobre el consum de les importacions.
- Tipus normal: 4% correspon a la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a productes electrònics, de perfumeria, òptica i altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a joieria i a aparells recreatius.

Per a certs productes específics com ara llibres o impresos, cadires de rodes i altres vehicles per a invàlids, així com certs accessoris de vehicles, no existeix tipus impositiu de l'impost de mercaderies indirecte.

La llei també estableix tipus d'impostos per unitat de producte sobre carburants i mínims imposables sobre algunes mercaderies, com per exemple el tabac.

Des del 1996 la duana recapta la totalitat de la **Tarifa Exterior Comuna (TEC)** sobre les importacions de productes industrials procedents de països que no pertanyen a la Unió Europea.

Impost indirecte sobre la producció interna (IPI)

Aquest impost entrà en vigor l'1 de gener de 2006 amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a totes les mercaderies de l'economia andorrana.

Aquest impost grava el lliurament de béns produïts o elaborats per empresaris i professionals al territori andorrà. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del bé produït (base de tributació). El percentatge repercutit al client final oscil·la entre l'1% i el 12% segons el tipus de mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat, és a dir, principalment producció de productes alimentaris.
- Tipus normal: 4% correspon a la producció de la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a la producció de productes electrònics, de perfumeria entre d'altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a la producció de productes de joieria i aparells recreatius.

Impost sobre les activitats comercials (IAC)

Aquest impost entrà en vigor el 3 de novembre de 2004 i va ser modificat el 27 d'octubre de 2006. Grava en origen i fase única la comercialització de béns ja siguin importats o bé produïts al país. Als efectes d'aquest impost s'entén per comercialització de béns el conjunt d'operacions de venda al major i venda al detall que intervenen en la transmissió fins al consumidor final.

El tipus de gravamen d'aquest impost aplicable tant pel que fa a les importacions com al lliurament de béns produïts o elaborats en territori andorrà, consisteix en un recàrrec d'equivalència afegit al tipus de gravamen de l'impost de mercaderies indirecte (IMI) o de l'impost indirecte sobre la producció interna (IPI) que suporti el bé comercialitzat.

Un detall dels recàrrecs d'equivalència aplicats per a cada tipus de gravamen és com segueix: [\[quadre 2\]](#)

Tipus de gravamen de l'IMI/IPI	Recàrrec d'equivalència
0%	0,0%
1%	0,0%
4%	0,8%
7%	1,4%
12%	2,4%

[quadre 2]

Impostos sobre els serveis

Impost indirecte sobre els serveis (ISI)

El dia 13 d'abril de 2000 es va aprovar la *Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis*, que estableix les bases d'una imposició indirecta sobre els serveis prestats en territori andorrà per empresaris i professionals, persones físiques i jurídiques, residents i no residents, excepte els serveis subjectes a la *Llei de l'IMI*. Aquesta llei fou modificada posteriorment en la *Llei 16/2004, del 3 de novembre*. Els tres tipus d'impostos establerts són: el tipus reduït de l'1%, el tipus normal del 4% i el tipus incrementat del 7%.

Com a desenvolupament de la llei marc anterior, el dia 14 de maig de 2002, es va aprovar la *Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i serveis financers*, modificada en la *Llei 3/2005 del 21 de febrer*, i la *Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança, que va ser d'aplicació a partir del 13 de juny de 2002*. D'acord amb aquestes lleis, la prestació de serveis bancaris i serveis financers es grava amb un 12%, i la prestació de serveis d'as-

segurança amb un 4%. La quota de liquidació de l'impost es calcula segons un sistema que estima, a partir de les magnituds econòmiques i financeres, el valor de les prestacions de serveis realitzades.

Així mateix, amb data 1 de gener de 2006 va entrar en vigor la *Llei 17/2004 del l'impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals, del 3 de novembre*, amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a tots els sectors de l'economia andorrana. Aquest impost grava la prestació de serveis realitzades per empresaris i professionals al Principat d'Andorra. En cas que el servei sigui prestat per un empresari o professional no establert a Andorra, i el destinatari o beneficiari del servei subjecte a gravamen sigui un empresari o professional establert a Andorra, és obligat tributari el destinatari o beneficiari del servei prestat. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del servei prestat (base de tributació). El percentatge repercutit al client l'1% (tipus reduït) i el 4% (tipus normal).

Impostos especials

La *Llei d'impostos especials del 20 de novembre de 2008* va ser creada per harmonitzar la imposició fiscal indirecta en la importació amb els països de l'entorn del Principat. Aquesta llei estableix un impost que grava determinats productes especials com ara l'alcohol, el tabac i els hidrocarburs, que generen uns costos socials assumits en bona part per l'Estat i en últim terme, per la societat.

Amb data 22 d'abril de 2010, s'ha aprovat la *Llei 11/2010 de modificació de la Llei 27/2008, de 20 de novembre de 2008 d'impostos especials*; amb aquesta llei de modificació s'introdueixen certs matisos sobre la *Llei 27/2008* per tal de millorar la gestió d'aquests impostos, per no incrementar la pressió fiscal als operadors que utilitzen hidrocarburs i per lluitar contra tràfics il·lícits que poden estar incentivats per diferències de preus.

Tributs de les administracions comunals

El dia 27 de juny de 2003 el Consell General va aprovar la *Llei de les finances comunals*, que desenvolupa, entre d'altres, l'autogovern comunal en matèria tributària i de gestió financera, estableix un marc suficient que permet als comuns desenvolupar les seves competències tributàries i financeres, i homogeneïtzar el marc tributari comunal. A més, es regulen les modalitats d'endeutament dels comuns i es fixen uns límits màxims i uns mecanismes de control que contribueixin a un sector públic andorrà més sòlid i financerament equilibrat.

La *Llei de finances comunals* determina la potestat tributària dels comuns en relació als següents tributs:

- Tributs tradicionals del foc i lloc.
- Taxes per a la prestació de serveis comunals.
- Taxes i drets per a la realització d'actes administratius d'intervenció i el lliurament d'autoritzacions.
- Tribut de radicació d'activitats comercials, industrials i professionals no comercials.
- Tributs immobiliaris sobre la propietat immobiliària edificada, la propietat immobiliària no edificada, els seus rendiments arrendataris i les transaccions immobiliàries que s'han d'inscriure en el cadastre comunal.
- Participació dels comuns en la taxa per tinença de vehicles, que és de recaptació governamental, en funció del nombre de vehicles que estiguin donats d'alta en el registre del Govern.

Impostos sobre béns immobles

Impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries (ITP)

La *Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries* de 29 de desembre de 2000, va ser modificada per la *Llei 7/2006* de 21 de juny de 2006. Aquest impost grava les transmissions patrimonials, a títol onerós o lucratiu *inter vivos*, de tota classe de béns immobles així com la constitució i la cessió de drets reals sobre els béns immobles. També queden subjectes a aquest impost la transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets sobre aquestes accions o participacions, quan almenys el 50% de l'actiu de la societat estigui compost per béns immobles i que com a resultat de la transmissió d'accions o participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat.

Aquest impost s'aplica a totes les transmissions de béns immobles i a les constitucions i cessions de drets reals sobre aquests béns immobles quan estiguin situats en territori del Principat d'Andorra. El tipus de gravamen és del 4%.

No obstant, la llei preveu, en el seu article 4, una sèrie d'exempcions a l'impost, sempre que concorrin les condicions en ella exigides. En aquest sentit, la principal novetat de la *Llei 7/2006* és la introducció de l'exempció de l'impost per adquisició del primer habitatge quan concorrin determinades circumstàncies personals i econòmiques.

Impost sobre plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries

El dia 14 de desembre de 2006 es va aprovar la *Llei de l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries*. Tribut de naturalesa directa que grava l'increment del valor dels béns immobles que es posi de manifest per a les transmissions, oneroses o lucratives, *inter vivos* de béns immobles, així com per a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests mateixos béns. Aquesta llei ha estat modificada amb data 3 d'octubre de 2008 amb l'aprovació de la *Llei 19/2008* que ha entrat en vigor el 28 d'octubre del mateix any.

Aquest impost s'aplica a totes les transmissions de béns immobles situats al territori del Principat d'Andorra i a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests béns immobles, que es puguin exercir en el mateix territori. També queden subjectes a aquest impost la transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets sobre aquestes accions o participacions, quan almenys el 50% de l'actiu de la societat estigui compost per béns immobles i que com a resultat de la transmissió d'accions o participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat.

S'estableix el tipus de gravamen del 0% al 15% en funció dels anys en què el bé immoble hagi estat en propietat de l'obligat tributari.

Fiscalitat dels rendiments de l'estalvi

El Consell General del Principat d'Andorra, en la seva sessió del 21 de febrer de 2005, va ratificar **l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos**. Així mateix, en la seva sessió del 13 de juny de 2005, va aprovar la Llei d'aplicació de l'esmentat Acord. Amb data 20 de juny de 2007, es publicà el Decret de modificació del model 420: "Declaració de les retencions sobre els rendiments de l'estalvi" de l'annex de la *Llei 11/2005* esmentada sobre aquestes línies.

Aquesta llei estableix l'obligació de practicar una retenció en origen sobre els pagaments d'interessos efectuats per agents pagadors establerts al Principat d'Andorra a beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la Unió Europea. Aquesta retenció va ser del 15% durant els tres primers anys, però a partir de l'1 de juliol de 2008 és del 20% i a partir de l'1 de juliol de 2011 serà del 35%. L'import recaptat pel Govern d'Andorra derivat de l'obligació de retenció per part dels agents pagadors es transfereix en un 75% als països de la Unió Europea on resideixin els beneficiaris efectius. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord els rendiments derivats dels contractes de pensions i d'assegurances.

Acords d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia

El procés d'adopció dels estàndards internacionals de l'OCDE, que ha portat el Principat a la signatura dels diferents Acords d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia, té el seu origen en la Declaració de París, signada el 10 de març de 2009. El document recollia la voluntat del Principat de començar un procés de reforma legislativa amb l'objectiu de modificar el secret bancari en l'àmbit de l'intercanvi d'informació per fer-lo compatible amb l'article 26 del Conveni de l'OCDE. A partir d'aquell moment es va iniciar un procés d'estandardització per homologar Andorra als països cooperants amb l'OCDE.

Llei 3/2009 Qualificada d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia de 7 de setembre de 2009

Tal com es va anunciar a la Declaració de París, el Consell General d'Andorra va aprovar la Llei Qualificada d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia el 7 de setembre de 2009.

La norma, que va permetre la signatura dels posteriors acords d'intercanvi d'informació, recull els criteris demanats per l'OCDE en relació a l'intercanvi d'informació fiscal, concretament pel que fa referència a l'article 26 del Model de Conveni Estàndard d'aquest organisme. Aquest article estableix que l'intercanvi d'informació sigui rellevant per a la correcta aplicació de la convenció fiscal, així com per als propòsits de l'administració i l'aplicació de les lleis fiscals dels països contractants.

El nou text legal ha establert un nou marc de seguretat jurídica en les relacions del Principat amb tercers països en matèria d'intercanvi d'informacions, però contempla, sobretot, qüestions claus en relació als mecanismes de respecte a la confidencialitat dels clients de la plaça, com les següents:

- La petició d'informació s'ha de fer sota demanda justificada i fonamentada i per tant preveu garanties a tal efecte, per exemple, estableix una limitació per obtenir o proporcionar informació que l'Estat requeridor no pogués obtenir en virtut de la seva pròpia legislació.
- Es fixa un procediment de notificació i la possibilitat d'oposar-se a la demanda de sol·licitud d'informació formulant un recurs d'oposició degudament motivat davant de l'autoritat competent.
- S'estableix la no retroactivitat, és a dir, s'assenta el principi de no donar informació dels clients que faci referència a situacions anteriors a l'entrada en vigor de cada Acord.
- Queden prohibides les *fishing expeditions*, és a dir, les sol·licituds col·lectives i generalitzades d'informació.
- Es garanteix la confidencialitat i es recull el principi del *level playing field* –mateixes regles de joc– en relació als altres acords que s'hagin signat prèviament.

A més, l'intercanvi d'informació a la demanda, respondent a demandes justificades i fonamentades, es farà efectiu per als exercicis fiscals que comencin amb posterioritat a l'entrada en vigor de cada acord bilateral, és a dir després de la darrera notificació de ratificació pels respectius Parlaments, més un període addicional, generalment de tres mesos, en els casos en que s'hagi establert aquest període. Per exemple: si un acord és ratificat pels respectius parlaments dels països signants el 2 de juny de 2010, i hi ha un període addicional de tres mesos, l'acord entrarà en vigor el 2 de setembre de 2010 i serà efectiu durant l'exercici fiscal 2011, és a dir, a partir de l'1 de gener de 2011.

Signatura dels acords d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia

Després de l'aprovació de la Llei, entre setembre de 2009 i abril de 2010, el Govern andorrà ha signat convenis bilaterals d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia amb 17 països: Àustria (17/09/09), Liechtenstein (18/09/09), Mònaco (18/09/09), San Marino (21/09/09), França (22/09/09), Bèlgica (23/10/09), Argentina (26/10/09), Països Baixos (6/11/09), Portugal (30/11/09), Espanya (14/01/10) i una última ronda amb Suècia, Finlàndia, Noruega, Dinamarca, Islàndia, Groenlàndia i les Illes Feroe (24/02/10).

Aquests acords signats, que superen àmpliament el mínim de 12 exigits per l'OCDE, van comportar que el febrer de 2010 l'organisme internacional inclogués Andorra dins del grup de "jurisdiccions que han implementat substancialment els estàndards fiscals internacionals". En aquest sentit, des de l'OCDE, així com des dels òrgans executius claus en les relacions internacionals del Principat, com ara França i Espanya, s'ha destacat l'esforç i el compromís de les institucions andorranes amb l'objectiu d'adequar-se al nou ordre econòmic.

II.4.

Marc legislatiu del sistema financer

El marc regulatori andorrà està alineat amb els països del seu entorn i cobreix aspectes com l'operatiu, la solvència i blanqueig de diners o valors producte del crim i finançament del terrorisme, i d'altres temes que es detallen tot seguit.

A continuació, es presenta un resum de tota la normativa relativa al sistema financer vigent fins a l'actualitat:

- La **Llei reguladora** de l'actuació de les **compañies d'assegurances** al Principat d'Andorra de l'11 de maig de 1989 inclou els aspectes fonamentals per poder operar a Andorra.
- La **Llei d'ordenació del sistema financer** de 27 de novembre de 1993, i la **Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer** de 19 de desembre de 1996, estableixen el marc legal que regula l'exercici de les activitats professionals en el sector financer, així com les facultats operatives dels diferents components del sistema financer, que són:
 - Components operatius.
 - Entitats bancàries.
 - Entitats financeres, no bancàries, de crèdit especialitzat.
 - Entitats financeres d'inversió.
 - Entitats financeres de serveis diversos.
 - Associacions professionals del sector financer.
 - Òrgans d'autoritat tècnica executiva.
- Molt abans de ser promulgada la *Llei d'ordenació del sistema financer*, de 27 de novembre de 1993, el sistema financer andorrà, amb la inquietud de

transmetre serietat i confiança a tercers, ja havia promogut la seva pròpia autoregulació mitjançant l'Associació de Bancs Andorrans (ABA).

- La **Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries** de 30 de juny de 1994 estableix un coeficient obligatori que s'ha de cobrir amb fons públics i que, d'acord amb l'esmentada Llei, només és aplicable, actualment, a les entitats bancàries. Aquesta Llei es desenvolupa en el *Decret del 9 de desembre de 2009 d'aprovació del Decret de modificació del Decret de reglamentació de la Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries* de 22 d'agost de 1994, el qual estableix l'obligatorietat de mantenir un 2% dels seus actius en fons públics i el Decret d'homologació com a fons públics, als efectes del compliment d'aquest coeficient d'inversions obligatòries, de determinats dipòsits a l'INAF. Les emissions de deute públic també queden regulades en aquest marc. Així, l'última emissió de deute públic data del 31 de desembre de 2009 i està regulada en el *Decret d'emissió de deute públic del Principat d'Andorra* de 23 de desembre de 2009.
- La **Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals** de l'11 de maig de 1995 estableix el límit i l'abast de les reserves mínimes de fons propis en garantia de les obligacions operacionals que han de mantenir les entitats integrades en el sistema financer.
- La **Llei sobre la remuneració de les reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals** que han de mantenir i dipositar les entitats enquadrades en el sistema financer de 4 de juliol de 2001, estableix la forma de retribució

i les altres condicions aplicables als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats bancàries. Tal i com s'estableix en el *Decret del 18 de febrer de 2009*, el percentatge efectiu que s'aplica en el càlcul de les reserves en garantia a dotar per les entitats bancàries és de l'1,25% del volum de les inversions de l'entitat per a tots els conceptes, amb deducció de les efectuades amb fons propis i d'origen bancari, en base a les xifres dels balanços individuals de les entitats bancàries tancats el 31 de desembre de 2002. La remuneració d'aquestes reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals és a tipus de mercat.

■ La **Llei de protecció del secret bancari i prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim** d'11 de maig de 1995 assolia dos objectius: donar forma legal al compromís de lluita contra el blanqueig de diner i ratificar el principi bancari de no ingerència en els afers del client.

La lluita per prevenir el blanqueig de diner procedent d'activitats il·lícites ha estat una prioritat del país i molt especialment de la banca andorrana des de fa anys. Ja l'any 1990, la pròpia banca es va autoregular voluntàriament amb el codi deontològic, i Andorra va modificar el seu Codi Penal introduint els supòsits de blanqueig de diners d'origen criminal.

L'11 de maig de 1995 s'aprovava la primera llei contra la delinqüència internacional d'origen criminal, i el marc normatiu es completava l'any 2000 amb la **Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors productes de la delinqüència internacional**, aprovada pel Consell General el 29 de desembre de 2000, creant la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB). La UPB, que a partir del 21 d'abril de 2009 va passar a anomenar-se Unitat d'Intel·ligència Financera (UIF), és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig i finançament del terrorisme. Així mateix, aquesta regulació implica, per a totes les entitats financeres:

- La definició de procediments estrictes d'identificació dels clients.
- L'establiment de procediments i controls adequats per detectar operacions sospitoses de pertànyer al crim organitzat.
- La formació del personal en programes específics de prevenció de blanqueig de diners.
- La submissió a una auditoria externa que revisi el grau de compliment dels punts anteriors.

Amb data 13 de febrer de 2008 el Govern d'Andorra va aprovar el Decret de creació i funcionament de la Comissió Permanent de Prevenció del Blanqueig i el Finançament del Terrorisme, amb la finalitat de millorar la coordinació de tots els organismes i ministeris implicats en la pre-

venció i lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme, i obtenir una visió multidisciplinària i global que facilita més efectivitat i agilitat en l'adopció de mesures. Aquesta comissió és presidida pel cap de la UIF i està formada per representants dels ministeris titulars de Presidència, Finances, Justícia, Interior, Economia, Afers Exteriors, de l'INAF, quan es tractin temes que afectin al sistema financer, i de la UIF. Aquesta comissió es reuneix com a mínim una vegada cada trimestre.

L'11 de desembre de 2008 s'aprovà la *Llei 28/2008 de modificació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors productes de la delinqüència internacional del 29 de desembre de 2000*. Aquesta llei entrà en vigor el 21 d'abril de 2009, harmonitzant la legislació andorrana vigent fins aleshores a la legislació i regulació internacional i, en especial, a la tercera directiva europea en aquesta matèria. Amb aquesta modificació legislativa, és quan la UPB va passar a denominar-se Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF). Les modificacions més significatives introduïdes amb aquesta modificació legislativa varen ser l'ampliació de l'abast dels subjectes obligats, la definició de les persones políticament exposades, la definició del veritable drethavent, la major precisió a l'hora de detallar les obligacions dels subjectes obligats, la introducció de criteris de risc, el caràcter obligatori dels comunicats tècnics de la UIF i la prohibició explícita de les relacions amb bancs pantalla i dels comptes anònims.

El 21 de setembre de 2009, es va publicar el **Text refós de l'articulat de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors productes de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme**.

Com a conseqüència de l'entrada en vigor de la *Llei 28/2008*, es va modificar el Reglament que desenvolupava aquesta legislació. El 20 de maig de 2009 es va publicar el Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors productes de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme, quedant derogat el Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners del 31 de juliol de 2002. Aquest nou reglament, recull i desenvolupa la legislació vigent en aquesta matèria, conformant aspectes organitzatius i de funcionament de la UIF; així com la forma en què els subjectes obligats han de complir les obligacions establertes en la Llei, els procediments que han de seguir en cas de detectar una operació que pugui estar relacionada amb el blanqueig de capitals procedents d'activitats delictives, la formació que han de tenir les persones que formin part

dels òrgans de control intern i de comunicació, el seu personal, el deure de secret professional, la cooperació internacional i l'intercanvi d'informació, així com el procediment sancionador.

■ El febrer de l'any 2005 es va aprovar el nou **Codi Penal** andorrà introduint un canvi significatiu en la definició del delictes de blanqueig de diners, de forma que s'ampliava el ventall de possibles activitats delictives que poden ser l'origen dels diners potencialment subjectes a delictes de blanqueig de diners. En conseqüència, aquesta modificació del Codi Penal també ha afectat certs articles de la *Llei de cooperació internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme* esmentada amb anterioritat.

Amb posterioritat s'han efectuat diverses modificacions de la *Llei 9/2005* del Codi Penal andorrà per adequar-lo a la regulació europea i internacional en matèria de prevenció de blanqueig i finançament del terrorisme. Alguns dels canvis més rellevants s'enumeren a continuació:

- El 18 d'octubre de 2007 es va aprovar la *Llei 17/2007*, qualificada de modificació de la *Llei 9/2005*, del Codi Penal, que inclou una sèrie de reformes per adequar el Codi Penal andorrà a la totalitat de les disposicions recollides per la Convenció Penal sobre la corrupció, adoptada pel Consell d'Europa el 27 de gener de 1999 i ratificat pel Principat d'Andorra el 8 de novembre de 2001;
- El 20 de desembre de 2007 es va aprovar la *Llei 29/2007*, qualificada de modificació de l'article 409 de la *Llei 9/2005* del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal andorrà relatiu a prevenció de blanqueig de diners o valors;
- Amb data 3 d'octubre de 2008, el Consell General va aprovar la *Llei 15/2008*, qualificada de modificació de la *Llei 9/2005*, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal. El motiu principal d'aquesta modificació, fou introduir certes modificacions de caràcter tècnic per tal que resulti més operatiu, així com per incloure l'entrada en vigor de certs tractats internacionals que Andorra havia signat. D'aquesta recent modificació cal destacar l'article 366 bis que recull el delictes autònom de "finançament del terrorisme". Com a conseqüència, s'ha permès ratificar el 12 de juny del 2008 el Conveni de les Nacions Unides per a la repressió del finançament del terrorisme, signat pel Govern d'Andorra el 10 de novembre del 2001.

El 24 de desembre de 2008 es va publicar el text refós del Codi Penal andorrà, així com el del Codi de Procediment Penal.

Pel que fa als comptes referenciats no són un obstacle per a les autoritats atès que els bancs compleixen amb els requeriments de coneixe-

ment dels clients. Es sol·licita als auditors externs que siguin particularment diligents amb aquest tipus de comptes alhora que també en altres àrees amb exposició al risc de blanqueig de diners.

El conjunt de les disposicions esmentades i la rigorosa aplicació de les mateixes per part de tots els agents implicats, destacant l'esforç fet pel sector financer, entre altres, per mantenir adequadament formats a tots els seus treballadors, han fet possible que els informes dels diferents organismes internacionals hagin estat favorables, en especial el darrer informe de seguiment del Moneyval, aprovat per unanimitat el 10 de desembre de 2008 a Estrasburg.

Durant el segon semestre de 2009, l'Associació de Bancs Andorrans ha estat treballant en el desenvolupament d'una plataforma electrònica de formació *on-line* en matèria de blanqueig de diner i lluita contra el finançament del terrorisme, que inclou informació actualitzada i legislació nacional i internacional en aquesta matèria. Aquesta plataforma de formació *on-line* serà posada a disposició dels empleats del sector bancari andorrà durant l'any 2010.

■ En l'àmbit internacional, cal destacar que gràcies a les regulacions establertes dins la legislació andorrana en matèria de blanqueig de diner, l'1 de gener de 2001, el Principat d'Andorra va entrar en un **acord de col·laboració** amb l'organisme **Internal Revenue Service dels Estats Units (IRS)**.

Així mateix, les entitats bancàries del Principat i altres entitats financeres també van arribar a l'esmentat acord amb l'IRS individualment, obtenint així l'estatus de **Qualified Intermediary (QI)**.

Durant l'any 2006, tant Andorra com a país com les entitats que integren el sistema financer andorrà van renovar el seu estatus de *Qualified Intermediary* el qual és vigent per a 6 anys (establint-se que durant aquest període les entitats estaran subjectes a les auditories establertes per l'IRS).

■ La **Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres** de 29 de febrer de 1996, i posteriorment modificada el 12 de desembre de 1996 estableix un mínim del 10% per a la ràtio de solvència i un mínim del 40% per a la ràtio de liquiditat.

■ La **Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer** de 27 de novembre de 1997 té com a objectius estimular la correcció i el rigor en l'exercici professional de l'activitat financera i garantir l'estabilitat i solvència del sistema financer andorrà.

■ El **Decret d'aprovació del pla comptable del sistema financer** de 19 de gener de 2000 estableix els principis, els criteris i les normes compta-

bles bàsiques per a les entitats financeres de dret andorrà, fet que ha de permetre a l'INAF realitzar una supervisió efectiva del sistema financer. Aquest pla comptable és vigent des de l'1 de gener de 2000 i és d'aplicació a tots els components operatius del sistema financer andorrà.

Els Comunicats Tècnics emesos per l'INAF complementen i actualitzen la normativa del pla comptable del sistema financer, a fi que aquest no esdevingui caduc.

Alguns d'aquests Comunicats obliguen a reportar a l'INAF, amb periodicitat mensual o trimestral, informació addicional de control que complementa els estats financers a fi de detectar així com poder prendre mesures correctores sobre l'exposició de les esmentades entitats als riscos de mercat, liquiditat, concentració de riscos i insolvències.

■ La **Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers**

del 14 de maig de 2002 en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis estableix un sistema de càlcul de la base de tributació, alhora que determina un tipus de gravamen del 7% aplicable a les entitats bancàries, les entitats financeres (no bancàries) de crèdit especialitzat, les entitats financeres d'inversió i les entitats financeres de serveis diversos. A partir de l'1 d'abril de 2005 l'ISI bancari va passar del 7% al 12%.

■ La **Llei sobre l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança**

del 14 de maig de 2002 en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis, determina un sistema de càlcul de la base de tributació, alhora que determina un tipus de gravamen del 4%, aplicable a les entitats asseguradores, restant fora del marc d'aquesta llei:

- El règim de la seguretat social.
- Els productes de capitalització, com ara fons de pensions, plans de jubilació o altres productes de la mateixa naturalesa.

■ El 23 d'octubre de 2003 va entrar en vigor la **Llei de l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)**, per redefinir les seves funcions i dotar l'Institut de més independència i, en línies generals, equiparar les seves competències a les d'entitats supervisores d'altres països.

■ L'INAF emet Comunicats Tècnics d'obligat compliment per a les entitats del sector financer.

■ La **Llei de regulació d'organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà** *del 12 de juny de 2008*, inclou una definició genèrica del que s'entén per organismes d'inversió al Principat, en regula el seu funcionament i la distribució

d'aquests a l'estranger així com la distribució d'organismes d'inversió estrangers a Andorra. Aquesta llei entrà en vigor el 17 de juliol de 2008.

■ La **Llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres –no bancàries– de crèdit especialitzat**

del 30 d'octubre de 2008, estableix uns requisits econòmics amb l'objectiu que les bases personals, tècniques i econòmiques sobre les quals s'ha de recolzar el desplegament de l'activitat d'aquestes entitats en el sistema financer andorrà garanteixin la qualitat i la seguretat de la gestió en dit sistema.

■ La **Llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres d'inversió i de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva**

del 13 de maig de 2010, defineix l'objecte de les entitats financeres d'inversió, establint la tipologia de serveis d'inversió i de serveis auxiliars que aquestes poden oferir, així com la tipologia d'entitats financeres d'inversió en funció de l'àmbit operatiu atribuït a cadascuna; també fixa les condicions per accedir i exercir aquesta activitat i determinar el règim jurídic de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva.

■ La **Llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer**

del 13 de maig de 2010. Aquesta llei deroga la *Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries, del 30 de juny de 1998*, amb l'objecte de modificar el règim jurídic de les entitats bancàries per evitar greuges comparatius amb el propi d'altres entitats del sistema financer, i també per establir el règim administratiu bàsic de les diferents entitats operatives del sistema financer andorrà. Els requisits exigits a les entitats financeres d'inversió, que també són d'aplicació a les entitats bancàries quan ofereixen serveis d'inversió, recullen els principis establerts en la directiva comunitària coneguda com a MiFID. Aquests principis tenen com a finalitat la modernització dels mercats financers per adaptar-los a les noves necessitats, el reforç de les mesures dirigides a la protecció dels interessos dels inversors i l'adaptació dels requisits d'organització exigibles a les entitats per garantir que la seva organització s'adequa als serveis que presten. Aquesta llei també estableix les bases per a la cooperació en la supervisió dotant a l'INAF dels instruments necessaris per desplegar les seves funcions, amb la finalitat de garantir la seguretat jurídica i l'estabilitat estructural en les polítiques de cooperació amb supervisors d'altres països. Així mateix, regula les normes que s'han d'aplicar a les operacions financeres que es realitzen en el marc d'un acord de compensació contractual ("netting") o en relació amb el mateix acord.

■ La **Llei de règim d'autorització per a la creació de noves entitats operatives del sistema financer andorrà** del 3 de juny de 2010. Aquesta llei té per objecte establir el règim d'autorització per a la creació de noves entitats operatives del sistema financer andorrà i d'aquesta forma superar la situació actual de *statu quo* en el sistema financer andorrà, complint els mandats continguts en la legislació andorrana vigent. Es preveu

un règim especial d'inversions estrangeres directes consistent en permetre que la participació estrangera en entitats operatives del sistema financer andorrà pugui assolir el 100% del seu capital social o dels seus drets de vot, provocant una major obertura del sistema financer andorrà. Fins a l'actualitat, la participació estrangera permesa en entitats operatives del sistema financer andorrà era del 51%.

II.5.

Desenvolupaments en el marc regulatori del sistema financer

Andorra és un país en evolució i amb una clara projecció cap a l'exterior. Això fa que interiorment es creï una sèrie de necessitats i s'estigui desenvolupant un nou marc econòmic que ajusti l'economia andorrana al seu entorn. Com a resultat, el marc legislatiu s'ha estat adaptant contínuament i ràpidament als estàndards internacionals i així ho seguirà fent durant els propers mesos. El marc legal i regulatori del sistema financer andorrà també ha anat evolucionant cap als estàndards internacionals.

En aquesta línia la banca andorrana està fent un seguiment continuat dels temes més actuals, com

són: la normativa i regulació internacionals, els riscos estratègics del sector, els sistemes de supervisió, els requeriments i bones pràctiques definides pel Comitè de Basilea, els reptes de l'estabilitat financera, el secret bancari i la transparència, els nous productes financers i d'assegurances, l'ètica, deontologia i govern corporatiu del sistema financer, així com altres temes d'interès per al sector.

Alguns dels temes en què està treballant actualment el sector bancari andorrà són els següents:

Normes Internacionals d'Informació Financera

L'obligació de que les empreses cotitzades apliquin les normes internacionals de comptabilitat a partir de l'1 de gener de 2005, introduïda pel Reglament del Parlament Europeu i del Consell 1606/2002, i per la Directiva 2001/65/CE del Parlament i del Consell, han afectat el conjunt de països veïns amb els quals Andorra manté fortes relacions comercials. Concretament per al sector bancari, el Banc d'Espanya va aprovar el 22 de desembre de 2004 la nova Circular 4/2004, que suposà canvis significatius respecte a molts dels tractaments comptables que es venien aplicant, modificada per la Circular 6/2008 de Banc d'Espanya.

Les entitats del sistema financer andorrà apliquen els principis, criteris i normes establerts en el Pla Comptable del Sistema Financer aprovat pel Govern d'Andorra el 19 de gener del 2000. Aquests estàndards, inspirats en els estàndards comptables del Banc d'Espanya d'aquella època, són adequats

en general, però s'assegura una actualització en el context de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF). D'acord amb la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris* que ha entrat en vigor per als exercicis comptables que comencen a partir de l'1 de gener de 2009, les societats mercantils andorranes hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera (NIIF), d'acord amb el Pla General de Comptabilitat que fou publicat el 30 de juliol de 2008 i que entrà en vigor l'1 de gener de 2009. En seguiment al decret del 23 de juliol de 2008, correspon al Ministeri de Finances o a l'INAF, per delegació, aprovar la normativa comptable especial per a les entitats bancàries i altres entitats operatives del sistema financer adaptada a la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris*.

Basilea II cap a Basilea III

L'acord de Capital de Basilea II tenia com a finalitat millorar la seguretat i solidesa del sistema financer, fent cada vegada més èmfasi en el control intern de cada entitat, en els seus processos i models de gestió de risc, en el procés de revisió del supervisor i en la disciplina d'informació i transparència al mercat.

Els tres pilars en què es recolza Basilea II i que miren d'alinejar els requisits regulatoris amb els principis econòmics de la gestió del risc, són els següents:

- El *Pilar I* estableix les necessitats de capital regulatori, mantenint el tradicional 8% dels actius ponderats segons el seu risc, però permetent l'ús d'eines sofisticades que permeten determinar el nivell mínim de recursos propis per a cada entitat considerant el seu perfil de risc.
- El *Pilar II* defineix el procés per a la revisió del supervisor reforçant els principis de control intern i les bones pràctiques de govern corporatiu. Els òrgans reguladors seran per tant els responsables d'avaluar i d'intervenir, en cas que ho considerin necessari. El supervisor podrà determinar que una entitat ha de mantenir un major percentatge de capital regulatori addicional al que resulti de l'aplicació del *Pilar I*.
- Per últim, el *Pilar III* vol assolir una disciplina de mercat caracteritzada per la transparència i comparabilitat de la informació.

Aquest acord permet que aquelles entitats que millor gestionin els seus riscos, puguin gaudir d'uns certs avantatges a l'hora de calcular els requisits de

capital a mantenir. Per tant, per a aquelles entitats que vulguin optimitzar el seu capital regulatori aquest nou enfocament pot tenir substancials implicacions en els sistemes tecnològics d'informació, en els processos de negoci i en els seus objectius financers. De tota manera, els nivells de solvència assolits per la banca andorrana la situen en una posició immillorable per poder afrontar aquests reptes.

L'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers (JEF) va organitzar el 6 de febrer de 2009 el seminari "First Andorran Banking Day: Andorra i el nou panorama de la banca europea", on es va analitzar principalment la possible necessitat de nous requeriments de capital, del rol dels organismes de supervisió financera i el de les agències de ràting en la crisi financera actual.

El passat 17 de desembre de 2009, el Comité de Basilea va publicar un document amb l'objectiu de presentar i proposar a consulta al mercat la incorporació d'una sèrie de canvis regulatoris en l'àmbit de requeriments de capital, liquiditat i apalancament, iniciant així el camí a Basilea III.

Cal destacar que actualment a Andorra s'està aplicant Basilea I, que no difereix massa de l'aplicació de Basilea II en mètode estàndard, que probablement seria el mètode utilitzat pel sistema bancari andorrà d'acord amb la seva reduïda dimensió, com ha succeït en la majoria de països europeus per bancs de la dimensió dels andorrans.

SEPA (Europayments Area)

SEPA és un gran projecte encaminat a crear un mercat únic europeu per a la realització de pagaments en euros. La finalitat és que els ciutadans i les empreses europeus puguin efectuar els seus pagaments en euros en tota la zona des d'un únic compte bancari, utilitzant un únic conjunt d'instruments de pagament i amb la mateixa senzillesa, eficiència i seguretat amb que ho fan en l'actualitat als seus respectius països.

Amb aquest projecte es pretén, per una banda, acabar d'una manera pràctica i efectiva amb la distinció que existeix dins la Unió Europa entre serveis

de pagament nacionals i transfronterers, per evitar que la Unió Monetària sigui incompleta, i per altra banda disminuir costos per als usuaris.

Actualment només poden ser membres de SEPA els estats membres de l'Espai Econòmic Europeu que hagin implementat els processos adequats per donar compliment als requeriments de SEPA abans del 31 de desembre de 2012. Andorra està estudiant els requeriments que caldria tenir en compte davant una hipotètica adhesió i està valorant els possibles impactes en el sistema financer andorrà.

MiFID (Markets in Financial Instruments Directive)

MiFID entrà en vigor amb data 1 de novembre de 2007 amb l'objectiu de regular els Mercats Financers introduint un mercat únic i un règim regulatori comú per als serveis financers en els 27 estats membres de la Unió Europea i en altres 3 estats de l'Espai Econòmic Europeu (EEE) que són Islàndia, Noruega i Liechtenstein.

La Directiva MiFID contempla diferents aspectes relacionats amb els mercats financers i les societats d'inversió com ara estructura organitzativa, govern corporatiu i gestió de riscos, classificació dels clients i informació als clients, procediments de gestió de conflictes d'interès, procediments d'informació de transaccions i d'execució d'ordres, internalització sistemàtica d'execució d'ordres o l'externalització de serveis i processos comptables. Així mateix, les regles de conducta ("conduct of business") i l'obligació d'executar ordres amb les condicions més favorables per a l'inversor ("best execution") constitueixen també elements essencials de la Directiva.

Els objectius principals que es pretenen assolir amb la Directiva són els següents:

- Completar el mercat únic de serveis financers de la Unió Europea;
- Respondre als canvis i innovacions en relació a la seguretat dels mercats; i
- Protegir els inversors.

Per tal de mantenir l'alt grau de disciplina professional que ha caracteritzat el conjunt del sistema financer andorrà, l'INAF, com a autoritat reguladora

i supervisora del sistema financer andorrà i en exercici de les funcions que li encomana la Llei 14/2003, del 23 d'octubre, ha creat unes normes ètiques i de conducta pròpies del conjunt de les entitats autoritzades a operar al sistema financer andorrà, vetllant així, en tot moment, pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer. Aquestes normes, recollides en el Comunicat 163/05 de l'INAF, estableixen les regles ètiques i de conducta que les entitats financeres autoritzades a operar al Principat d'Andorra hauran de respectar en tot moment en el desenvolupament de les seves activitats, i són d'aplicació des del 31 de març de 2006.

Aquestes normes ètiques i de conducta són en gran mesura equiparables als principis i exigències incorporats per la Directiva MiFID a excepció d'algunes parts relacionades generalment amb temes de tramesa d'informació a clients.

El mes de gener de 2009, l'ABA va organitzar un curs d'aplicació MiFID per als especialistes del sector bancari andorrà. Les entitats bancàries andorranes estan treballant internament per adequar els seus processos i sistemes als estàndards establerts per aquesta Directiva.

Així mateix, amb data 13 de maig de 2010, s'ha aprovat la *Llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer*, que incorporarà en l'ordenament andorrà la majoria de principis establerts en la directiva MiFID no coberts en la regulació vigent.

Fons de garantia de dipòsits

Durant el 2009, l'INAF ha presentat al Govern d'Andorra la seva proposta de text legislatiu per a la creació d'un fons de garantia de dipòsits. El Govern d'Andorra està en procés de revisió i finalització de dit text per a la posterior aprovació i entrada a tràmit parlamentari. Actualment existeixen les reserves en garantia.

Lleis de reforma del marc tributari

Actualment el Ministeri d'Economia i Finances del Govern d'Andorra, amb l'objectiu d'homologar el marc tributari andorrà als dels països del nostre entorn per facilitar la negociació futura de convenis de doble imposició d'acord amb els criteris de l'OCDE, està treballant en el desenvolupament dels següents projectes de llei:

Projecte de Llei de l'impost sobre societats del Principat d'Andorra

La finalitat de la Llei de l'impost sobre societats que es presenta és la de regular i la d'implantar, per primera vegada en la història del Principat d'Andorra, aquesta figura tributària. Aquesta creació enllaça i encaixa amb l'orientació del Principat d'Andorra com a centre de prestació de serveis internacionals.

Projecte de Llei de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques

Es tracta d'un impost sobre els rendiments obtinguts per persones físiques per tal d'evitar, amb la implantació de l'impost sobre societats, un tractament fiscal discriminatori entre els rendiments obtinguts per persones jurídiques i els obtinguts per persones físiques.

Projecte de Llei de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals del Principat d'Andorra

Aquest impost persegueix situar Andorra en el context internacional com un país amb ordenament homologable i equiparable al dels països del seu entorn, la Unió Europea i l'OCDE. L'impost segueix les grans línies de la imposició sobre els no-residents dels països més avançats, encara que no perd de vista la finalitat de crear un entorn competitiu que faciliti l'atracció d'inversions al Principat d'Andorra.

II.6. Evolució del marc legal i regulatori del sistema financer andorrà en el context internacional

A continuació, es presenten de manera gràfica les principals disposicions i iniciatives normatives que regulen l'activitat financera al Principat d'Andorra, identificant alhora el marc regulador i les recomanacions d'organismes internacionals com el Fons Monetari Internacional (FMI), MONEYVAL, o l'OCDE, que han estat considerades en la seva redacció, als efectes d'assolir el compliment de les millors pràctiques i estàndards internacionals que garanteixin l'estabilitat del sistema financer i la lluita contra les activitats delictives.

Evolució de la normativa andorrana: àmbit societari i comptable

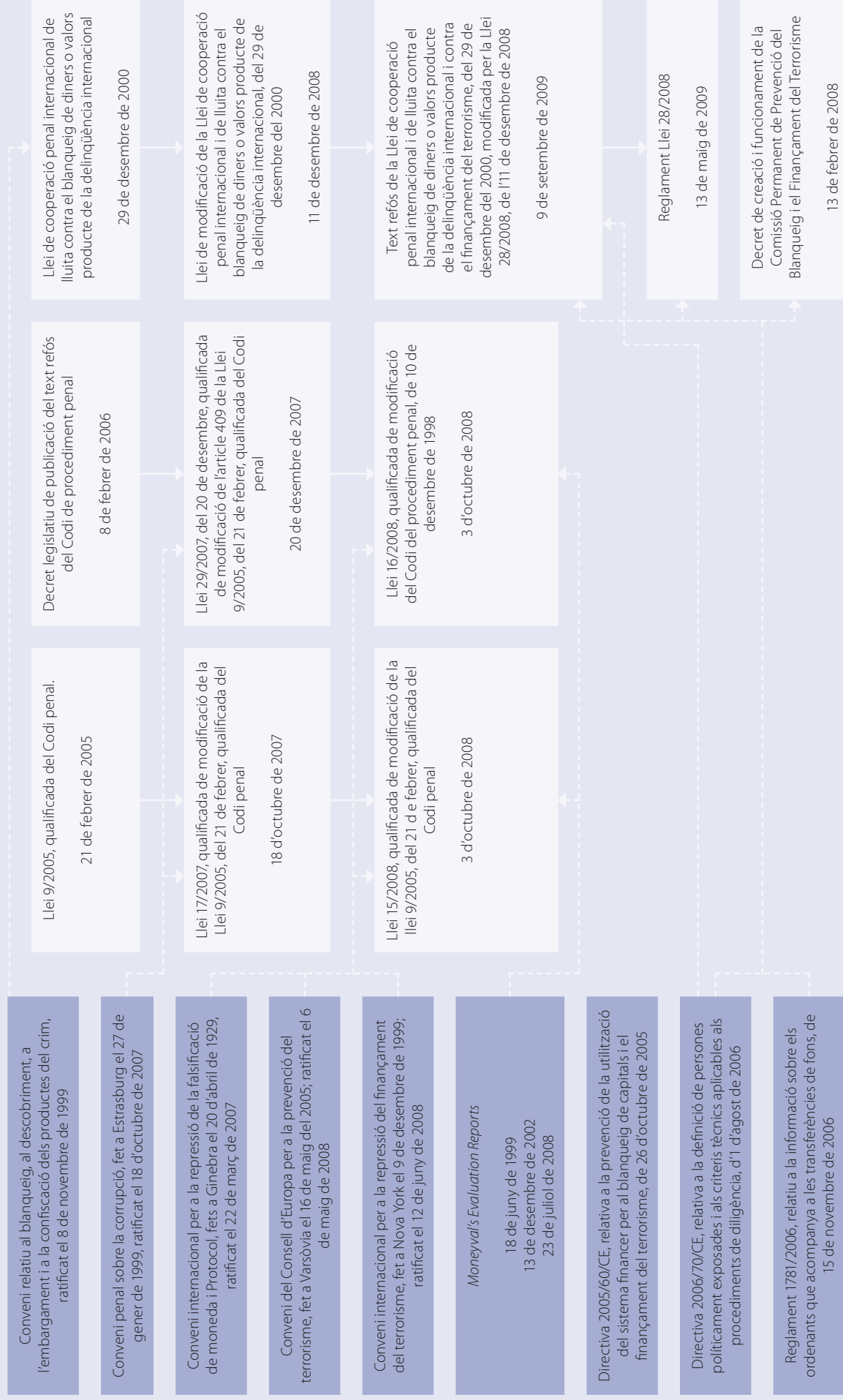
Evolució de la normativa andorrana: àmbit tributari

**Evolució de la normativa andorrana:
àmbit tributari. Cronologia
d'esdeveniments en relació al procés
viscut al Principat**

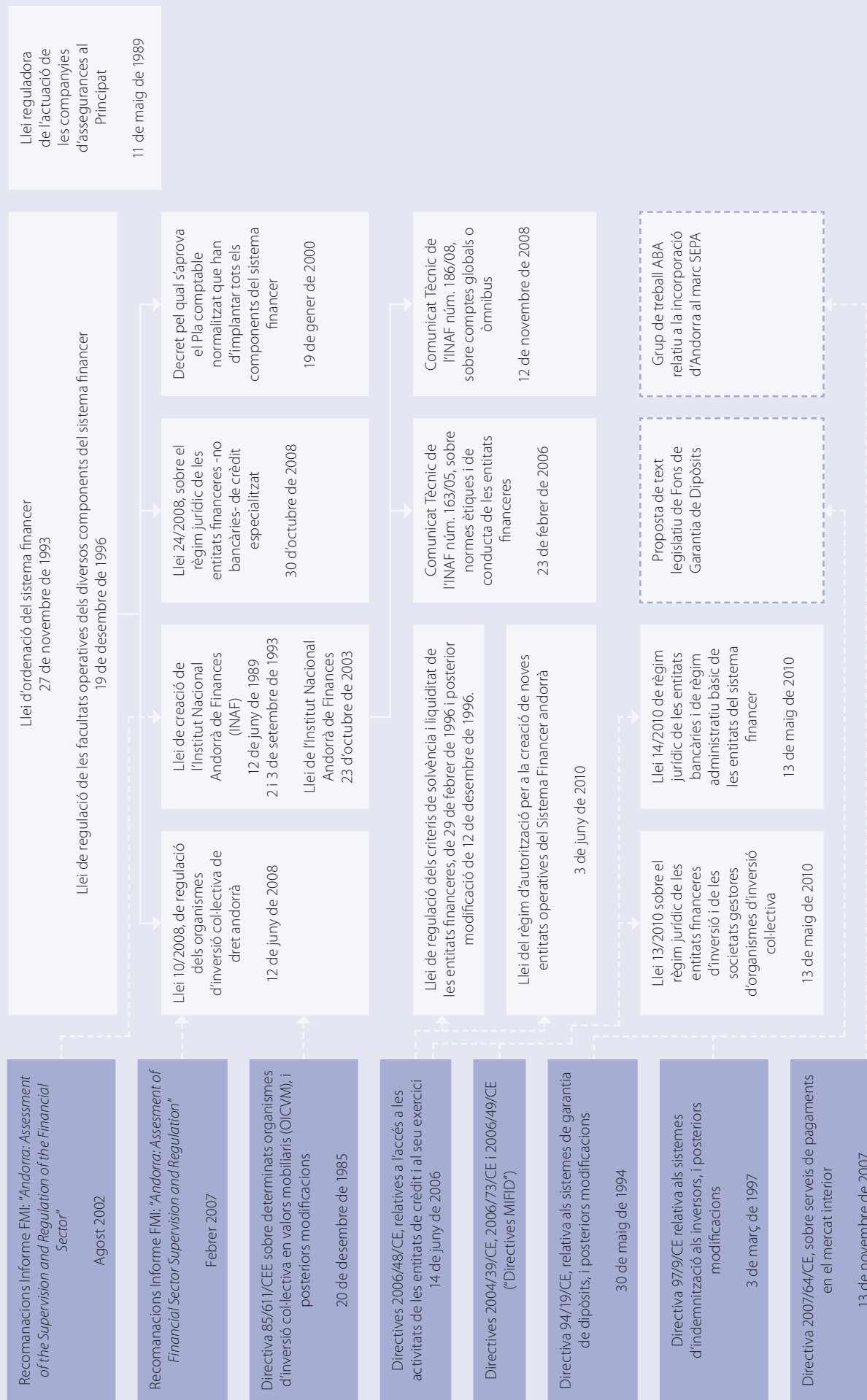
1998		S'inicien els informes de l'OCDE sobre paradisos fiscals.
2000	Juny	L'OCDE va fer una relació dels països no col·laboradors que contemplava prop de 40 jurisdiccions, entre les quals hi figurava Andorra.
2000-2003		31 d'aquests països van signar cartes de compromís de compliment dels estàndards de l'OCDE i van passar a formar part d'una nova "llista grisa". Andorra va continuar a la llista de països no col·laboradors.
2004		Andorra va signar amb la UE l'acord sobre la fiscalitat dels rendiments de l'estalvi com a mesura equivalent a l'Intercanvi d'Informació.
2009	13 de febrer	Visita de Christian Frémont, representant del copríncep francès Nicolas Sarkozy, per demanar al Govern andorrà l'adopció de mesures per facilitar l'intercanvi d'informació fiscal.
	10 de març	Andorra signa la Declaració de París que fixa un calendari de reformes legislatives per facilitar els requeriments de l'OCDE.
	2 d'abril	L'OCDE anuncia que Andorra passa a formar part de la seva "llista grisa".
	Setembre	Andorra aprova la Llei d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia (07/09/09). Es signen convenis d'Intercanvi d'Informació fiscal amb Àustria (17/09/09), Liechtenstein (18/09/09), Mònaco (18/09/09), San Marino (21/09/09) i França (22/09/09).
	Octubre	Andorra signa acords d'Intercanvi d'Informació fiscal amb Bèlgica (23/10/09), Argentina (26/10/09) i Països Baixos (06/11/09).
	Novembre	Andorra signa l'acord d'Intercanvi d'Informació fiscal amb Portugal (30/11/09).
2010	Gener	Andorra signa l'acord d'Intercanvi d'Informació fiscal amb Espanya (14/01/10).
	Febrer	Andorra signa acords amb Suècia, Finlàndia, Noruega, Dinamarca, Islàndia, Groenlàndia i les Illes Feroe (24/02/10) i arriba als 17 convenis signats. L'OCDE inclou Andorra dins del grup de "jurisdiccions que han implementat substancialment els estàndards fiscals internacionals".

Evolució de la normativa andorrana: àmbit de prevenció del blanqueig de diners

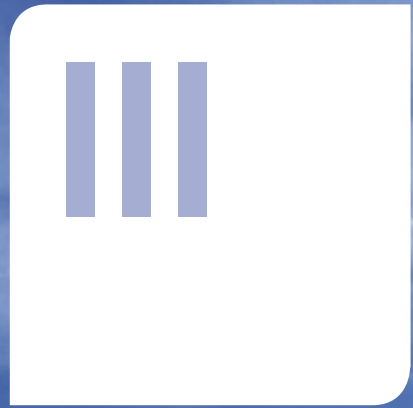

Normativa comunitària, estàndards i recomanacions emeses per diferents organismes internacionals que han estat considerats en l'adaptació de la normativa andorrana.

Evolució de la normativa andorrana: àmbit regulatori financer

Normativa comunitària, estàndards i recomanacions emeses per diferents organismes internacionals que han estat considerats en l'adaptació de la normativa andorrana i l'adopció de la normativa andorrana.

III.1. Introducció

Després de l'emergència del sector turístic a la dècada dels 60, en els darrers cinquanta anys Andorra havia experimentat un creixement excepcional de la seva economia, població i renda per càpita, consolidant una economia moderna i pròspera. Tanmateix, la desacceleració de l'economia andorrana des del 2006 ha posat de manifest l'esgotament del model econòmic que ha permès el creixement sostingut de l'economia del Principat. Aquest model ha estat fonamentat principalment en el turisme, tant d'esquí com comercial, i el sector financer, i en menys mesura, per la construcció i el sector immobiliari en els darrers anys.

Amb l'objectiu de modernitzar el marc jurídic andorrà i afavorir l'atracció d'activitat econòmica, el 2007 es va aprovar la nova Llei de Societats del Principat, i al 2008 la Llei d'Inversions Estrangeres que permet una obertura esglaonada de l'economia andorrana al capital forà. Així mateix al gener de 2009 entrà en vigor la Llei de Comptabilitat dels Empresaris, que fou desenvolupada amb l'aprovació del Pla General de Comptabilitat.

Al març d'aquest mateix any, es va produir la signatura de la Declaració de París, i la subseqüent aprovació de la Llei Qualificada d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia i la posterior signatura d'Acords bilaterals d'Intercanvi d'Informació d'Andorra amb 17 països entre els quals hi ha Espanya, França i Portugal, tal i com s'explica amb major detall en el capítol "II. Marc legal andorrà" d'aquesta publicació.

Actualment, el Ministeri d'Economia i Finances del Govern d'Andorra, amb l'objectiu d'homologar el marc tributari andorrà als països del nostre entorn i facilitar la negociació futura de convenis de doble imposició d'acord amb els criteris de l'OCDE, està treballant en el desenvolupament de projectes de llei de reforma del sistema tributari andorrà.

Durant la primera meitat de l'any 2009, les economies dels països desenvolupats i d'alguns països en vies de desenvolupament, han experimentat una forta desacceleració econòmica originada en la crisi financera internacional desencadenada globalment al 2008, si bé, durant el tercer i quart trimestre de l'any s'han notat símptomes generalitzats de recuperació econòmica. L'economia andorrana no s'ha quedat al marge d'aquesta crisi internacional en un món globalitzat, fet que ha generat una desacceleració notable en tots els sectors econòmics del Principat, especialment degut a la davallada del nombre de visitants, provinents majoritàriament dels països veïns i principalment Espanya, i del seu poder adquisitiu, així com de la disminució generalitzada de l'activitat de construcció que en els darrers exercicis havia representat una aportació rellevant al PIB d'Andorra.

Els principals indicadors econòmics que es presenten al llarg del capítol, denoten una intensificació de la contracció de l'activitat econòmica del Principat durant el 2009, en consonància amb l'evolució de les economies del nostre entorn. Durant els primers mesos de l'any 2010 es comencen a observar símptomes de moderació del ritme de caiguda de l'activitat en la majoria de sectors a excepció del de la construcció que és el que està acusant més intensament els efectes de la crisi.

El turisme, que constitueix una de les principals fonts d'ingressos d'Andorra, ha de ser una de les màximes prioritats a l'hora d'afrontar els reptes que ens planteja l'actual entorn econòmic. Més enllà de l'impacte de la crisi econòmica internacional, els resultats del sector turístic i comercial estan condicionats per la competència global i la maduresa del seu model de negoci. Per tot això, el Govern d'Andorra, juntament amb els principals actors socials i empresarials de dit sector al país, estan treballant per dotar el producte turístic del Principat d'atractiu i de qualitat, tot venent il·lusions, experiències, productes i serveis diferencials de la resta d'oferta global.

III.2.

Principals variables econòmiques

Renda nacional i renda per càpita

Si bé Andorra no disposa d'una estimació oficial de la renda nacional, anualment algunes entitats privades realitzen estimacions d'aquesta dada macroeconòmica. Els ratis estimats per l'agència de ràtings Standard & Poor's en el darrer estudi sobre Andorra publicat al juliol de 2009, ens mostren un estancament de la renda nacional amb un efecte negatiu en l'evolució de la renda per càpita durant el 2008.

Així doncs, en el següent quadre podem veure com el PIB per càpita d'Andorra havia enregistrat un retrocés de l'1,59% durant el 2008; disminució superior a la de les economies del nostre entorn immediat, però en línia amb la recessió econòmica generalitzada durant el segon semestre del 2008. Donada la situació econòmica dels països veïns, dels quals procedeix més d'un 70% del turisme que visita el Principat, i en base al decreixement del seu PIB el 2009 i a les seves estimacions per al 2010, Standard and Poor's preveu que l'economia andorrana mantindrà aquesta tendència decreixent fins el 2011, any en què s'estima que tornarà a enregistrar un creixement del seu PIB. [taula 1]

A continuació es mostra una anàlisi comparativa del producte interior brut per càpita amb els principals països europeus, Estats Units i Japó. El PIB per càpita del Principat, estimat per a l'exercici 2009 segons l'informe de Standard & Poor's de juliol de 2009, se situa per sobre del d'Espanya, del d'Estats Units o del de Japó i per sota del de països com Luxemburg o Suïssa. [taula 2]

Índex de preus al consum

L'evolució de l'índex de preus al consum (IPC) andorrà durant el 2009, ha continuat amb la línia descendent iniciada l'any 2008 en que la variació es va caracteritzar per un canvi en la tendència seguida els últims anys; ha passat d'un 1,98% el 2008 a un 0,00% el 2009. Aquesta tendència decreixent ha estat generada principalment per la baixada en els preus de l'habitatge, del petroli i en la majoria de grups alimentaris com ara els cereals, la carn, el peix i els làctics.

Observant els índexs interanuals mostrats en la taula següent, i comparant Andorra amb la resta de països, podem veure que el Principat ha enregistrat una variació interanual de l'IPC inferior a l'enregistrada per a la Zona Euro degut a l'índex de preus al consum assolit en països com Finlàndia, Luxemburg i Eslovènia. [taula 3]

Renda nacional i renda per càpita

	2006	2007	2008	E2009
Renda nacional (milions d'euros)	2.500	2.600	2.600	2.500
Renda per càpita (euros)	30.780	31.274	30.775	29.733
Variació de la renda per càpita	5,12%	1,60%	(1,59%)	(3,39%)

Font: Informe Standard & Poor's de juliol 2009

[taula 1]

PIB per càpita, 2009

País	Saldo
Luxemburg	59.596
Suïssa	39.371
Andorra (*)	29.733
Estats Units	29.061
Japó	26.282
Alemanya	26.162
França	25.183
Espanya	15.247
Portugal	12.070

(*) Dades estimades segons Informe Standard & Poor's de juliol 2009

(Euros) Font: FMI

[taula 2]

IPC interanual 2009

Luxemburg	2,51%
Regne Unit	2,10%
Estats Units	1,97%
Itàlia	0,95%
Zona Euro	0,90%
Espanya	0,87%
Alemanya	0,84%
França	0,10%
Andorra	0,00%
Suïssa	(0,45%)
Portugal	(0,90%)
Japó	(1,68%)
Irlanda	(2,58%)

Font: FMI i Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

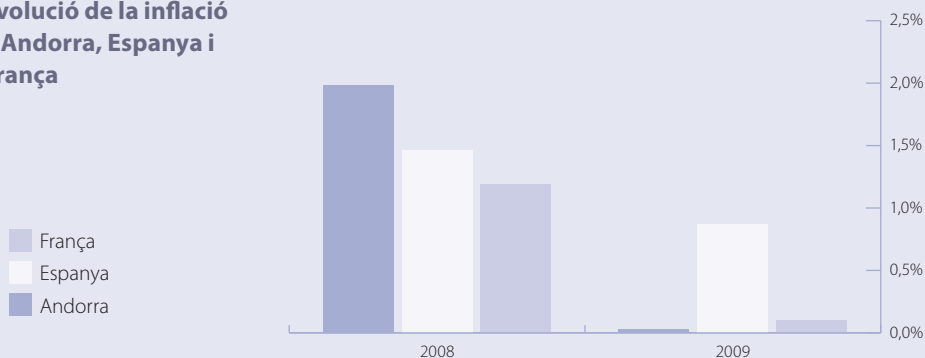
[taula 3]

A continuació es mostra un detall de l'evolució de l'IPC en els darrers dos exercicis a Andorra, França i Espanya: [gràfic 1]

Analitzant el gràfic podem observar el descens generalitzat de l'IPC per a les tres economies; no obstant el descens més acusat ha estat el de l'economia andorrana que al 2008 va ser la que va experimentar un menor descens. Per a l'economia francesa, el descens ha força rellevant, passant d'un 1,19% a un 0,10%.

La davallada de l'IPC andorrà des de l'1,98% el 2008 al 0,00% el 2009, es deu principalment a la disminució dels preus en l'habitatge i els aliments, begudes i tabac, que han disminuït un 0,84 i un 0,33%, respectivament; tot i haver seguit disminuint respecte l'any 2008, el descens d'aquests dos grups no ha estat tant acusat com el sofert l'any passat, en que van disminuir un 3,16% i un 2,79%, respectivament.

Evolució de la inflació a Andorra, Espanya i França

Font: FMI i Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

[gràfic 1]

Mercat de treball

La mitjana anual de llocs de treball durant l'any 2009 ha disminuït un 4,05% respecte l'any anterior, fins a situar-se als 50.393 llocs de treball, degut principalment a la crisi econòmica desencadenada tant a nivell nacional com internacional a partir del segon semestre de 2008, que ha repercutit negativament en l'oferta del mercat de treball. La disminució de llocs de treball ha tingut especial incidència en els sectors que han experimentat una major contracció de la seva activitat com és el cas de la construcció i els serveis.

L'any 2007, l'evolució del nombre d'assalariats ja va iniciar un canvi de tendència enregistrant una disminució del 0,34%, durant l'any 2008, en un entorn de canvi del cicle econòmic. Aquesta tendència es consolidà generant una reducció del 2,34% i aquest any s'ha experimentat la reducció més significativa dels darrers anys, contraient-se en un 2,84% respecte l'any 2008. En una situació de crisi financera internacional i de recessió econòmica, la reducció tant del nombre de llocs de treball com d'assalariats a Andorra ha estat molt per sota de l'enregistrada en la majoria d'economies del nostre entorn.

En el cas andorrà, una de les principals causes de pèrdua de llocs de treball i assalariats durant l'any 2009 ha estat la significativa reducció de l'activitat econòmica del sector secundari basada principalment en la construcció (ocupa el 73,78% del total

d'assalariats del sector secundari), seguit pel terciari i en concret el comerç i l'hostaleria.

La construcció, és el sector econòmic que ha experimentat la reducció d'assalariats més significativa amb una davallada de l'11,22%; mentre que el Sector Públic ha enregistrat el major creixement, assolint un 1,95% més d'assalariats que el 2008.

Tal i com es mostra en el gràfic d'afiliats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (en endavant, la CASS) per sectors, el pes del sector terciari en l'economia andorrana és molt significatiu, un 64,67% del total d'assalariats al 2009, seguit pel sector secundari (indústria i construcció) amb un 17,88%, el sector públic amb un 17,09% i finalment el sector primari amb un 0,36%. En els darrers anys s'està produint una certa equiparació en el nombre d'assalariats en el sector públic amb els del sector secundari degut, principalment, a la frenada de noves incorporacions al sector secundari i al creixement sostingut del sector públic, si bé durant aquest any 2009 aquest increment ha estat menor a l'enregistrat en els darrers exercicis. [gràfic 2]

Durant el 2009 s'han realitzat matriculacions a la CASS per un total de 2.353, un 27,91% menys respecte les enregistrades el 2008. Aquesta xifra confirma un any més la tendència a la disminució del nombre de matriculacions enregistrades en

els últims anys (2008: -19,84%; 2007: -20,47%; 2006: -12,50%). En un escenari en què ha disminuït tant el nombre de llocs de treball com el nombre mitjà d'assalariats, la disminució del nombre de matriculacions confirma la disminució de la rotació del personal, que s'ha situat en un 4,67% al 2009.

Per altra banda, la comparativa de taxes d'ocupació presentada en el gràfic següent, mostra que la taxa d'ocupació a Andorra, tot i haver disminuït 1,1 punts percentuals, continua sent més elevada que la de l'Europa dels 27. [taula 4]

El fet que el Principat d'Andorra no ofereixi la prestació d'atur per a aquells treballadors que perden el seu lloc de treball de forma temporal o definitiva, pot propiciar que la taxa d'ocupació sigui més elevada que en la majoria de països europeus en què existeix dita prestació. No obstant, cal tenir en compte que des de l'últim trimestre de l'any 2009, per primera vegada, les persones sense feina i que compleixin els requisits establerts reben un subsidi d'atur de caràcter excepcional; el Govern d'Andorra, en el marc de mesures especials per fer front a l'actual situació econòmica, ha creat aquesta contraprestació amb caràcter extraordinari. L'elevada presència d'activitats terciàries en l'economia i, sobretot de les vinculades al turisme, comporta l'existència d'uns models de contractació flexibles i d'una elevada estacionalitat d'ocupació, fets que també propicien una major taxa d'ocupació a Andorra respecte a l'enregistrada a la Unió Europea dels 27.

Evolució dels salaris

En el cas de l'economia andorrana, a diferència del que succeeix en altres països del nostre entorn, no existeix un procés de negociació col·lectiva que estableixi anualment els nivells salarials. Tot i això, és el Govern d'Andorra qui estableix el salari mínim per hora a escala nacional.

La informació presentada en el quadre següent mostra un creixement continu i sostingut tant del

Distribució dels assalariats per sectors 2009

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

[gràfic 2]

Taxa d'ocupació

	ANDORRA		UE-27	
	2008	2009	2008	2009
Taxa d'ocupació (*)	68,21	67,11	65,90	64,60

(*) Població assalariada sobre la població de 15 a 64 anys

(Percentatge) Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Eurostat

[taula 4]

La variació de la taxa d'ocupació a Andorra respecte el 2008 ha estat negativa, amb una disminució del 1,61%, mentre que per a l'Europa dels 27, la variació també ha estat negativa en aquest mateix període, enregistrant una disminució del 1,97%.

salari mig com del mínim en els darrers anys. A l'exercici 2009, malgrat la desacceleració econòmica a Andorra i el seu entorn, el salari mitjà ha crescut un 2,10% i el salari mínim un 1,89%, ambdós per sobre de l'índex de preus al consum (IPC) que ha estat del 0,00%. [taula 5]

Evolució salaris mitjos i salaris mínims d'Andorra

	1995	2006	2007	2008	2009	Var. (%) 08-09
Salaris mitjos	1.021	1.702	1.752	1.810	1.848	2,10%
Salaris mínims	616	838	865	898	915	1,89%

(Euros mensuals) Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

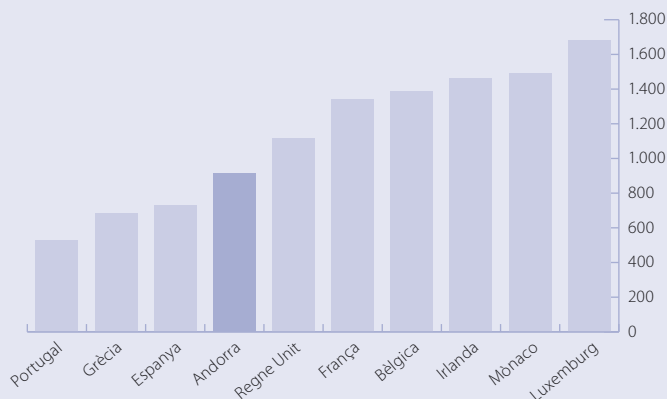
[taula 5]

El gràfic següent ens mostra una comparativa dels salaris mínims entre alguns dels països de la Unió Europea i Andorra. Observem que el salari mínim andorrà està situat entre el d'Espanya i el del Regne Unit i per sota del de Mònaco i Luxemburg. [gràfic 3]

Durant l'any 2009 el sistema financer i el sector de la producció i distribució d'energia, són aquells subsectors que han enregistrat la major mitjana salarial, considerablement superior a la mitjana de salaris declarats a la CASS, sent de 4.221 euros i de 3.229 euros, respectivament.

L'evolució dels salaris mitjos ha estat positiva per a gairebé tots els sectors, especialment per al sector primari i el sector públic. El sector terciari que l'any 2008 va ser el sector amb un major creixement, incrementant els salaris mitjans en un 15,85%, durant l'any 2009 ha experimentat una correcció d'aquest increment registrant una disminució del 7,14%. [gràfic 4]

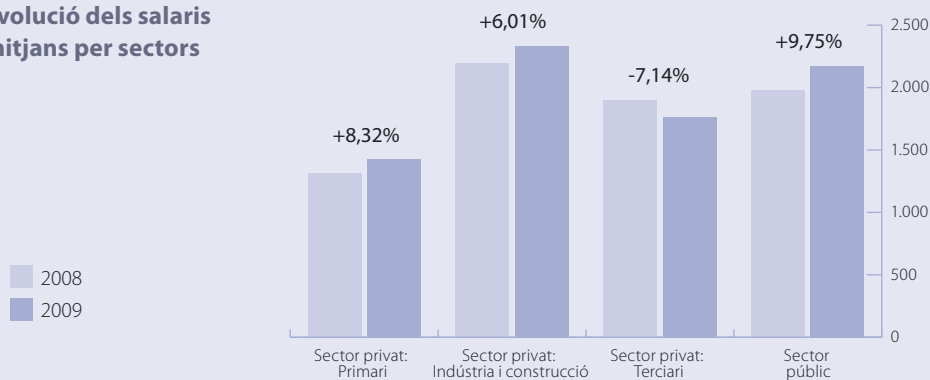
Salaris mínims 2009

(Euros) Font: Eurostat i Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

[gràfic 3]

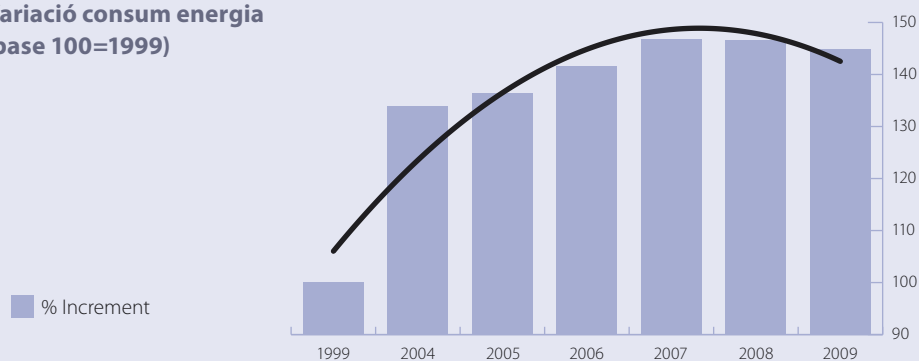
Evolució dels salaris mitjans per sectors

(Euros) Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

[gràfic 4]

Variació consum energia (base 100=1999)

(MW/hora) Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 5]

Consum d'energia elèctrica

El consum d'energia elèctrica és un indicador que permet estimar l'evolució de l'activitat de l'economia d'un país. A continuació es mostra l'evolució d'aquest consum en els darrers exercicis, utilitzant com a base per a la comparació les dades de l'exercici 1999. [\[gràfic 5\]](#)

En el gràfic anterior podem observar que el consum d'energia ha disminuït en un 1,15% respecte el nivell assolit al 2008, que ja havia disminuït un 0,25% en relació a l'any 2007.

Telecomunicacions

El sector de les telecomunicacions es caracteritza per una evolució i una innovació molt accelerades en els darrers anys, fet que genera efectes substitució molt àgils entre productes. El major nombre d'abonats es concentra entre els contractes de telefonia mòbil i fixa.

Segons el 13è informe de la Comissió Europea sobre el mercat de les telecomunicacions, les economies nòrdiques es caracteritzen per tenir unes taxes de penetració d'ADSL d'un 30% aproximadament. El 2009, Andorra ha assolit una taxa de penetració del 27%, una taxa superior a la de l'any 2008 (24%)

La construcció, les estacions d'esquí, la indústria, l'hoteleria i la restauració han estat els nuclis amb una disminució més acusada del consum elèctric, sent el sector de la construcció el que ha experimentat el major descens, amb un 10,85% respecte l'any anterior (2008: -43,85%); mentre que l'augment més significatiu en el consum es concentra en l'enllumenat públic, amb una variació respecte el 2008 del 3,73% (2008: 8,22%).

degut principalment a dos factors, per una banda a l'increment de l'11,56% dels abonats al servei d'ADSL i per l'altra, a una disminució de la població total del Principat en un 0,48%.

Així mateix, Andorra ocupa la segona posició, per sota de Lituània, en el rànquing mundial de penetració de la fibra òptica fins a la llar, segons una llista publicada el febrer de 2010 en el congrés anual de l'*FTTH Council Europe*; en aquesta mateixa llista publicada el febrer de 2009, Andorra ocupava l'onzena posició.

Matriculació de vehicles i carburants

Un dels indicadors de la demanda interior de l'economia andorrana és el nombre de matriculacions de vehicles. El canvi de cicle econòmic i la desaceleració de la majoria de sectors iniciat en el 2008 i seguit durant el 2009, també s'ha fet palesa en el nombre de matriculacions de vehicles al Principat (que inclou les matriculacions de ciclomotors, vehicles especials i motos de neu) amb una disminució del 20,27% (2008: -25,44%).

Dins de la totalitat de vehicles matriculats, els vehicles de gamma mitja representen aproximadament un 70%, contribuint en un 19,69% sobre la reducció total de vehicles matriculats. Addicionalment, altres

tipus de vehicles com ara els especials i els ciclomotors, també han sofert disminucions en les seves matriculacions, tot i que el seu pes sobre la totalitat dels vehicles matriculats és molt inferior que en el cas dels turismes, generant un efecte menys significatiu en la variació de la demanda total de vehicles. [\[taula 6\]](#)

A banda d'analitzar les matriculacions de vehicles totals, també hem de tenir en compte tant l'exportació com la importació de vehicles al Principat. Les importacions netes durant el 2009 han estat de 78.783.040 euros, un 21,44% inferiors a les realitzades durant el 2008.

Vehicles matriculats

	2005	2006	2007	2008	2009	Var. (%) 08-09
Vehicles totals	6.773	5.769	4.690	3.497	2.788	(20,27%)

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[taula 6]

Un altre dels indicadors de consum a avaluar són les importacions de carburants, que aquest any 2009 han experimentat una davallada generalitzada; la disminució més acusada ha estat la del que-

rosè, amb una reducció del 35,49% amb respecte el 2008 seguit de la gasolina sense plom i del fuel domèstic que han experimentat una reducció del 5,25% i del 4,43%, respectivament. [taula 7]

Importació de carburants

	2005	2006	2007	2008	2009	Var. (%) 08-09
Gasolina sense plom	40.038.113	36.218.624	33.724.557	31.621.725	29.960.088	(5,25%)
Gas-oil locomoció	105.204.653	106.993.438	103.065.935	104.104.455	100.287.482	(3,67%)
Fuel domèstic	73.243.794	63.589.706	66.396.534	67.454.616	64.467.574	(4,43%)
Querosè i carbureactors	10.560	101.093	141.367	144.832	93.427	(35,49%)
TOTAL	218.497.120	206.902.861	203.328.393	203.325.628	194.808.571	(4,19%)

(Litres) Font: Departament d'Estadística - Govern d'Andorra

[taula 7]

III.3. El sector públic

A Andorra el sector públic està constituït per l'Administració Central, set administracions comunals (una per a cadascuna de les set parròquies en que es divideix el territori andorrà, equivalents als ajuntaments) i les entitats parapúbliques, que són un grup d'entitats que gestionen serveis públics i altres matèries que són propietat íntegrament pública. Entre elles podem trobar entitats destinades a serveis sanitaris i socials com són el Centre Hospi-

talari Andorrà, el Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS), residències de la tercera edat i la Caixa Andorrana de la Seguretat Social (CASS), entitats de subministrament d'energia i de serveis de telecomunicacions com són Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) i Andorra Telecom; i altres organismes com l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF), el Centre Nacional d'Informàtica d'Andorra i Ràdio i Televisió d'Andorra (RTVA).

Administració Central

El pressupost nacional d'un Govern és un dels principals aspectes a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'economia d'un país ja que pot influir en el nivell i la direcció d'aquesta. Per tant, és important veure la distribució, l'import total d'aquest i quins objectius es volen assolir.

Un altre aspecte important, és l'estat de la tresoreria del Govern, ja que aquesta condiciona bona part de l'estructura del pressupost. La balança del Govern andorrà ha estat des de 2001 en superàvit però a partir de 2006 ha experimentat un dèficit com a resultat, entre altres factors, de la despesa en inversió de capital.

Tot i això, i com a conseqüència de la situació econòmica actual, l'economia andorrana necessita un pressupost que s'adapti a aquesta nova situació, basant-se en l'austeritat i el rigor en el control de la despesa. El pressupost per a l'exercici 2009 era

de 447.211 milers d'euros, un 3,58% més que l'any anterior. Les principals línies d'actuació pressupostades eren en matèria de polítiques socials, així com polítiques d'impuls de la competitivitat i de millora de les infraestructures, sense implicar un augment de la pressió fiscal ni desequilibrar l'estabilitat pressupostària.

En el següent quadre podem veure que tots els ingressos han estat inferiors als pressupostats excepte en la partida de passius financers que inclou la renovació del deute públic per un import de 260.000 milers d'euros i la variació de la pòlissa de crèdit per un total de 119.268 milers d'euros. Pel que fa a les despeses, han estat un 97,92% superiors a les pressupostades en el capítol d'inversions degut en bona mesura a projectes destinats a l'ús general, i un 47,71% inferiors a les pressupostades en el capítol de despeses financeres com a conseqüència de la reducció dels tipus d'interès. [taula 8]

Pressupost i Liquidació de l'Administració Central

	Pressupost 2009	% s/total Pressupost	Liquidació Pressupost 2009	% s/total Liquidació	Var. (%) Liq./Pressup.
TOTAL INGRESSOS	447.211	100,00%	650.669	100,00%	45,49%
Impostos directes	6.267	1,40%	1.737	0,27%	(72,28%)
Impostos indirectes	312.367	69,85%	232.109	35,67%	(25,69%)
Altres ingressos	128.428	28,72%	37.401	5,75%	(70,88%)
Variació actius financers, nets	149	0,03%	134	0,02%	(10,07%)
Variació passius financers, nets	-	-	379.288	58,29%	-
TOTAL DESPESES I INVERSIONS	447.211	100,00%	648.077	100,00%	44,92%
Inversions	50.172	11,22%	99.301	15,32%	97,92%
Transferències	140.101	31,33%	141.082	21,77%	0,70%
Despeses de funcionament	138.222	30,90%	132.162	20,40%	(4,38%)
Despeses financeres	29.188	6,53%	15.262	2,35%	(47,71%)
Actius financers	165	0,04%	270	0,04%	63,64%
Passius financers	89.363	19,98%	260.000	40,12%	-

(Milers d'euros) Font: Ministeri de Finances - Govern d'Andorra

[taula 8]

Administracions comunals

Els comuns d'Andorra obtenen els seus ingressos anuals de les transferències que reben del Govern d'Andorra i dels recursos per recaptació pròpia i altres ingressos.

En el quadre següent es mostra el total d'ingressos i despeses per cadascun dels comuns per al pressupost de l'any 2009. La major font de recaptació d'ingressos en tots els casos és l'epígraf de "Recaptació pròpia i altres", composta pels impostos i taxes comunals en un 64,62%. El 35,38% restant, correspon principalment a les transferències rebudes del Govern. Pel que fa les despeses comunals, el 65,55% corresponen a "Despeses de funcionament", enteses com despeses de personal i de béns i serveis, el 15,19% corresponen a inversions i el 19,26% restant es distribueix entre transferències, despeses financeres i passius financers.

En el següent quadre també s'informa de la liquidació del pressupost del 2009 per tal de poder veure les possibles desviacions: [taula 9]

Per a tots els comuns hi ha hagut certa variació respecte el pressupost inicial elaborat per al 2009 i el pressupost liquidat d'ingressos i despeses per dit exercici. Així analitzant la liquidació dels pressupostos dels diferents comuns per l'exercici 2009 observem que dues parròquies, Canillo i Encamp, han enregistat dèficit al liquidar unes despeses superiors als ingressos en un 28,94% i 10,26%, respectivament; mentre que la resta de comuns han tingut superàvit en la liquidació pressupostària d'aquest exercici.

Pressupostos i liquidacions de les administracions comunals per a l'any 2009

	Pressupost	Liquidació	Desviació
TOTAL INGRESSOS	156.007.730	181.442.716	16,30%
Canillo	16.416.145	11.303.500	(31,14%)
Encamp	30.334.671	28.021.500	(7,63%)
Ordino	12.616.739	13.098.296	3,82%
La Massana	14.560.915	13.604.444	(6,57%)
Andorra la Vella	39.366.457	41.382.110	5,12%
Sant Julià de Lòria	15.791.038	15.263.546	(3,34%)
Escaldes-Engordany	26.921.765	58.769.320	118,30%
TOTAL DESPESES	156.007.730	168.439.798	7,97%
Canillo	16.416.145	14.575.022	(11,22%)
Encamp	30.334.671	30.897.389	1,86%
Ordino	12.616.739	10.955.092	(13,17%)
La Massana	14.560.915	10.869.281	(25,35%)
Andorra la Vella	39.366.457	36.011.844	(8,52%)
Sant Julià de Lòria	15.791.038	12.958.236	(17,94%)
Escaldes-Engordany	26.921.765	52.172.934	93,79%
RESULTAT PRESSUPOSTARI / LIQUIDACIÓ	-	13.002.918	-

(Euros) Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra i Comuns del Principat d'Andorra

[taula 9]

III.4.

Evolució de l'economia andorrana durant el 2009

Introducció

Fins a començament del segle XX, l'economia del Principat era de subsistència, basada en l'agricultura, la ramaderia i el comerç. Va ser a partir de la Segona Guerra Mundial que l'economia andorrana va començar a créixer de manera significativa, induïda en part pel mateix ritme de creixement dels estats veïns.

Aquest desenvolupament s'ha reflectit en una economia basada principalment en els sectors turístic i comercial, que han crescut gràcies a unes característiques climàtiques i geogràfiques propícies per a aquests sectors i altament dependent del sector exterior, el sector financer i, en les darreres dècades, també en el desenvolupament del sector de la construcció.

La informació disponible al Principat no ens permet analitzar la contribució de cada sector al producte interior brut (PIB), per aquest motiu l'anàlisi de l'estructura productiva s'ha de dur a terme mitjançant la informació que s'extreu, entre d'altres, de les dades d'ocupació assalariada, que ja han estat analitzades en l'apartat de composició per sectors de la població assalariada.

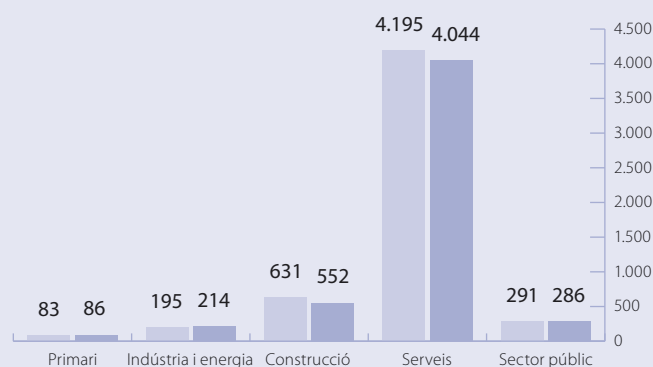
L'any 2009, en un entorn de desacceleració econòmica global, l'economia andorrana ha vist disminuir

el nombre d'empreses i el nombre d'assalariats en un 3,95% i un 2,84%, respectivament. A finals de l'any 2009 el Principat d'Andorra té 5.182 empreses i 41.021 assalariats. El teixit empresarial del país es caracteritza pel predomini de la petita empresa, que representa el 72,00% sobre el total d'empreses del Principat.

Tal i com es mostra en el gràfic següent, el sector serveis continua tenint un pes molt rellevant en el mercat laboral andorrà ocupant un 64,67% de la població activa tot i haver disminuït en un 2,48% respecte l'any 2008. El sector de la construcció també ha patit una disminució de l'11,22% en el nombre d'assalariats, passant a representar un 13,19% del total d'assalariats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) el 2009. Els sectors que han guanyat més pes han estat el públic i la indústria i energia, que han incrementat un 1,95% i un 1,21%, respectivament. Tot això fa que el model econòmic basat en el turisme, en el sector financer i els darrers anys en la construcció, sigui molt més vulnerable davant de situacions de desacceleració econòmica en els països del nostre entorn degut al baix grau de diversificació de l'economia, depenent en una part significativa del turisme. [\[gràfics 6 i 7\]](#)

Distribució de les empreses per sectors 2008 i 2009

■ 2008
■ 2009

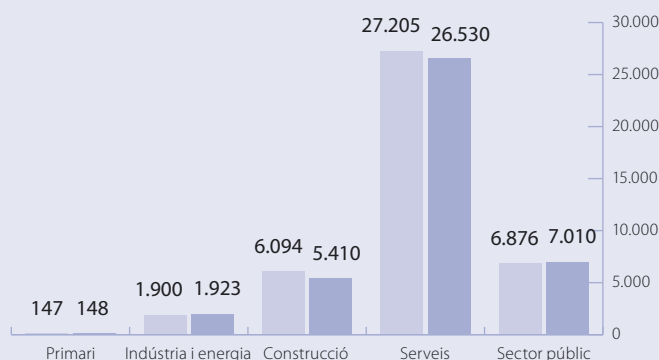

(Nombre d'empreses) Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

[gràfic 6]

Distribució dels assalariats per sectors 2008 i 2009

■ 2008
■ 2009

(Nombre d'assalariats) Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 7]

Sector primari

A partir de la segona meitat del segle XX i fins la dècada dels noranta, s'ha produït una regressió del sector primari dins l'economia fins arribar a l'estabilitat dels darrers anys, amb una ocupació de poc més de l'1,66% del total de les empreses, i del 0,36% del total de la població assalariada. Tanmateix, alguns segments concrets d'aquest sector han tingut un cert pes econòmic fins fa uns anys, principalment en el cultiu del tabac i la ramaderia, que per part del Govern es continuen impulsant amb subvencions.

En les darreres dècades la importància d'aquest sector ha estat cada vegada menys rellevant, no obstant, els països desenvolupats apliquen constantment més esforços per al manteniment i recuperació del sector primari, al ser considerat un factor important per a la preservació del medi natural, així com un element imprescindible per al desenvolupament global. Tot i això, durant l'any 2008 hi va haver una davallada important en el nombre d'empreses dedicades a aquest sector, passant de 91 el 2007 a 83 el 2008, no obstant, s'ha tancat l'any 2009 amb 86 empreses enregistrades, tot i que tan sols s'ha augmentat un assalariat respecte l'any 2008, fet que indica possibles divisions d'empreses ja existents.

En aquesta línia, el Ministeri d'Agricultura juntament amb l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra està treballant per a la redinamització del sector primari al Principat, ja que a més de considerar-lo un element de diversificació de l'economia, és un factor clau en la conservació del medi i patrimoni natural d'Andorra. Per aquest motiu, s'ha impulsat la ramaderia donant suport i ajudes per a la producció de carn de vedella del país amb un segell de qualitat, mitjançant campanyes de promoció del programa de carn de qualitat d'Andorra.

L'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra va presentar durant el primer semestre de 2008 dos plans de recerca i innovació per buscar alternatives al cultiu de tabac, que s'han seguit desenvolupant durant el 2009. Un s'ha centrat en els assajos amb plantes medicinals i aromàtiques i l'altre s'ha enfocat a trobar la varietat de patata que millor s'adapti a les condicions de cultiu andorrà amb una exigència de qualitat. Amb relació a aquest darrer pla de recerca, durant el 2009 s'ha vist el resultat de la primera collita, on s'ha valorat el comportament i l'adaptació de la varietat de patata a les condicions del país. La finalitat és trobar varietats que ofereixin un producte de qualitat adaptant-lo a les tendències de consum actual i poder comercialitzar productes agrícoles andorrans amb segells de qualitat.

Així mateix, des de l'any 2003, un empresari andorrà ha fet el pas d'elaborar i comercialitzar el seu propi vi. Aquesta petita bodega està ubicada al poble de Nagol, a la parròquia de Sant Julià de Lòria, a una altitud de 1.100 metres i amb una producció aproximada de 1.000 ampelles anuals. El *Cim de Cel*, és un vi blanc elaborat al 100% amb una varietat alsaciana de raïm resistent a les condicions climatològiques d'un país d'alta muntanya com Andorra i, durant el 2006 ja es va realitzar la primera collita que actualment s'està comercialitzant.

Des de l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra, s'està treballant per potenciar i promoure el sector apícola per tal que torni a esdevenir un complement de l'activitat agrícola, tal com ho havia estat en el passat. Com a part del projecte de redinamització del sector primari de l'economia andorrana, el Ministeri d'Agricultura està col·laborant amb el Ministeri de Turisme per convertir l'agricultura i la ramaderia en patrimoni natural i cultural passant a ser un nou atractiu turístic del Principat.

Sector secundari

Indústria i energia

A Andorra hi ha dos tipus d'indústries; les extractives, és a dir, que extreuen productes directament de la naturalesa i les manufactures, que són les que mitjançant maquinària i mà d'obra produeixen elements per a la seva posterior utilització o venda. La indústria extractiva tan sols ocupa un 0,01% dels assalariats del país amb una única empresa, mentre que la indústria manufacturera ocupa el 4,30% amb 208 empreses. El sector manufacturer es caracteritza per una feble demanda interior, una escassa mà d'obra especialitzada i un augment de la competència dels costos de producció; tot i això, el nombre d'empreses ha augmentat un 4,13% amb respecte l'any 2008 i el nombre d'assalariats un 1,21%.

Els sectors de la indústria i de l'energia, tenen un baix pes comparat amb l'estructura productiva del país. Els afiliats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) que treballen en l'àmbit de la producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua han representat durant el 2009 una mitja del 0,38% del total de la població assalariada. El sector energètic andorrà està estretament lligat al context internacional i en particular als països veïns degut a la gran dependència exterior pel que fa a les seves fonts de subministrament. L'electricitat representa aproximadament un 40% del consum energètic del país i

se n'importa més del 80% d'Espanya i de França. El sector elèctric és un sector no liberalitzat on Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) és l'únic productor i importador d'electricitat del país i subministra a la resta de distribuïdors del país com són Nord Andorra, SA, Mútua Elèctrica de Sant Julià, Societat Explotadora i Repartidora del Comú d'Encamp, SA i Unió Elèctrica d'Encamp.

Les empreses a destacar dins d'aquest sector són les relacionades amb la fabricació de fusta, tabac i els productes d'alimentació i begudes, els quals han anat variant en nombre durant aquests últims anys. En canvi, a nivell de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua, el nombre d'empreses s'ha mantingut invariable degut principalment a que es tracta d'empreses parapúbliques.

En relació a l'estructura empresarial, i veient la distribució de treballadors en les empreses, es pot observar un predomini de la petita empresa. Un 60,28% de les empreses, tenen entre 1 i 5 treballadors (2008: 53,85%), un 16,36% tenen entre 6 i 10 treballadors (2008: 16,92%) i un 14,95% entre 11 i 25 treballadors (2008: 20,51%). Només el 8,41% compta amb una plantilla superior als 25 assalariats (2008: 8,72%).

Construcció

L'evolució del sector de la construcció fins a l'any 2007 s'havia caracteritzat per la tendència alcista mantinguda durant l'última dècada a Andorra com en altres països del nostre entorn. No obstant, aquesta tendència s'invertí, degut, entre altres factors, a l'aturada de transaccions en el mercat immobiliari, iniciant-se una davallada d'activitat en el sector de la construcció que ha continuat durant el 2009. En aquest darrer exercici el sector ha experimentat una disminució de l'11,22% (2008: -8,79%) en el nombre d'assalariats, del 12,52% (2008: -8,28%) en nombre d'empreses i la corresponent reducció de la seva contribució al PIB.

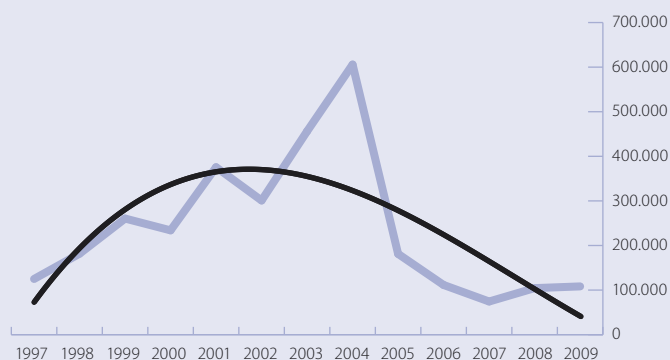
Cal tenir en compte que malgrat la substancial davallada d'activitat de la construcció en el sector privat, durant el 2009 el Govern d'Andorra ha dut a terme una política d'expansió pressupostària generant inversions de capital en bona mesura per la construcció d'infraestructures, la qual cosa ha generat activitat en aquest sector.

Tot i aquesta desacceleració, el nombre d'assalariats de la construcció encara representa el 13,19% (2008: 14,43%) del total d'assalariats a la CASS al 2009, i el 10,65% (2008: 11,70%) de les empreses andorranes.

Com ja hem anat veient amb anterioritat en aquest capítol, el teixit empresarial andorrà es caracteritza per un fort predomini de la petita empresa, representant el 51,99% de les empreses del sector de la construcció les que tenen entre 1 i 5 treballadors, un 20,29% tenen entre 6 i 10 treballadors i un 19,02% tenen entre 11 i 15 treballadors, el 8,70% restant, el formen empreses amb més de 25 treballadors.

L'excel·lent desenvolupament que va experimentar la construcció els darrers anys va anar molt lligat a l'evolució de les superfícies autoritzades per a l'edificació, produint-se el cim en la tendència alcista durant l'any 2004 degut a la moratòria de maig de 2003. Des d'aleshores, la superfície total autoritzada

Superfície total autoritzada per construccions 1997-2009

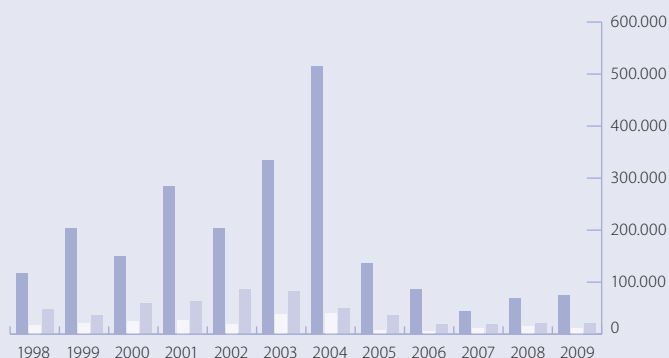

(m²) Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 8]

Superfície autoritzada per a construccions segons tipus d'ús 1998-2009

■ Apartaments
■ Xalets
■ Altres edificis

(m²) Font: Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial

[gràfic 9]

zada al principat va disminuir fins a nivells inferiors als de 1997; tal i com es mostra en el següent gràfic, l'any 2008 es va iniciar un canvi en la tendència que ha estat seguida durant l'any 2009 registrant un increment dels metres quadrats autoritzats al principat d'un 3,67%. [gràfic 8]

El gràfic següent mostra els metres quadrats autoritzats per tipus de construcció: [gràfic 9]

El gràfic anterior mostra una clara disminució de la superfície autoritzada per a construccions durant els anys 2005, 2006 i 2007. Tal com hem indicat anteriorment, hi ha diferents factors que han propiciat la desacceleració de la construcció a Andorra; d'una banda, la moratòria de maig de 2003, que

va provocar un *boom* en la construcció que poc a poc s'ha anat normalitzant, i per altra banda, l'alentiment del mercat immobiliari andorrà tal i com ha passat en altres economies europees. Aquest alentiment del mercat immobiliari s'ha produït com a conseqüència de la convergència en el temps de la crisi financera internacional i l'assoliment del límit de la bombolla immobiliària generada en la darrera dècada.

Tanmateix, si ens fixem en el gràfic, s'entreveu un petit augment, iniciat el 2008 i continuat el 2009, dels metres quadrats autoritzats a nivell d'apartaments, com a conseqüència de l'aprovació i/o modificació de plans d'urbanisme en la majoria de les parròquies.

Sector terciari: Serveis

L'absència de matèries primeres i fonts d'energia al Principat, ha fet orientar l'economia cap a l'exterior i donar preferència a les activitats de serveis, bàsicament el turisme, el comerç, l'hoteleria i les finances, en detriment de les de transformació.

El sector terciari és el sector clau de l'economia andorrana. Durant el 2009 ha ocupat a 33.540 persones, representant aproximadament el 81,76% del total d'assalariats i un total de 4.330 empreses (el 83,56% sobre el total) han estat dedicades als serveis.

Tal i com es pot observar en el gràfic següent, el sector terciari agrupa principalment activitats i

serveis relacionats amb el comerç i el turisme. Tot i això, s'inclouen dins el sector terciari, activitats significativament importants com l'administració pública, les professions lliberals i el sector financer andorrà. [gràfic 10]

L'estructura empresarial del sector es compon principalment per petites empreses. Així, un 74,73% de les empreses tenen 5 o menys treballadors, les empreses que ocupen entre 6 i 25 treballadors, són el 20,63%, mentre que el 3,44% té una plantilla superior als 25 assalariats i només l'1,20%, té més de 100 treballadors.

Turisme

El comerç, tal i com ha estat comentat anteriorment, és una de les activitats clau de l'economia del Principat que es complementa i està directament correlacionada amb el turisme. No obstant, des del 2002, es constata una disminució en el nombre de turistes i el nombre de pernoctacions. Davant d'aquestes circumstàncies, el Principat s'ha marcat com a objectiu incrementar el nombre de turistes, les pernoctacions, la despesa per visitant i, al mateix temps, fidelitzar el client que ja ha estat al país, perquè augmenti la freqüència de les seves estades, tot i mantenint la posició de lideratge que Andorra ocupa dins el context europeu pel que fa a competitivitat turística.

Per tal de coordinar i gestionar les iniciatives agrupades en aquest eix es va crear en el 2007 "Andorra Turisme"; una entitat pública constituïda pel Govern d'Andorra, per tal de millorar la promoció i la coordinació de la gestió del turisme a Andorra, amb la finalitat d'augmentar l'excel·lència del Principat com a destí turístic i, per altra banda, poder comercialitzar l'oferta turística tant pública com privada d'Andorra en conjunt com un producte únic.

Malgrat els continus esforços per potenciar el turisme, aquest any 2009, marcat per la crisi econòmica global, l'afluència de turistes a Andorra ha disminuït en gairebé un 4%, tot i que cal remarcar que aquesta disminució no ha estat tant accentuada com a Espanya, on l'afluència de turistes ha disminuït en gairebé un 6% durant el 2009.

El 2009, els hotels representen aproximadament un 70% de l'oferta d'allotjaments turístics, molt per sobre dels hostals o residències, pensions, apart-hotels i apartaments turístics. Aquest any, Andorra disposava de 260 establiments hotelers, deu menys que en l'exercici anterior, amb una capacitat total de 33.700 llits (814 menys que en el 2008).

La distribució de llits per categories durant l'any 2009 ha variat d'acord amb la visió estratègica d'innovació i millora de la qualitat iniciada majoritàriament pels empresaris andorrans el 2007.

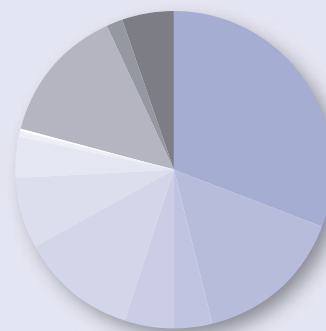
La reestructuració i millora de les infraestructures hoteleres del Principat portada a terme en els tres darrers anys ha permès millorar l'oferta existent a Andorra encaminada a potenciar el turisme de qualitat al país dels Pirineus. Així, tal i com ja va passar els anys 2007 i 2008, ha continuat disminuint substancialment el nombre d'allotjaments i capacitat dels establiments turístics de menys categoria. Com es pot observar en el gràfic següent a l'any 2009 l'oferta hotelera andorrana és de 4 i 5 estrelles en un 54% d'establiments, i quasi un 90% de l'oferta de llits es troba en la categoria de 3 estrelles i superior (2006: 32% i 65%, respectivament). [gràfic 11]

En línia amb el treball dut a terme fins a mitjans del 2009 pel programa Andorra 2020, i amb l'objectiu de dinamitzar el sector turístic i ampliar l'oferta del país, el Govern d'Andorra continua treballant en el desenvolupament d'una sèrie de projectes entre els quals cal destacar els següents:

- La implementació d'un pla de qualitat dels allotjaments turístics per adaptar els criteris de qualitat aplicats al Principat amb els criteris internacionals.
- La creació d'un segell especial de *negocis i reunions* per promoure i garantir la qualitat dels establiments hotelers que desitgin donar més valor afegit als seus hotels oferint a les empreses, tant del país com estrangeres, la celebració d'esdeveniments empresarials en els seus establiments.
- La creació d'un segell especial de congressos atorgat a aquells establiments hotelers que compleixin els requisits establerts per a l'organització de congressos.

Nombre d'assalariats del sector terciari 2009

Altres activ. socials i de serveis prestats a la comunitat: 7,17%	Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials: 5,06%
Activ. immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials: 12,08%	Educació: 1,77%
Sistema financer: 5,06%	Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria: 14,01%
Transport, enmagatzematge i comunicacions: 3,78%	Organismes extraterritorials: 0,07%
Hoteleria: 15,33%	Treball domèstic a la comunitat (comunitat de propietaris): 0,69%
Comerç i reparació de vehicles de motor (...): 30,89%	Llars que ocupen personal domèstic: 4,09%

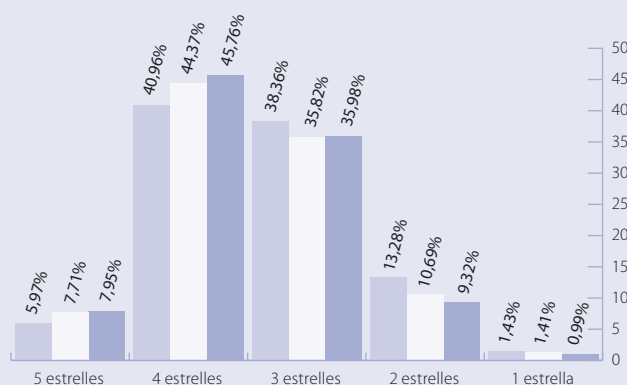

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 10]

Distribució dels llits per categories 2007, 2008 i 2009

2007
2008
2009

Font: Ministeri de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats - Departament de Turisme

[gràfic 11]

A més de l'àmplia oferta hotelera, Andorra també es caracteritza per la seva restauració, oferint una cuina d'avantguarda que combina tradició i modernitat. Per descobrir-la, s'ofereix als visitants trobades i rutes gastronòmiques com la de les bordes, restaurants típics d'alta muntanya, i un total de 398 restaurants. A més, és el país predilecte dels boletaires ja que durant tot l'any hi creixen una gran varietat de bolets.

Per potenciar aquest atractiu turístic, durant l'any 2007, es va crear l'Associació Andorrana de Gastronomia amb l'objectiu de posicionar Andorra com un país amb una oferta gastronòmica de referència. El Govern d'Andorra dona suport a aquesta iniciativa col·laborant amb els comuns, la Unió Hotelera d'Andorra i diverses associacions per promoure trobades culinàries de ressò popular i internacional. Durant el 2009, Andorra va organitzar dos esdeveniments gastronòmics de gran rellevància, un d'ells al mes de febrer, la *V Quinzena de la Tòfona*, de ressò internacional; i l'altre, la *XVIII Mostra Gastronòmica d'Andorra*, celebrada a la parròquia d'Ordino amb una extensa programació que va incloure una sèrie de conferències gastronòmiques amb experts d'Andorra i els països de l'entorn.

Un dels indicadors més rellevants per valorar la dinàmica global de l'activitat turística és el nombre

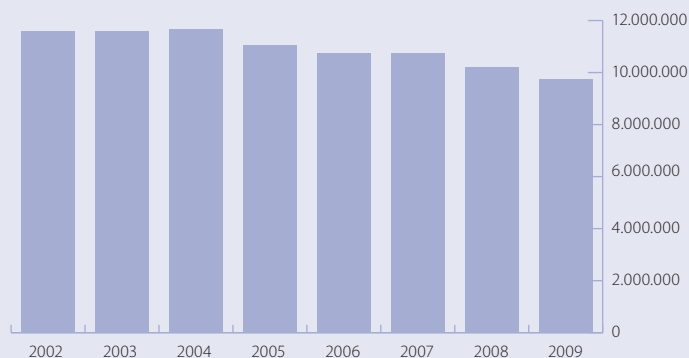
total de visitants que rep el país durant un any. L'evolució d'aquest indicador mostrava una lleu recuperació del nombre de visitants del 2006 al 2007, no obstant, al 2008 i al 2009 hi ha hagut un descens del 5,11% i del 4,45%, respectivament. La majoria dels visitants provenen dels països veïns, Espanya i França.

Com es detalla en el gràfic següent, en els darrers anys s'ha produït un descens en el nombre de turistes i també, però amb un menor percentatge, en el nombre d'excursionistes; sent aquests darrers els que tenen un pes més elevat sobre la totalitat de visitants. Tanmateix, aquesta davallada en el nombre de visitants que pernocten, no ha de ser necessàriament negativa si aquesta queda compensada amb un augment de la qualitat del turisme actual.

[gràfic 12]

A més, cal tenir en compte que el 2009 ha estat un any en què s'ha generalitzat la continuïtat del canvi de cicle econòmic iniciat durant el 2008 arreu, desencadenat inicialment per una crisi financera internacional que ha arrossegat l'economia real de la majoria d'economies del nostre entorn cap a una recessió econòmica, reduint substancialment l'activitat turística.

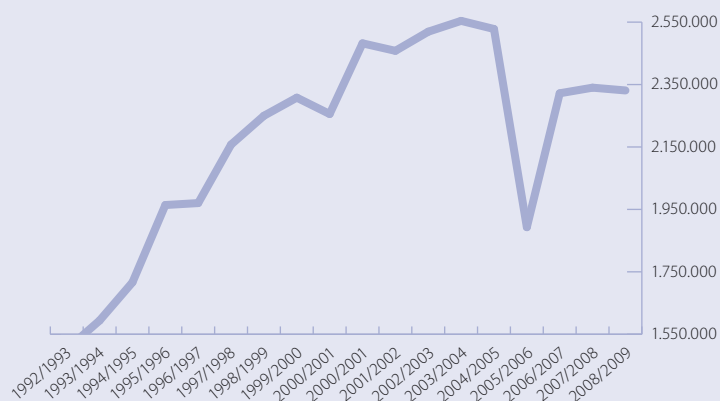
Evolució del nombre de visitants 2002-2009

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 12]

Evolució del total dies d'esquí

Font: Ski Andorra

[gràfic 13]

Una altra de les variables significatives en l'anàlisi econòmica del sector turístic andorrà és el nombre total de dies d'esquí venuts, concepte que fa referència al nombre de jornades d'esquí venudes pel conjunt de les estacions d'esquí andorranes durant la temporada d'hivern. El nombre de visitants de la temporada 2009-10, caracteritzada per unes magnífiques condicions meteorològiques per a la pràctica de l'esport blanc, ha disminuït lleugerament respecte la temporada passada. Concretament, la disminució respecte l'any passat ha estat propera al 0,4%. Tanmateix, cal tenir en compte que les dades de la temporada d'enguany ens situen un 6,71% per sota de la mitja de les millors temporades de la nostra història recent. Un dels factors que pot explicar aquesta diferència és la disminució del poder adquisitiu de la majoria d'esquiadors degut a la situació econòmica internacional, i especialment en els països veïns. Pel que fa a la temporada d'aquest any, no ha estat tant llarga com la temporada passada, si bé les estacions d'esquí andorranes han tancat les seves instal·lacions a mitjans del mes d'abril de 2010, més tard que la majoria d'estacions dels Pirineus. [gràfic 13]

El Principat d'Andorra disposa del domini esquiable més gran dels Pirineus i un dels més grans d'Europa, amb més de 3.075 hectàrees esquiables, recollides en tres estacions dotades de modernes instal·lacions. Aquestes estacions es concentren en els dominis esquiables de GRANDVALIRA i VALLNORD; a més Andorra compta amb un camp de neu, La Rabassa- NATURLÀNDIA.

Durant la temporada 2003/2004, les estacions d'esquí de Pas de la Casa-Grau Roig i Soldeu el Tarter van signar un acord comercial per crear un únic domini esquiable conegut comercialment sota el nom de GRANDVALIRA. Si bé fins a la data Andorra disposava del domini esquiable més gran dels Pirineus, d'ençà d'aquest acord, també disposa d'una de les estacions més importants del sud d'Europa.

Així mateix, a partir de la temporada 2004/2005, les estacions d'esquí de Pal-Arinsal i d'Ordino-Arcalís es van unir comercialment sota el nom de VALLNORD, amb la qual cosa es permet als clients gaudir de dues estacions amb un forfait únic.

Els dos dominis esquiables tenen un total de 177 pistes d'esquí i diversos circuits per practicar altres activitats i esports d'aventura relacionats amb la neu.

GRANDVALIRA està format per 6 sectors: Pas de la Casa, Grau Roig, Soldeu, El Tarter, Canillo, i Encamp, amb un total de 1.926 hectàrees distribuïdes en un total de 110 pistes d'esquí i amb una capacitat d'acollir 100.700 esquiadors per hora.

VALLNORD compta amb tres sectors esquiabls, Pal, Arinsal i Arcalís amb un total de 1.149 hectàrees, 67 pistes i amb una capacitat d'acollir 55.690 esquiadors per hora. El 8 de febrer de 2009 ha acollit la copa del món d'esquí de muntanya.

A més d'una àmplia gamma d'activitats d'hivern, els dos dominis esquiabls ofereixen activitats d'estiu per potenciar el turisme familiar fora de la temporada típicament alta al Principat, com un karting o un camp de golf, així com altres activitats d'esport d'estiu més especialitzades i competicions internacionals, com per exemple proves de la Copa del Món de BTT.

NATURLÀNDIA, que inclou el camp de neu de La Rabassa, situat a la parròquia de Sant Julià de Lòria compta amb més de 330 hectàrees desplegades entre els 1.600 i els 2.000 metres d'altura que formen un gran espai natural de lliure accés i en evolució constant, que inclourà noves propostes de manera progressiva i gradual.

Aquest camp de neu compta amb més de 15 km de pistes marcades d'esquí de fons, a més de diversos circuits per a la pràctica d'altres activitats com les excursions amb raquetes de neu, el poblat de gossos nòrdics, el parc de tobogans de neu (inclou 3 pistes de tobogans), el parc mòbil, un restaurant temàtic de muntanya, un camp de tir i des de finals de l'any 2007, també disposa del TOBOTRONC, el tobogan de muntanya més llarg del món, amb més de 5 km de llargada.

En la taula següent s'exposa un detall de les infraestructures disponibles per a la pràctica de l'esquí en tot el Principat, com també un resum de les seves característiques principals. [taula 10]

Les estacions andorranes han realitzat importants inversions que han permès que Andorra disposi actualment d'unes instal·lacions immillorables per a la pràctica de l'esquí. Un detall de les inversions realitzades durant els últims anys és com segueix: [gràfic 14]

Infraestructures de les pistes d'esquí d'Andorra 2009

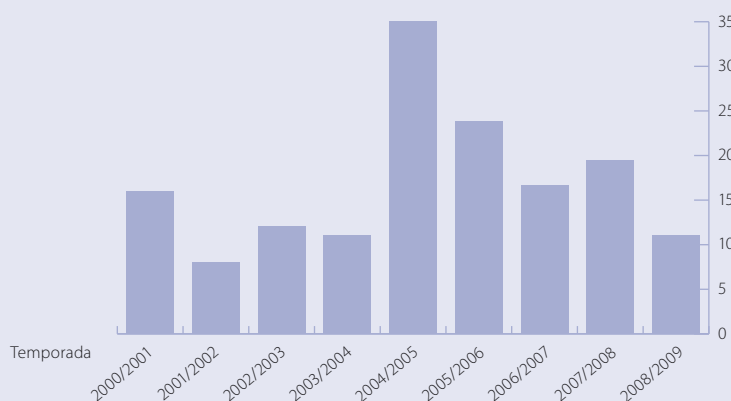
Estació	Km de pistes	Pistes	Cànon	% Innivació	Remuntadors	Capacitat d'esquiadors / hora
VALLNORD: Pal - Arinsal	63	42	296	44%	31	39.180
VALLNORD: Ordino - Arcalís	30	25	89	48%	14	16.510
GRANDVALIRA	193	110	1.097	43%	67	100.700
NATURLÀNDIA - La Rabassa *	15	7			2	-
TOTAL	301	184	1.482	41%	114	156.390

* Pistes d'esquí de fons i de tobogans de neu

Font: Ski Andorra

[taula 10]

Evolució de les inversions a les pistes d'esquí

(Milions d'euros) Font: Ski Andorra

[gràfic 14]

Un dels altres atractius turístics que ofereix el Principat està basat en l'aigua, que és un altre dels recursos naturals d'Andorra, doncs a més dels rius i llacs que neixen al país, les fonts termals d'Escaldes-Engordany, riques en sofre, són recomanades per als tractaments terapèutics i de bellesa. En aquest emplaçament, existeixen diversos centres *wellness* i el centre termolúdic més gran del sud d'Europa, CALDEA.

CALDEA utilitza totes les propietats de les aigües termals i s'ha convertit en un símbol que caracteritza Andorra. Actualment s'està ampliant el centre amb la creació d'un nou espai *wellness* dedicat al benestar integral. Està prevista la seva inaugura-

ció durant l'any 2012 amb una nova superfície de 12.400 metres quadrats.

Adicionalment, Andorra compta cada dia amb un major nombre d'hotels especialitzats en tractaments de salut i bellesa que complementen l'oferta turística del país.

Durant l'últim trimestre de 2007, es va inaugurar el Centre de Congressos d'Andorra la Vella, situat al centre neuràlgic de la ciutat amb una superfície de 4.200 metres quadrats, amb el que es vol obrir mercat cap a un nou sector turístic: el turisme de convencions.

Comerç

La rellevància que té el turisme sobre l'economia del país tal i com hem pogut observar anteriorment, fa que els sectors d'activitat que hi estan més directament relacionats siguin els que tenen una participació més important en l'economia del Principat, com és el cas de totes les activitats relacionades amb el comerç.

La forta dependència del sector comercial andorrà de la demanda exterior li atribueix algunes peculiaritats respecte al mateix sector en altres països en què la demanda interna és el principal motor del comerç. Dins del sector comercial es pot distingir entre el comerç a l'engròs i el comerç al detall. La dependència de les importacions de mercaderies que posteriorment són distribuïdes, dóna lloc a que els mateixos importadors de productes actuïn, en moltes ocasions, com a majoristes i per tant són els titulars del comerç a l'engròs.

El comerç és un dels atractius de la demanda turística d'Andorra i ha estat i és un dels principals pilars de l'economia andorrana, i no només per la representativitat en el nombre total d'empreses i assalariats, sinó perquè l'impost sobre les importacions, suportat pel comerç andorrà i generalment repercutit al consumidor final, ha estat una de les principals fonts d'ingressos de l'Estat andorrà fins a l'actualitat. Tot i la davallada soferta en el 2008 i continuada el 2009, aquest sector ha concentrat el 34,32% de les empreses i el 38,78% dels assalariats del sector serveis del país.

La tradició comercial d'Andorra té renom internacional gràcies a la modernitat dels més de 2.000 establiments, els preus més competitius i la flexibilitat horària. La major part dels establiments es troben a les parròquies d'Andorra la Vella (la capital), d'Escaldes-Engordany i al Pas de la Casa. No obstant, la parròquia de Sant Julià de Lòria concentra també alguns dels grans centres comercials.

El fet que el comerç hagi estat un atractiu turístic fins fa poc temps, és deu al diferencial de preus entre Andorra i els estats veïns, Espanya i França. Actualment, tot i que el Principat no és membre de la UE, està subjecte a taxes que graven el consum, però en un nivell inferior als països de la UE, fet que fa que béns com la perfumeria, la roba de marques prestigioses i les joies continuïn sent atractives per als turistes que es desplacen al Principat d'Andorra.

A més del diferencial de preu, un dels grans avantatges d'Andorra com a destinació de turisme de compres és el fet de concentrar en un espai reduït un gran nombre de comerços innovadors i especialitzats que ofereixen productes d'arreu del món.

El nombre d'empreses i assalariats del comerç andorrà en els anys 2008 i 2009 detallats per tipus d'establiment es presenten en el quadre següent: [taula 11]

Nombre d'empreses i d'assalariats

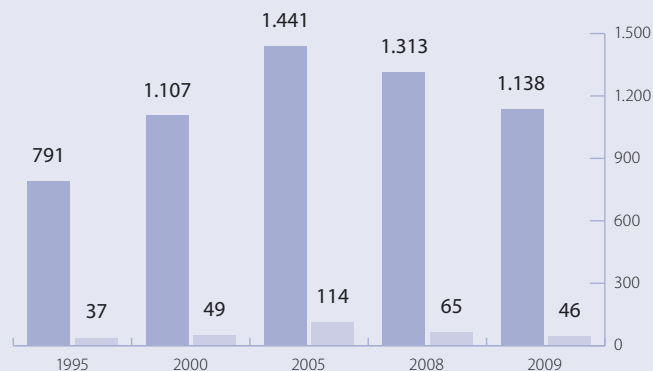
	2008	2009	% s/total 2009	Var. (%) 08-09
Nombre d'empreses	1.495	1.388	100,00%	(7,16%)
Nombre d'assalariats	10.870	10.289	100,00%	(5,34%)
Venda, manteniment i reparació de vehicles de motor (...)	1.390	1.234	11,99%	(11,22%)
Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, llevat de vehicles de motor i motocicletes	2.342	2.801	27,22%	19,60%
Comerç al detall, llevat de comerç de vehicles de motor (...)	7.138	6.254	60,78%	(12,38%)

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Anuari Estadístic

[taula 11]

Evolució de les importacions i exportacions

■ Exportacions
■ Importacions

(Milions d'euros) Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 15]

Tal i com succeeix en els altres sectors, la major part de les empreses tenen contractats entre 1 i 5 treballadors, representant en el cas dels comerços un 72,19% sobre el total d'empreses d'aquest sector, mentre que tan sols el 4,97% compten amb més de 25 treballadors.

Un bon indicador de l'estat del comerç andorrà és l'evolució que han experimentat les seves importacions i exportacions durant els últims exercicis. Una de les característiques estructurals que ha tingut sempre l'economia andorrana és el dèficit en la seva balança comercial.

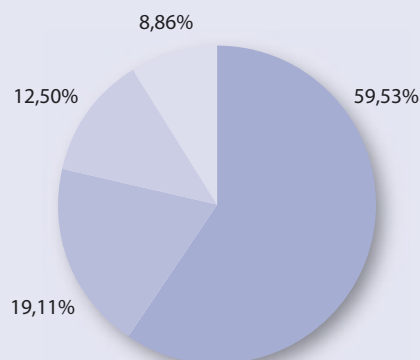
Cal remarcar però, que durant aquest últim any les exportacions han disminuït un 29,23%, percentatge molt similar al de 2008 en que van disminuir un 30,10%. Així mateix, les importacions han enregistrat un descens del 13,33% (2008: -5,95%), xifra estretament correlacionada amb l'evolució del nombre de visitants al Principat. Això posa de manifest la vulnerabilitat del comerç andorrà i la seva elevada dependència respecte a la demanda exterior i el turisme.

Tot i això hem de tenir en compte que les xifres de les exportacions no són del tot reals, ja que els turistes que fan les seves compres a Andorra, no han de declarar totes les exportacions que realitzen perquè la legislació espanyola estableix unes franquícies o límit en el valor per tipus de producte per a la seva declaració a l'entrada a l'estat veí. Això succeeix igualment amb França. [gràfic 15]

Els gràfics següents mostren la distribució geogràfica de les importacions i exportacions segons el país d'origen o destí. Els països amb els quals el Principat té relacions comercials són principalment Espanya i França. [gràfic 16 i 17]

Distribució geogràfica de les importacions 2009

■ Espanya
■ França
■ Resta UE-25
■ Resta del món

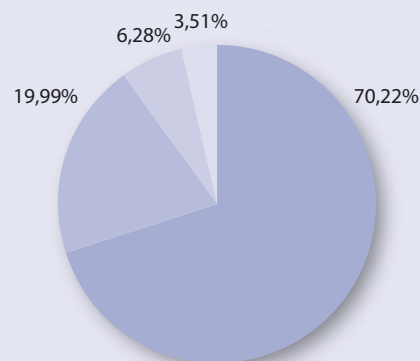

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 16]

Distribució geogràfica de les exportacions 2009

■ Espanya
■ França
■ Resta UE-25
■ Resta del món

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

[gràfic 17]

Sector financer

El sector financer andorrà és un dels principals pilars de l'activitat econòmica andorrana, per la seva significativa contribució al PIB andorrà (aproximadament el 16%), essent el seu nucli el sistema bancari. També operen al Principat companyies d'assegurances, entitats dedicades a la gestió de patrimonis, a la gestió d'organismes d'inversió i entitats, no bancàries, de crèdit especialitzat.

L'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) que fou creat l'any 1989 és l'òrgan supervisor i regulador del sistema financer andorrà a excepció de les companyies d'assegurances que no formin part de grups bancaris, que actualment són supervisades pel Ministeri de Finances del Govern d'Andorra.

La Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF) que fou creada l'any 2000 (fins al 21 d'abril de 2009, UPB), és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció de blanqueig de diners i finançament del terrorisme.

El sistema financer comprèn 5 grups bancaris, 1 entitat de crèdit especialitzat, 8 entitats financeres de gestió d'organismes d'inversió, 4 entitats financeres

de gestió de patrimonis i 34 companyies d'assegurances, 18 de les quals són sucursals de companyies d'assegurances estrangeres autoritzades a operar al Principat. El sector bancari amb més de 1.500 empleats representa aproximadament un 80% del total del nombre d'assalariats del sector financer.

El sistema bancari andorrà s'ha caracteritzat sempre, en relació amb altres places financeres, per l'elevat ràtio de solvència fruit d'una política de forta capitalització des del seu inici.

Cal remarcar, que el sistema bancari andorrà, a fi d'assolir una bona imatge en l'àmbit internacional, va establir uns coeficients de solvència i liquiditat molt més exigents als que prevalen a la majoria de països. L'evolució d'aquests dos ratis mostren la gestió conservadora i prudent de la banca andorrana i presenten, al mateix temps, una situació privilegiada en un entorn de crisi internacional marcada per la desconfiança en els mercats financers.

Ateses les seves particularitats i essent l'objectiu d'aquesta publicació, el sector bancari el tractarem en el capítol "IV. Sector bancari" d'aquest llibre.

IV

IV SECTOR BANCARI

IV.1. Introducció

El sistema financer és un dels principals pilars de l'economia andorrana que contribueix aproximadament en un 16% al Producte Interior Brut. Es caracteritza per la seva reputació financera assolida gràcies a la solidesa i rigor en l'aplicació dels estàndards regulatoris internacionals. Així mateix i en relació a altres places financeres, el sistema financer andorrà, centrat principalment en la banca, es caracteritza per les seves elevades ràtios de solvència i liquiditat, d'un 22,02% i 75,07%, respectivament, gràcies a una gestió conservadora i prudent.

El sector bancari andorrà està constituït per un total de cinc grups bancaris i té una experiència en aquesta activitat de més de 80 anys. Des de les entitats bancàries es presten serveis bancaris (en l'àmbit de la banca comercial i de la banca privada), així com serveis de gestió d'actius, intermediació i assegurances.

La legislació andorrana no permet estructures opaques, com poden ser els *trusts*, ni fundacions privades d'interès particular per promoure estructures d'inversió *off shore*, que impedeixen la identificació dels beneficiaris efectius.

Aquest sector que compta amb un personal altament qualificat i un entorn d'estabilitat política i social, en un país amb més de 700 anys d'història, tradició i dinamisme, està regulat i supervisat per l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) que es regeix per la *Llei 14/2003, de 23 d'octubre*. Així mateix, la Unitat d'Intel·ligència Financera (UIF), creada el 2000 (anomenada anteriorment UPB), és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de lluita contra el blanqueig de diners i finançament del terrorisme.

El rigor del sistema bancari andorrà, tant en matèria de supervisió com en l'estricta verificació de l'origen i destí de fons, està avalat per organismes tan experts com el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Consell d'Europa. L'informe elaborat pel FMI sobre Andorra el febrer de 2007, indica que "la supervisió del sector financer, centrat en el sector bancari, és àmpliament sòlida". Les cinc entitats bancàries andorranes operen en els mercats internacionals, aplicant els estàndards i les millors pràctiques. Un bon exemple és que tots els bancs d'Andorra han estat certificats com intermediaris qualificats per l'IRS (*Internal Revenue Service*) dels Estats Units.

L'exercici 2009 ha marcat un canvi de tendència en el sector bancari andorrà invertint la situació viscuda els darrers anys d'increment del balanç agregat de la banca andorrana en detriment dels recursos gestionats fora de balanç. Aquest canvi ha estat incentivat per un entorn de baixos nivells del tipus d'interès, l'evolució positiva dels mercats financers i un increment de la confiança dels inversors durant el 2009. Aquesta evolució, així com una millora del marge financer i dels resultats d'operacions financeres de la cartera pròpia de la banca andorrana s'han traduït en un increment del 2,20% dels beneficis agregats del sector bancari respecte els beneficis obtinguts durant l'exercici 2008.

També cal remarcar les excel·lents ràtios de solvència i liquiditat superiors a les de l'any passat i la també millora de la ràtio d'eficiència, estant entre les més baixes d'altres països europeus. Aquests indicadors denoten la bona evolució del sistema financer andorrà, així com la seva consolidació en el mercat intern i el bon comportament del procés d'internacionalització de la banca andorrana, que es tradueix en una diversificació i creixement del seu negoci, així com un increment de les seves estructures, un increment del nombre d'empleats agregat en gairebé un 7%, sense sacrificar les seves ràtios d'eficiència.

En un entorn marcat per una crisi financera internacional i una recessió globalitzada de l'economia real, els resultats obtinguts per la banca andorrana, superiors als del 2008, denoten una gestió prudent i sòlida. Acabada la fase de creixement econòmic ininterromput, ens trobem en un nou entorn més difícil i exigent, en què es diferenciarien les entitats més sòlides, amb millors models de negoci i millors equips gestors. El sector bancari andorrà està preparat per fer front amb serenitat i confiança als reptes del futur.

El 10 de març de 2009, el Govern del Principat d'Andorra va signar la Declaració de París mitjançant la qual va prendre un compromís formal per facilitar en un futur determinada informació en matèria fiscal sota demanda justificada i fonamentada i respectant els principis de l'OCDE. Això significarà

donar informació en supòsits justificats, però no es facilitaran llistats de persones ni es respondrà a demandes de sol·licituds col·lectives i generalitzades d'informació (*fishing expeditions*).

Com a resultat, el 3 d'abril de 2009, el G-20 va eliminar el Principat d'Andorra de la "llista negra" de l'OCDE i el va posar en la categoria de països que s'han compromès amb aquest organisme. Així, Andorra ha quedat situada en la mateixa categoria que altres països com Luxemburg, Suïssa, Àustria, Bèlgica, Mònaco o San Marino, que també s'han compromès a complir els estàndards de l'OCDE.

Tal com es va anunciar a la Declaració de París, el Consell General d'Andorra va aprovar la Llei Qualificada d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia el 7 de setembre de 2009.

La norma, que ha permès la signatura dels posteriors acords d'intercanvi d'informació, recull els criteris demanats per l'OCDE en relació a l'intercanvi d'informació fiscal, concretament pel que fa referència a l'article 26 del Model de Conveni Estàndard d'aquest organisme. Aquest article estableix que l'intercanvi d'informació sigui rellevant per a la correcta aplicació de la convenció fiscal, així com per als propòsits de l'administració i l'aplicació de les lleis fiscals dels països contractants.

El nou text legal ha establert un nou marc de seguretat jurídica en les relacions del Principat amb tercers països en matèria d'intercanvi d'informacions, però contempla, sobretot, qüestions claus en relació als mecanismes de respecte a la confidencialitat dels clients de la plaça, com les següents:

- La petició d'informació s'ha de fer sota demanda justificada i fonamentada i per tant preveu garanties a tal efecte, per exemple, estableix una limitació per obtenir o proporcionar informació que l'Estat requeridor no pogués obtenir en virtut de la seva pròpia legislació.
- Es fixa un procediment de notificació i la possibilitat d'oposar-se a la demanda de sol·licitud d'informació formulant un recurs d'oposició degudament motivat davant de l'autoritat competent.
- S'estableix la no retroactivitat, és a dir, s'assenta el principi de no donar informació dels clients que

faci referència a situacions anteriors a l'entrada en vigor de cada Acord.

- Queden prohibides les *fishing expeditions*, és a dir, les sol·licituds col·lectives i generalitzades d'informació.
- Es garanteix la confidencialitat i es recull el principi del *level playing field* –mateixes regles de joc– en relació als altres acords que s'hagin signat prèviament.

A més, l'intercanvi d'informació a la demanda, respondent a demandes justificades i fonamentades, es farà efectiu per als exercicis fiscals que comencin amb posterioritat a l'entrada en vigor de cada acord bilateral, és a dir després de la darrera notificació de ratificació pels respectius Parlaments, més un període addicional, generalment de tres mesos, en els casos en que s'hagi establert aquest període. Per exemple: si un acord és ratificat pels respectius Parlaments dels països signants el 2 de juny de 2010, i hi ha un període addicional de tres mesos, l'acord entrarà en vigor el 2 de setembre de 2010 i serà efectiu durant l'exercici fiscal 2011, és a dir, a partir de l'1 de gener de 2011.

Després de l'aprovació de la Llei, entre setembre de 2009 i abril de 2010, el Govern andorrà ha signat convenis bilaterals d'Intercanvi d'Informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia amb 17 països: Àustria (17/09/09), Liechtenstein (18/09/09), Mònaco (18/09/09), San Marino (21/09/09), França (22/09/09), Bèlgica (23/10/09), Argentina (26/10/09), Països Baixos (6/11/09), Portugal (30/11/09), Espanya (14/01/10) i una última ronda amb Suècia, Finlàndia, Noruega, Dinamarca, Islàndia, Groenlàndia i les Illes Feroe (24/02/10).

Aquests acords signats, que superen àmpliament el mínim de 12 exigits per l'OCDE, van comportar que el febrer de 2010 l'organisme internacional inclogués Andorra dins del grup de "jurisdiccions que han implementat substancialment els estàndards fiscals internacionals". En aquest sentit, des de l'OCDE, així com des dels òrgans executius claus en les relacions internacionals del Principat, com ara França i Espanya, s'ha destacat l'esforç i el compromís de les institucions andorranes amb l'objectiu d'adequar-se al nou ordre econòmic.

IV.2.

Associació de Bancs Andorrans

L'Associació de Bancs Andorrans (ABA), es va fundar l'11 de novembre de 1960, formalitzant-se mitjançant un document pel qual es preveia l'acord de mantenir una sèrie de reunions de caràcter mensual, les quals es van realitzar fins el dia 17 de novembre de 1993.

En aquella data el Govern d'Andorra va autoritzar per Decret núm. 40/A/93, a les entitats bancàries Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, SA i Banca Reig, SA (avui fusionats en Andorra Banc Agrícol Reig, SA); Banc Internacional d'Andorra, SA; Banca Cas-sany, SA (avui Banca Privada d'Andorra, SA); Banca Mora, SAU; Crèdit Andorrà, SA; Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" (després CaixaBank, SA i actualment fusionat dins el Grup Crèdit Andorrà) a constituir una associació amb personalitat jurídica pròpia, l'objecte social de la qual era la representació dels interessos col·lectius dels establiments de crèdit, en particular envers les Administracions Públiques; la informació dels seus membres i del públic en general; l'estudi de qualsevol qüestió d'interès comú, per pròpia iniciativa o a petició del Govern d'Andorra; la redacció i proposta de les recomanacions oportunes per tal d'afavorir l'exercici de la professió de la banca i la cooperació entre diversos establiments de crèdit així com la creació, l'organització i la gestió de serveis d'interès comú. L'any 2000 es va acceptar la incorporació a l'ABA de BancSabadell d'Andorra, SA.

Cal remarcar que, el 9 d'abril de 1990, dins el marc de l'autoregulació bancària per mitjà de l'ABA, es va establir un conveni relatiu a l'obligació de diligència per part dels establiments bancaris i d'estalvi d'Andorra.

Els principals acords assolits en aquest conveni van ésser:

- Aplicació dels criteris establerts pel *Basel Committee on banking regulations and supervisory practices*, conegut com el *Cooke Committee*.
- Obligació de sotmetre a revisió els seus estats financers per part d'auditors externs independents i de trametre aquests estats financers a l'autoritat pública.
- Obligació d'assegurar que la identitat dels seus clients es verifica acuradament.
- Manteniment del principi del secret bancari i cura perquè no s'utilitzi el sistema financer per al blanqueig de capitals que puguin provenir d'una infracció penal greu, d'acord amb allò que disposa el dret andorrà.

- Constitució d'una comissió que supervisi l'aplicació dels acords d'aquest conveni.

Actualment, l'ABA que agrupa la totalitat de les entitats bancàries de la plaça financera andorrana, continua representant els interessos de tots els seus membres i, alhora, garantint la bona pràctica bancària i la imatge corporativa.

L'estructura organitzativa de l'ABA està composta d'una presidència i d'una vicepresidència, rotatives cada any entre els seus membres, i d'un òrgan de Direcció permanent configurat per un director general i una directora tècnica.

Les principals responsabilitats i tasques de l'ABA són les següents:

- Representar i defensar, en tots els ordres, els interessos dels seus membres.
- Vetllar pel prestigi, per la imatge de la professió bancària i pel desenvolupament i competitivitat de la banca andorrana, tant a escala nacional com internacional. En aquesta línia, durant el 2007 i el 2008 l'ABA va elaborar un estudi consistent en la formulació d'un Pla Institucional que permetés acreditar el sistema financer andorrà davant el seu entorn institucional, tant a Andorra com a l'estranger, i alhora, garantir l'adequació dels estàndards legislatius i regulatoris del sistema financer d'Andorra als diferents estàndards internacionals.
- Prendre iniciatives orientades a millorar els estàndards tècnics del sector i procurar evitar l'intrusisme professional i qualsevol altra activitat irregular.
- Propiciar una cooperació sectorial respectuosa amb l'exercici de la competència recíproca i informar els seus membres de les qüestions d'interès comú.
- Assegurar la transparència en l'aplicació de condicions als clients i procurar el compliment de les normes deontològiques inherents a la professió.
- Prestar la seva col·laboració a les administracions públiques, per iniciativa pròpia o a petició del Govern, de les corporacions locals i d'altres entitats públiques o parapúbliques, mitjançant l'elaboració d'informes, estudis i recomanacions i projectes d'actuació, previsió o reconversió econòmica.
- Crear i participar en fundacions i entitats privades així com participar en institucions i entitats públiques, sempre que unes i altres tinguin per objecte promoure el benestar econòmic, cultural, esportiu i social del Principat i, en general, millorar la qualitat de vida dels seus ciutadans.

En aquesta línia d'actuació, l'ABA actualment col·labora amb diverses organitzacions no governamentals l'objecte de les quals és promoure activitats de responsabilitat social com són les següents: UNICEF, Creu Roja, Mans Unides, Càritas i Infants del Món.

En el marc de la promoció del benestar econòmic i social l'ABA és membre de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) i de la Confederació Empresarial d'Andorra (CEA). Ambdues institucions tenen com a missió ser les portaveus de les empreses davant la societat andorrana; afavorir el diàleg social i garantir un context favorable per al desenvolupament de l'activitat econòmica.

Addicionalment, l'ABA ha col·laborat amb la societat Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI), l'agència de promoció econòmica d'Andorra, com a patrocinador de les quatre edicions del *The Future of Europe Summit* (Cimera sobre el Futur d'Europa). El *Summit* d'Andorra és una trobada de reflexió internacional d'àmbit econòmic que se celebrava anualment a Andorra durant el mes de novembre.

- Promoure la formació professional del personal de les entitats de crèdit i, de manera particular, la formació adequada per a la conducta relacionada amb la prevenció del blanqueig de diners i el finançament del terrorisme, per tal de donar compliment a les obligacions que tenen els establiments de crèdit de cara a prevenir el blanqueig i salvaguardar el secret professional.

En aquesta línia, durant el segon semestre de 2009, l'ABA ha estat treballant en el desenvolupa-

ment d'una plataforma electrònica de formació *on-line* en matèria de blanqueig de diner i lluita contra el finançament del terrorisme, que inclou informació actualitzada i legislació nacional i internacional en aquesta matèria. Aquesta plataforma de formació *on-line* serà posada a disposició dels empleats del sector bancari andorrà durant l'any 2010

- Crear, organitzar i gestionar els serveis d'interès comú dels membres de l'Associació.
- Contribuir al desenvolupament cultural i científic de la societat andorrana i divulgar el coneixement de les funcions i els serveis que presten les entitats de crèdit en el desenvolupament de les activitats econòmiques i mercantils de la societat andorrana, per tal que siguin apreciades correctament.

L'estructura funcional de l'ABA es caracteritza per l'existència d'una sèrie de comissions tècniques formades per membres dels diferents bancs andorrans que es reuneixen periòdicament a l'ABA. Aquestes comissions tècniques analitzen i tracten temàtiques rellevants en el seu camp d'actuació, sempre amb l'objectiu d'assegurar la bona pràctica bancària, tractant-hi temes actuals relatius al sector com són: SEPA, MiFID, Intercanvi d'Informació en matèria fiscal, Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF), prevenció contra el blanqueig de diners i el finançament del terrorisme, projectes estratègics, Impost Indirecte sobre prestació de Serveis (ISI), *Internal Revenue Service* (IRS), compliment normatiu, fiscalitat de l'estalvi, mitjans de pagament, així com altres temes d'interès.

IV.3. El sector bancari

El sector bancari andorrà està basat en un model de banca universal, sense perdre de vista els serveis bancaris especialitzats, banca privada i banca comercial. Els bancs andorrans poden oferir tots els serveis bancaris, incloent-hi operacions de crèdit, gestió de patrimonis i assessorament financer, operacions de passiu, anàlisi financera i altres serveis (targetes de crèdit, transferències, etc). Així mateix, tenen filials especialitzades de finançament, assegurances i gestió d'actius.

Les dades agregades més significatives de la banca andorrana per als exercicis 2008 i 2009 són les següents: [taula 1]

	2008	2009
Total actius	15.862.628	13.387.424
Inversió creditícia	7.023.700	6.897.766
Recursos gestionats	25.367.888	27.082.296
Benefici	197.171	201.505
ROE	14,87%	15,43%
ROA	1,38%	1,34%
Ràtio d'eficiència	38,07%	36,80%
Ràtio de solvència	19,34%	22,02%
Ràtio de liquiditat	69,57%	75,07%
Ràtio de morositat	1,46%	2,22%
(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans		

[taula 1]

El sistema bancari andorrà està format per 5 grups bancaris que inclouen les 6 entitats bancàries següents:

■ **Andorra Banc Agrícol Reig, SA**

Fruit de la fusió, l'agost de 2001, entre *Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, SA* (fundat l'any 1930) i *Banca Reig, SA* (fundada l'any 1956) es va formar el Grup Andorra Banc Agrícol Reig. El 10 de maig de 2002 el Grup va canviar de nom social passant a ser denominat comercialment *Andbanc*. En aquesta publicació, apareix sota la denominació d'Andbanc.

■ **Banc Internacional d'Andorra, SA**

Constituit l'any 1958 sota el nom de *Banca Coma*, l'any 1970 va passar a anomenar-se *Banc Internacional d'Andorra, SA*.

■ **Banca Mora, SAU**

Constituit l'any 1952.

Banc Internacional d'Andorra, SA i Banca Mora, SAU operen conjuntament i presenten els seus estats financers i altres dades de manera consolidada. En aquesta publicació apareixen sota la denominació BIBM.

■ **Banca Privada d'Andorra, SA**

Constituida l'any 1958 sota el nom de *Banca Casany*, l'any 1994 va passar a anomenar-se *Banca Privada d'Andorra, SA*. En aquesta publicació apareix sota la denominació BPA.

■ **Grup Crèdit Andorrà**

Constituit l'any 1949, va adquirir, el 31 de juliol de 2005, el 100% de *CaixaBank, SA*. En aquesta publicació, apareix sota la denominació Grup Crèdit Andorrà.

■ **BancSabadell d'Andorra, SA**

Constituit el juny de 2000. En aquesta publicació apareix sota la denominació BancSabadell d'Andorra.

Les entitats bancàries abans esmentades operen en tots els principals nuclis urbans del país mitjançant una extensa xarxa d'oficines. El nombre total d'oficines bancàries és de 55, repartides per les set paròquies del Principat d'Andorra. A continuació es detallen les oficines que ofereixen serveis bancaris al Principat, el nombre de caixers automàtics i també el nombre d'empleats de la banca andorrana, tant a Andorra com a l'estranger, el 31 de desembre de 2008 i 2009: [taula 2]

Durant l'exercici 2009 el nombre de treballadors ha augmentat un 6,81%, és a dir, en 97 treballadors, majoritàriament els destinats a l'estranger, en línia amb l'expansió internacional iniciada per la banca andorrana. Actualment, 4 dels 5 grups bancaris estan immersos en un procés d'expansió internacional com es detalla a continuació:

■ **Andbanc**

Andbanc va iniciar el procés d'internacionalització de la banca andorrana al 2001 amb l'obertura a Bahames del banc Andbanc (Bahames) Ltd. Després d'aquesta obertura, Andbanc ha continuat la seva expansió internacional adquirint d'altres gestores de patrimonis, creant oficines de representació i llicències bancàries, entre d'altres, amb el desig de posicionar-se com un banc de referència en banca privada. Actualment, té presència internacional a Suïssa (AndPrivateWealth, SA - Gestora de patrimonis), Mèxic (Oficina de Representació i Columbus - Gestora de patrimonis), Luxemburg (Andbanc Asset Management Luxemburg - Gestora de fons i Andbanc Luxembourg - Banc), Uruguai (Oficina de Representació i Quest Capital Advisers - Societat d'assessoria financera), Panamà (Andbanc (Panamá) S.A. - Banc i Andbanc (Panamá) S.A. - Casa de Valors) i a BVI (Gestora de Fons).

■ **Banc Internacional - Banca Mora (BIBM)**

El grup Banc Internacional - Banca Mora va iniciar la seva expansió internacional l'any 2008 amb l'obertura d'una gestora de patrimonis independent, Mora Wealth Management, a Zuric, Suïssa,

	Nombre d'oficines		Nombre d'empleats		Núm. caixers automàtics	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
ANDBANC	12	11	344	356	31	31
BIBM	11	11	270	277	33	32
BPA	7	8	225	290	24	26
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	21	19	468	482	43	44
BANCSABADELL D'ANDORRA	6	6	118	117	20	20
TOTAL	57	55	1.425	1.522	151	153

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 2]

la major plaça financera del país helvètic. El 2009, l'expansió internacional va continuar amb la compra d'una gestora a Miami, Estats Units d'Amèrica, que va passar a anomenar-se Mora Wealth Management Miami. Aquesta operació corporativa va ser la primera en fer-se en terres nord-americanes i és una excel·lent plataforma per donar servei al mercat de banca privada d'Amèrica Llatina.

■ Banca Privada d'Andorra (BPA)

El Grup Banca Privada d'Andorra és present a Luxemburg a través de les filials BPA Advisory Company, S.A. (societat gestora de la societat d'inversió de capital variable BPA International Selection Fund) i BPA Financing, S.àr.l. (societat d'inversió i finançament internacional); a Espanya a través de la societat gestora de fons d'inversió BPA Global Funds Asset Management SGIC, SA; a Uruguai a través de la filial Banca Privada d'Andorra (Uruguai), SA IFE (una institució financera uruguiana amb llicència per desenvolupar l'activitat bancària); a Mèxic a través de Banca Privada d'Andorra, SA Oficina de Representación en México i BPA Investment, SA de CV, Sociedad Operadora de Sociedades de Inversión (que presta serveis d'administració d'actius i de gestió de carteres de tercers, entre altres) i a Panamà amb Banca Privada d'Andorra (Panamá), SA (que té llicència bancària internacional per desenvolupar l'activitat bancària per a clients no residents al país).

■ Grup Crèdit Andorrà

El Grup Crèdit Andorrà vol garantir el creixement i la futura competitivitat de forma sostinguda i sostenible mitjançant el pla d'internacionalització i la diversificació del negoci alineant la seva activitat amb les millors pràctiques i estàndards internacionals. Durant el 2009, ha creat la "casa de borsa" Crèdit Andorrà Panamá Securities, una societat de valors que ofereix serveis d'intermediació en mercats financers i assessorament. Aquesta societat consolida l'estructura operativa a Llatinoamèrica amb el banc Crèdit Andorrà (Panamá) i, des d'Uruguai, a través de l'Oficina de representació d'Uruguai. A Europa, ha potenciat la gestió d'actius per mitjà de les seves societats d'inversió col·lectiva de Luxemburg (Crediinvest Sicav i Investcredit Sicav) i a Suïssa, està present a través de Private Investment Management, una societat gestora de patrimonis. A Espanya, amb la societat Valira Capital Asset Management es dedica a la gestió de fons tradicionals i SICAV i a la realització d'activitats de custòdia i administració. En relació a l'expansió del negoci assegurador, a Espanya està present a través del holding ERM que té delegacions a Barcelona, Girona, Tarragona, Palma de Mallorca i Sevilla.

■ BancSabadell d'Andorra

Aquesta entitat, a diferència de la resta, no ha iniciat cap procés d'expansió internacional.

Responsabilitat Social Corporativa (RSC)

Any rere any, les entitats del sector bancari andorrà estan consolidant les seves polítiques voluntàries de Responsabilitat Social Corporativa, basades en un creixement responsable i presentades com a un compromís amb la societat. Les entitats andorranes presenten les seves polítiques de responsabilitat social corporativa amb l'aplicació de criteris ètics estrictes, en el sí de les mateixes entitats, o mitjançant fundacions.

Les entitats andorranes expliquen en les seves memòries i informes anuals el conjunt d'iniciatives que s'estan portant a terme com a resultat d'aquest compromís amb el desenvolupament de la societat. Els exemples són nombrosos i afecten a diversos camps: la cultura, l'esport, la solidaritat, l'educació o el medi ambient. La presentació d'aquesta informació en els esmentats informes, permet sistematitzar cada cop més la informació com es fa en d'altres països, dirigint-la als col·lectius especialment interessats en l'actuació de l'entitat: accionistes, treballadors, clients, proveïdors, societat, etc. (el que es coneix com a "parts interessades" o stakeholders). Algunes de les entitats segueixen en la redacció de l'informe de responsabilitat social corporativa els estàndards GRI (*Global Reporting Initiative*).

Les diferents iniciatives sorgides a nivell internacional per homogeneïtzar la presentació d'aquesta informació no financera, han gaudit d'una àmplia acceptació, ja que permeten la comparació de les entitats, també des d'aquesta nova perspectiva. És en aquesta línia que el 2006 va ser publicada per part de Global Reporting Initiative la nova guia GRI G3 per a l'elaboració de les memòries de sostenibilitat, essent la guia majoritàriament utilitzada a l'hora de presentar la informació sobre les estratègies i actuacions de les organitzacions tant en la dimensió econòmica, com en la dimensió social i en l'ambiental.

A continuació es presenta una síntesi de les activitats en Responsabilitat Social Corporativa desenvolupades per cadascuna de les entitats que integren el sector bancari andorrà.

RSC a Andbanc

La política de Responsabilitat Corporativa del Grup Andbanc es basa en els seus principals valors corporatius que promouen l'excel·lència, la professionalitat i la confiança. Aquests són els pilars del desenvolupament de l'empresa com a entitat financera i social integrada en el seu entorn, en el que

imperen la sostenibilitat i el medi ambient. Durant el 2009, Andbanc ha continuat consolidant i potenciant el projecte social que referma el compromís que l'entitat ha adquirit amb el país, en els àmbits com l'econòmic, l'educatiu, el cultural i l'esportiu. L'apartat esportiu segueix sent un dels capítols més importants en el qual contribueix Andbanc, vinculada des de fa anys al patrocini de l'esport, amb la col·laboració amb el Comitè Olímpic Andorrà (COA), per tal de millorar l'esport andorrà i reforçar la imatge exterior d'Andorra. També cal remarcar el suport a la base esportiva, en col·laboració amb el pilot andorrà Cyril Després, en l'organització del 1r Raid per a joves promeses esportives. Quant a l'àmbit cultural, un dels eixos de cohesió de tota societat, cal destacar les col·laboracions amb les diferents entitats i ambaixades donant suport a la difusió de les seves cultures dintre del nostre país.

RSC a Banc Internacional - Banca Mora (BIBM)

En la memòria de tancament dels comptes de l'entitat del 2009, el grup BIBM presenta el seu programa de Responsabilitat Social Corporativa amb la vocació de construir un país millor. Per a BIBM, el desenvolupament de l'empresa es basa en la sostenibilitat i en l'aplicació de criteris ètics estrictes, per actuar de forma responsable en l'activitat diària. Els eixos de les polítiques de Responsabilitat Social Corporativa s'emmarquen en la qualitat com a element diferencial competitiu, en una aposta decidida per la sostenibilitat, i en l'impuls d'iniciatives de caràcter social que inclouen la divulgació de temes científics i mèdics amb conferències d'alt nivell, i projectes culturals com la Temporada de Música i Dansa d'Andorra la Vella, educatius amb la col·laboració amb els col·legis professionals, i esportius, estant al costat del Bàsquet Club Andorra, entre d'altres. Amb tot, BIBM presenta un compromís sincer amb la societat a través del seu programa d'RSC.

RC a Banca Privada d'Andorra (BPA)

BPA fa temps que va començar a incorporar la Responsabilitat Corporativa a la seva filosofia. Un Reglament intern, compartit amb totes les entitats que formen el Grup BPA, estableix l'ètica i la deontologia com a pilars bàsics de les relacions amb les institucions públiques, reguladores i de supervisió, els clients, el seu personal i els proveïdors. La gestió de l'Entitat respon a uns criteris de responsabilitat econòmica que es caracteritzen, entre d'altres, per la integritat, la transparència i la contribució al desenvolupament econòmic d'Andorra. BPA ha incorporat el respecte al medi ambient com un valor fonamental del seu codi de comportament, amb la voluntat d'afavorir el creixement sostenible en la nostra societat. La Fundació Privada Banca Privada

d'Andorra, creada l'any 2008, concentra les activitats que BPA duu a terme en el camp social i mediambiental: afavoreix projectes i serveis que representen una millora per als ciutadans i promou projectes propis i d'altres en col·laboració amb les associacions i entitats andorranes, amb les quals forma una xarxa solidària. Destaca especialment l'acord amb el Taller Ocupacional Xeridell que, des de fa 25 anys, es preocupa per aconseguir la inserció laboral de les persones amb discapacitat.

RSC a Grup Crèdit Andorrà

La sostenibilitat i el compromís amb la comunitat són principis clau del model de gestió del Grup Crèdit Andorrà, basat en l'ètica i en la responsabilitat empresarial, social i ambiental. Aquesta manera d'entendre l'activitat es va exemplificar l'any 1998 amb la firma de la declaració del Programa de les Nacions Unides per al medi ambient. L'any 2003 va ser el primer banc en iniciar una política d'RSC publicada en un informe anual que compleix amb un nivell d'aplicació A autodeclarat segons GRI. La implicació social del Grup Crèdit Andorrà es manifesta amb iniciatives socials, com el programa de formació de la gent gran i el suport a afectats per malalties; culturals, amb el foment de la música i de les arts a través de l'ONCA, l'Associació Festivals d'Ordino i l'Escena Nacional d'Andorra; educatives, amb la dotació de beques i un conveni amb la Universitat d'Andorra; ambientals, esportives i econòmiques, a través de la col·laboració amb múltiples entitats, entre elles la Càtedra Crèdit Andorrà a l'IESE. Aquest és un compromís amb el progrés i per a una societat millor, tasca a la qual durant el 2009 s'hi ha dedicat l'1,97% dels beneficis nets, bona part vehiculats a través de la Fundació Crèdit Andorrà.

RSC a BancSabadell d'Andorra

BancSabadell d'Andorra concep l'RSP com un compromís a mig i llarg termini en el qual el més important és consolidar progressivament un itinerari i una forma de fer. Els valors corporatius de BancSabadell d'Andorra són: la voluntat de servei, la proximitat, l'adaptabilitat, l'orientació comercial, la innovació, la professionalitat, l'ètica i responsabilitat social, l'austeritat, la prudència i el treball en equip. Conscient que la responsabilitat social és fer un pas més respecte del que està legalment establert, el banc ha adoptat estàndards ètics de conducta propis, més exigents que els requerits legalment, i disposa de diferents mecanismes d'autoregulació. Així, el banc disposa també d'un Codi de conducta, d'un Reglament intern de conducta en l'àmbit del mercat de valors i d'un Comitè d'Ètica Corporativa que és l'òrgan de control i supervisió dels principis ètics.

Balanços de situació consolidats agregats de la banca andorrana

El detall dels balanços consolidats agregats de la banca andorrana de l'any 2008 i 2009 es mostra a continuació: [taula 3]

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	81.059	0,51%	99.700	0,75%	23,00%
INAF	108.204	0,68%	107.693	0,80%	(0,47%)
Intermediaris financers	4.795.410	30,23%	1.737.163	12,98%	(63,77%)
Inversions creditícies	6.972.173	43,95%	6.820.211	50,94%	(2,18%)
Cartera de valors	2.930.085	18,47%	3.746.489	27,99%	27,86%
Diferències positives de consolidació	4.448	0,04%	12.913	0,10%	-
Actius immaterials	164.610	1,04%	59.239	0,44%	(64,01%)
Actius materials	532.927	3,36%	606.952	4,53%	13,89%
Comptes de periodificació	155.910	0,98%	96.751	0,72%	(37,94%)
Altres actius	117.802	0,74%	100.313	0,75%	(14,85%)
TOTAL ACTIU	15.862.628	100,00%	13.387.424	100,00%	(15,60%)
PASSIU					
INAF	174.501	1,10%	177.572	1,32%	1,76%
Bancs i entitats de crèdit	135.592	0,85%	147.718	1,10%	8,94%
Altres intermediaris financers	26	-	23	-	(11,54%)
Dipòsits de clients	13.510.146	85,17%	10.950.938	81,80%	(18,94%)
Deutes representats per títols	100.754	0,64%	257.900	1,92%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	76.759	0,48%	41.524	0,31%	(45,90%)
Fons per a riscos generals	55.006	0,35%	51.757	0,39%	(5,91%)
Passius subordinats	241.235	1,52%	241.008	1,80%	(0,09%)
Comptes de periodificació	132.370	0,83%	67.749	0,51%	(48,82%)
Altres passius	101.581	0,64%	91.817	0,69%	(9,61%)
Capital social	280.536	1,77%	280.536	2,10%	-
Reserves	943.898	5,95%	939.701	7,02%	(0,44%)
Resultats	197.171	1,24%	201.505	1,51%	2,20%
Resultats d'exercicis anteriors	(29)	-	(44)	-	-
Dividends a compte	(87.993)	(0,55%)	(63.000)	(0,47%)	(28,40%)
Interessos minoritaris	1.075	0,01%	720	-	(33,02%)
TOTAL PASSIU	15.862.628	100,00%	13.387.424	100,00%	(15,60%)

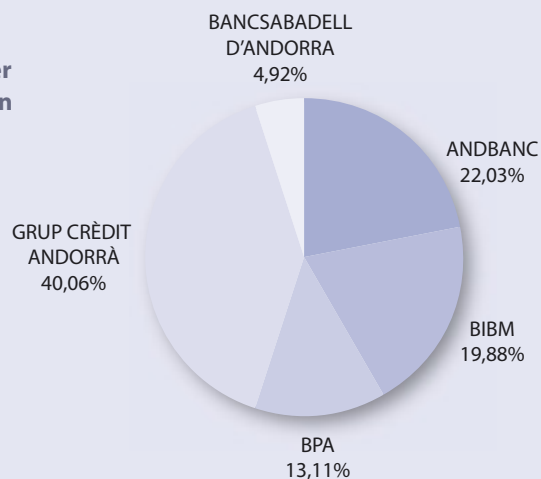
(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 3]

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els balanços de situació consolidats de cada grup bancari per als exercicis 2008 i 2009.

La distribució del balanç agregat per entitat bancària a 31 de desembre de 2009, és com es mostra a continuació: [gràfic 1]

Repartiment del balanç agregat per entitat bancària en l'exercici 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 1]

Actiu agregat

Durant l'exercici 2009, el balanç agregat de la banca andorrana ha experimentat una certa variació en la composició de l'actiu agregat, perdent importància relativa el capítol d'"Efectiu i bancs", havent experimentat una disminució del 60,99% respecte l'any 2008, en favor del capítol de "Cartera de valors" que en termes absoluts, ha incrementat un 27,86%; aquest darrer capítol inclou les inversions en valors efectuades en cartera pròpia per a cadascuna de les entitats del sector.

El moviment en la composició de l'actiu agregat de la banca andorrana a l'exercici 2009 es deu principalment a l'evolució positiva dels mercats de capitals internacionals i el context de baixíssims tipus d'interès que han caracteritzat els mercats financers al llarg d'aquest any. Per altra banda, la inversió creditícia que havia enregistrar forts creixements en els darrers exercicis s'ha frenat en línia amb la situació econòmica actual. El capítol d'"Inversions creditícies" ha enregistrar una variació negativa del 2,18% respecte a l'exercici precedent, representant un 50,94% del total de l'actiu.

El gràfic següent mostra l'evolució de l'actiu agregat en els últims cinc anys, que s'ha caracteritzat per un creixement sostingut fins al 2008 en què la variació positiva de l'actiu agregat de la banca andorrana va ser d'un 22,03%. Durant l'exercici 2009, l'actiu agregat ha experimentat una retrocessió

del 15,60% amb respecte l'any 2008, tal com hem explicat anteriorment com a conseqüència d'un desplaçament dels dipòsits de clients cap a fora de balanç. [gràfic 2]

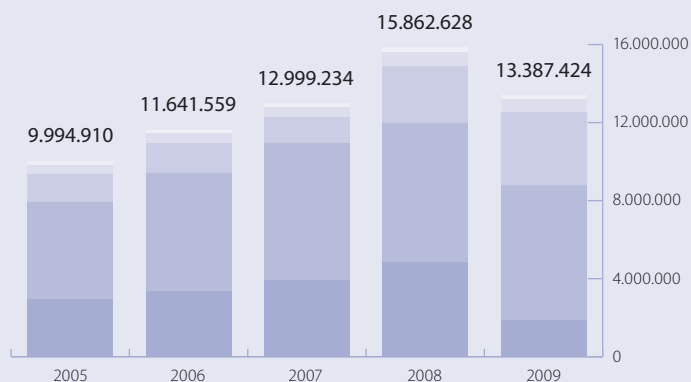
La composició de l'actiu agregat, està caracteritzada pel gran pes relatiu de la inversió creditícia, que representa més del 50% del total de l'actiu agregat. [gràfic 3]

Les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics són les següents:

- Efectiu i bancs: inclou els dipòsits a les Caixes i Bancs Centrals de l'OCDE i a l'INAF i els intermediaris financers, que incorporen la inversió creditícia en Bancs i Entitats de Crèdit per tres dels cinc grups bancaris del sector bancari andorrà.
- Inversions creditícies: engloba els préstecs i crèdits a clients, descoberts en comptes i cartera d'efectes.
- Cartera de valors: les partides més importants són obligacions i altres títols de renda fixa, accions, organismes d'inversió i participacions en empreses del grup.
- Immobilitzat: el formen els actius materials i immaterials i les diferències positives de consolidació.
- Altres actius: estan integrats per altres actius, pròpiament dits, i els comptes de periodificació.

Evolució de l'actiu agregat 2005-2009

■ Efectiu i bancs
■ Inversions creditícies
■ Cartera de valors
■ Immobilitzat
■ Altres actius

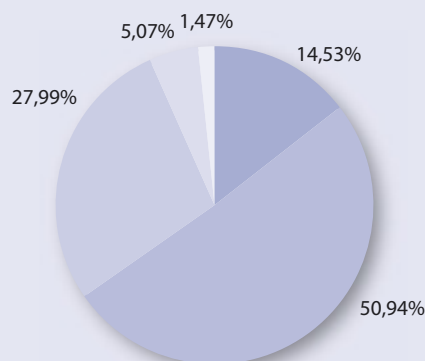

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 2]

Composició de l'actiu agregat 2009

■ Efectiu i bancs
■ Inversions creditícies
■ Cartera de valors
■ Immobilitzat
■ Altres actius

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 3]

	2009
Efectiu i bancs	1.944.556
Inversions creditícies	6.820.211
Cartera de valors	3.746.489
Immobilitzat	679.104
Altres actius	197.064

(Milers d'euros)

Passiu agregat

Com es pot observar en el gràfic següent, l'evolució del passiu agregat en els darrers cinc anys ha estat caracteritzada per un increment sostingut del balanços de la banca andorrana, fins al 2008. L'origen principal d'aquest creixement ha estat, sens dubte, l'increment dels dipòsits de clients en detriment del finançament en el mercat majorista; durant el 2009 aquesta situació ha variat substancialment, doncs els dipòsits de clients han disminuït en un 18,94% com a conseqüència del traspàs de fons de clients a fora de balanç, tot i així el finançament en el mercat majorista només ha augmentat prop d'un 5,00% ja que l'estructura de balanç de la banca andorrana permet no tenir una dependència rellevant del finançament en interbancari. [gràfic 4]

Com es pot apreciar en el següent gràfic, la composició del passiu agregat a tancament de l'exercici 2009 està caracteritzat pel significatiu pes relatiu dels "Dipòsits de clients" en l'estructura de finançament de la banca andorrana, representant el

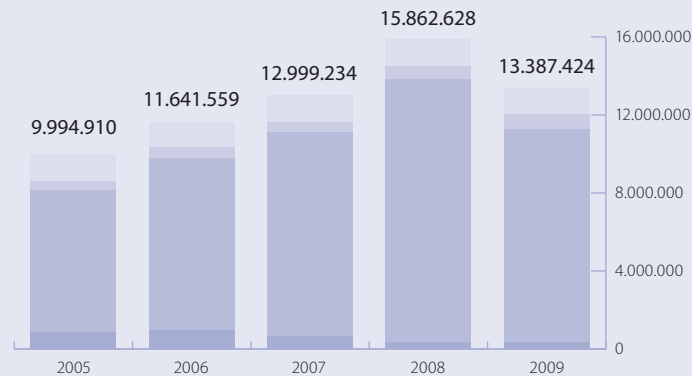
81,80% del passiu agregat. Els "Fons propis" representen el 10,15%, mentre que la resta del passiu està constituït principalment pels capítols "Altres passius" amb un 5,62% i el d'"Intermediaris financers" amb un 2,43%. [gràfic 5]

A continuació es detallen les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics:

- Fons propis: els configuren el capital social, les reserves, resultats, dividendes a compte i interessos minoritaris (si n'hi ha).
- Altres passius: entre d'altres, hi trobem fons de provisions, comptes de periodificació i deutes representats per títols.
- Dipòsits a clients: és l'epígraf més important del passiu.
- Intermediaris financers: dipòsits de l'INAF i dels Bancs i Entitats de Crèdit.

Evolució del passiu agregat 2005-2009

Fons propis
Altres passius
Dipòsits de clients
Intermediaris financers

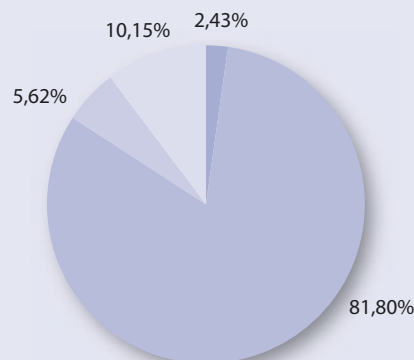

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 4]

Composició del passiu agregat 2009

Fons propis
Altres passius
Dipòsits de clients
Intermediaris financers

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 5]

	2009
Fons propis	1.359.418
Altres passius	751.755
Dipòsits de clients	10.950.938
Intermediaris financers	325.313

(Milers d'euros)

Inversió creditícia

La inversió creditícia ha experimentat una desacceleració en el seu creixement de l'1,79% en relació a l'any 2008 (2007 vs. 2008: +8,46%), degut principalment als efectes de la desacceleració econòmica i a una prudència més accentuada en la concessió d'operacions de crèdit per part de les entitats en aquest entorn de crisi econòmica.

Les dades que es mostren a continuació corresponen a la inversió creditícia bruta ja que no inclouen el "Fons de provisió per a insolvències". Són dades homogeneïtzades segons la normativa internacional, per tant, no incorporen saldos d'inversió creditícia amb Bancs i Entitats de Crèdit, sinó exclusivament inversió creditícia de clients. [taula 4]

El gràfic següent mostra l'evolució de la inversió creditícia durant els dos últims exercicis on es constata que BancSabadell d'Andorra és l'entitat bancària que més ha crescut en valor absolut amb 39.308 milers d'euros, seguit de Grup Crèdit Andorrà amb 127.375 milers d'euros. BPA, ha enregistrat una situació inversa respecte l'exercici anterior, passant de ser l'entitat amb un major creixement durant el 2008 a ser l'entitat amb una major disminució del saldo d'inversió creditícia de clients durant el 2009 (-27,56%). En general, les entitats del sistema financer, en línia amb el que ha succeït en molts altres

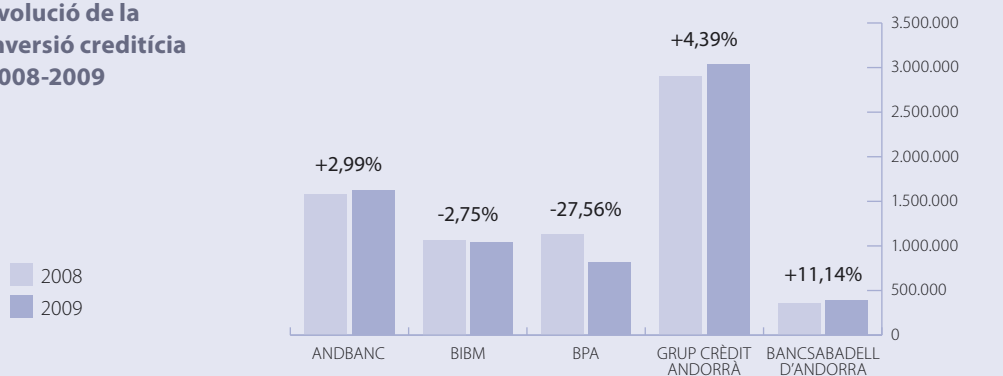
països de l'entorn, han moderat o reduït el creixement de la inversió creditícia a clients en un entorn de contracció econòmica com l'actual. [gràfic 6]

L'epígraf d'"Inversions creditícies" representa un 50,94% del total de l'actiu agregat, format bàsicament per préstecs i crèdits a clients. El total d'inversió creditícia concedida amb garanties reals és del 72,93%. D'aquestes, com es mostra en el gràfic següent, el 14,28% són garanties de valors, el 55,99% garanties hipotecàries i el 2,66% garanties dineràries. La situació del crèdit és de "Normal" i "Vençut" en un 97,00% i 0,79%, respectivament (97,70% i 0,84% el 2008 i 98,92% i 0,45% el 2007) i de "Dubtós" en un 2,21% (1,46% el 2008 i 0,63% el 2007). [gràfic 7]

La ràtio de morositat agregada de la banca andorrana és del 2,22% a 31 de desembre de 2009. Aquesta ràtio ha experimentat una tendència alçista en els darrers exercicis en línia amb el deteriorament de la situació econòmica, si bé la ràtio de morositat de la banca andorrana es manté en nivells considerablement inferiors als enregistrats per les entitats de crèdits dels països del nostre entorn.

En el següent quadre, es mostra la ràtio de morositat per entitat financera durant els dos últims anys: [taula 5]

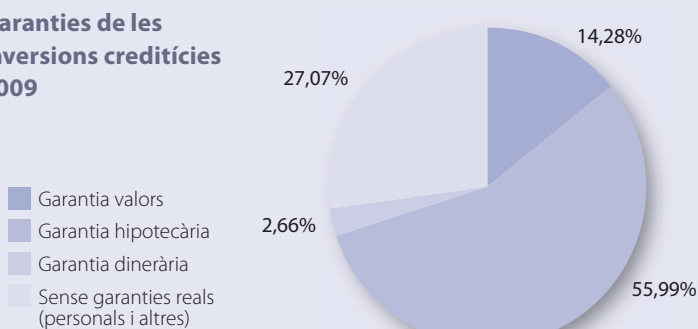
Evolució de la inversió creditícia 2008-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 6]

Garanties de les inversions creditícies 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 7]

Evolució de la inversió creditícia

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
ANDBANC	1.576.056	22,44%	1.623.189	23,53%	2,99%
BIBM	1.065.824	15,18%	1.036.461	15,02%	(2,75%)
BPA	1.126.176	16,03%	815.789	11,83%	(27,56%)
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	2.902.788	41,33%	3.030.163	43,93%	4,39%
BANCSABADELL D'ANDORRA	352.856	5,02%	392.164	5,69%	11,14%
TOTAL	7.023.700	100,00%	6.897.766	100,00%	(1,79%)

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 4]

Dipòsits de clients

La incertesa generada per la crisi financera internacional havia propiciat durant el 2008 un traspàs significatiu de recursos de clients gestionats fora de balanç cap a productes més segurs, especialment dipòsits; no obstant, l'alça experimentada pels mercats de capitals internacionals durant l'exercici 2009 ha generat una disminució dels dipòsits de clients del 18,24% en relació amb l'any 2008 (2007 vs 2008: +29,12%; 2006 vs 2007: +18,53%), al ser transferits part dels recursos gestionats de clients cap a fora de balanç. El dipòsits de clients des del 2004 fins l'any 2008 han tingut un ritme de creixement ascendent, al 2009 s'ha experimentat un canvi de tendència tornant a un nivell similar al del 2007. [taula 6]

El gràfic següent mostra l'evolució dels dipòsits de clients durant els dos últims exercicis on es constata que BIBM i Andbanc són les entitats bancàries que més han disminuït en valor absolut amb 1.030 i 852 milions d'euros, respectivament; seguides per

Ràtio de morositat

	2008	2009
ANDBANC	3,00%	4,60%
BIBM	1,05%	1,24%
BPA	0,70%	1,81%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	1,23%	1,62%
BANCSABADELL D'ANDORRA	0,14%	0,37%
RÀTIO AGREGADA	1,46%	2,22%

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 5]

Grup Crèdit Andorrà, BPA i BancSabadell d'Andorra, que han disminuït en 506, 42 i 34 milions d'euros, respectivament. Si analitzem la disminució en termes relatius també observem que BIBM ha experimentat el major decreixement durant aquest any 2009, seguit d'Andbanc, Grup Crèdit Andorrà, BancSabadell d'Andorra i BPA. Aquesta disminució generalment està altament correlacionada amb l'increment experimentat per cadascuna de les entitats en els recursos de clients gestionats fora de balanç. [gràfic 8]

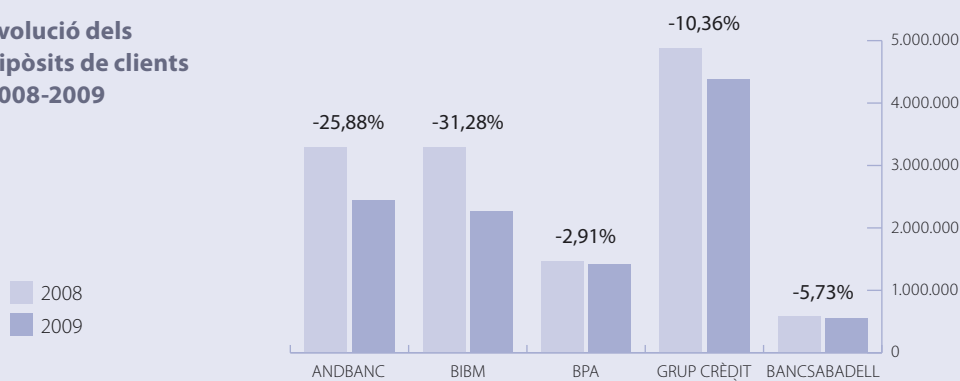
Evolució dels dipòsits de clients

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
ANDBANC	3.291.763	24,37%	2.439.699	22,09%	(25,88%)
BIBM	3.294.089	24,38%	2.263.853	20,49%	(31,28%)
BPA	1.458.127	10,79%	1.415.764	12,82%	(2,91%)
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	4.879.467	36,12%	4.373.749	39,60%	(10,36%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	586.700	4,34%	553.104	5,01%	(5,73%)
TOTAL	13.510.146	100,00%	11.046.169	100,00%	(18,24%)

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 6]

Evolució dels dipòsits de clients 2008-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 8]

La ràtio d'inversió creditícia sobre dipòsits de clients

En el següent quadre podem apreciar l'evolució de la ràtio d'inversió creditícia sobre els dipòsits de clients enregistrat per les diferents entitats bancàries andorranes el 2008 i 2009: [taula 7]

Aquesta ràtio ha estat calculada després d'homogeneïtzar els criteris a la normativa internacional perquè els saldos siguin comparables.

La ràtio agregada ha augmentat en 10,45 punts percentuals, trencant la tendència iniciada l'any 2006 en què havia disminuït en 1,55 punts percentuals.

L'augment d'aquesta ràtio durant l'any 2009 ha estat ocasionat per la significativa disminució dels dipòsits de clients respecte al nivell enregistrat per aquest capítol a l'exercici 2008; 13.510 milions d'euros al 2008 respecte els 11.046 milions d'euros al 2009.

En general, les entitats bancàries han augmentat aquesta ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients, a excepció de BPA, que ha disminuït dita ràtio en 19,61 punts percentuals respecte l'any anterior; aquesta disminució es deu al fet que la inversió creditícia ha disminuït un 27,56%, i els dipòsits han experimentat una disminució de tan sols el 2,91%. En els últims anys, l'entitat bancària amb una ràtio d'inversió sobre dipòsits de clients superior havia estat Andbanc, no obstant, des del 2008 l'entitat que ostenta aquesta posició és BancSabadell d'Andorra. Aquest canvi es deu al reduït creixement que van experimentar els dipòsits de clients a BancSabadell d'Andorra durant el 2008 i a que la inversió creditícia han crescut un 11,14% durant el 2009.

[gràfic 9]

Evolució de la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients

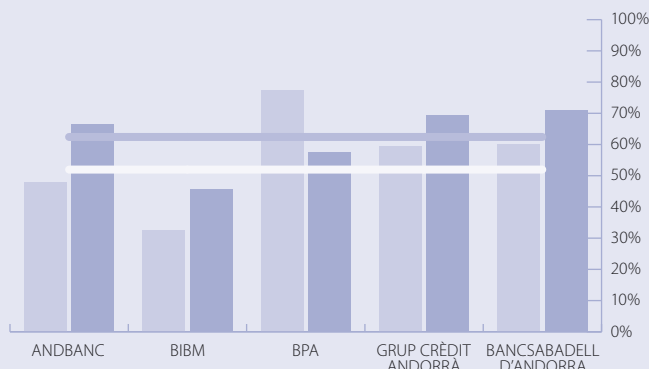
	2008	2009
ANDBANC	47,88%	66,53%
BIBM	32,36%	45,78%
BPA	77,23%	57,62%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	59,49%	69,28%
BANCSABADELL D'ANDORRA	60,14%	70,90%
RÀTIO AGREGADA	51,99%	62,44%

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 7]

Evolució de la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients 2008-2009

■ 2008
■ 2009
— Mitjana 2008
— Mitjana 2009

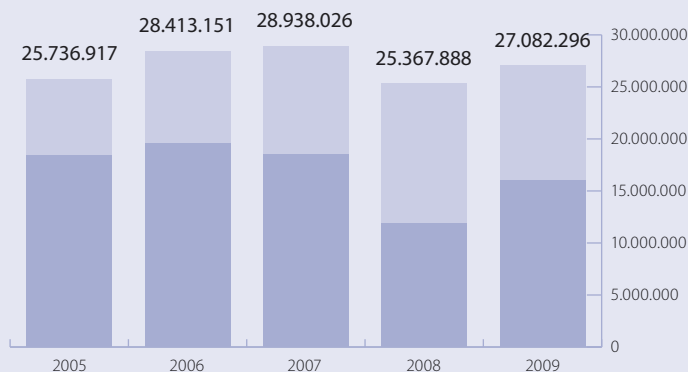

(% Inversió/Dipòsits) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 9]

Evolució dels recursos gestionats agregats 2005-2009

■ Total dipòsits clients
■ Total mediació clients

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 10]

Evolució dels recursos gestionats fora de balanç

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
ANDBANC	3.091.174	26,07%	4.651.250	29,00%	50,47%
BIBM	2.872.753	24,23%	4.344.542	27,09%	51,23%
BPA	1.397.405	11,78%	1.475.652	9,20%	5,60%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	3.933.301	33,17%	4.880.707	30,44%	24,09%
BANCSABADELL D'ANDORRA	563.109	4,75%	683.976	4,27%	21,46%
TOTAL	11.857.742	100,00%	16.036.127	100,00%	35,24%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 8]

Recursos gestionats agregats

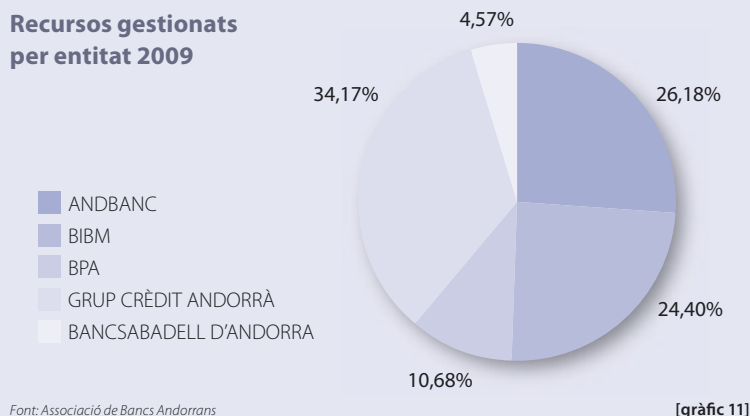
Els recursos gestionats per les entitats bancàries andorranes, entesos com a dipòsits de clients més la mediació de clients, que havien experimentat un creixement del 34,83% durant el període 2003-2007, i van retrocedir un 12,33% l'any 2008, han experimentat un creixement del 6,76% durant l'exercici 2009; cal destacar que els dipòsits de clients han experimentat una evolució negativa contrarestatada pel fort creixement dels recursos de mediació de clients. L'evolució positiva dels mercats financers durant el 2009, ha propiciat una transferència dels recursos de clients gestionats dins del balanç cap a fora de balanç; on a més han enregistrat un increment de valor generat per l'efecte preu positiu experimentat pels recursos de mediació de clients invertits en els mercats de capitals internacionals, generant així un increment significatiu dels recursos de clients gestionats fora de balanç.

En el gràfic següent es presenta aquesta evolució dels recursos gestionats per les entitats bancàries en els darrers cinc anys, així com la seva distribució entre dipòsits de clients i recursos de mediació de clients. [gràfic 10]

Com es pot observar en el gràfic anterior, a partir de l'any 2006, en un entorn de pujada dels tipus d'interès es va iniciar una tendència de migració de recursos de clients de fora de balanç dels bancs cap a balanç.

Durant l'any 2008 malgrat la baixada de tipus d'interès, especialment en el darrer trimestre de 2008, aquesta tendència s'accentuà motivada, principalment, per la incertesa i la volatilitat dels mercats, marcats intensament per la crisi financera internacional, que varen modificar l'apetit de risc dels inversors.

Recursos gestionats per entitat 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 11]

Durant l'any 2009, en què els tipus d'interès s'han mantingut en nivells molt baixos i els mercats financers internacionals han enregistrat una clara evolució alcista, s'ha invertit la tendència dels darrers anys enregistrant així un creixement del 35,24% dels recursos de clients gestionats fora de balanç, en detriment del passiu de clients que ha disminuït un 18,24% durant l'exercici 2009.

Cal tenir en compte, que als recursos gestionats en el balanç i fora de balanç de la banca andorrana cal afegir altres recursos gestionats per societats gestores pertanyents als grups bancaris andorrans. Així, prenent en consideració aquests altres recursos gestionats de clients, diferents als dipòsits i la mediació de clients, l'evolució del volum agregat de recursos gestionats de la banca andorrana entre el 2008 i el 2009 ha estat la que es presenta a continuació: [taula 8]

La distribució dels recursos gestionats agregats per entitat bancària, incloent dipòsits, mediació de clients i altres recursos gestionats, a 31 de desembre de 2009, és com es mostra a continuació: [gràfic 11]

Comptes d'ordre consolidats agregats de la banca andorrana

El detall dels comptes d'ordre agregats de la banca andorrana de l'any 2008 i 2009 es mostra a continuació: [taula 9]

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes d'ordre consolidats de cada grup bancari. Presentem a continuació un detall dels comptes d'ordre agregats per entitat per als exercicis 2008 i 2009. [gràfic 12]

Durant l'exercici 2009 els comptes d'ordre agregats han deixat de banda el canvi de tendència experimentat l'any 2008 i han augmentat un 8,70% (2007 vs. 2008: -25,65%, 2006 vs. 2007: +2,96%), situant-se en 31.142 milions d'euros.

La partida més significativa, "Dipòsits de valors i altres títols en custòdia", que representa un 62,32% dels comptes d'ordre agregats de la banca andorrana, ha experimentat una variació positiva d'un 33,94% respecte de l'exercici anterior (2007 vs. 2008: -25,79%), amb un increment de prop de 5.000 milions d'euros. No obstant, aquest augment queda contrarestat per la disminució del capítol d'"Operacions de futur" en uns 2.000 milions d'euros, representant una variació negativa del 23,95%; baixant el seu pes específic fins a un 20,41% del total dels comptes d'ordre. Aquesta disminució de les operacions de futur ve generada per la reducció d'operacions de compravenda de divises a termini com a conseqüència de la disminució de l'exposició a risc de tipus de canvi tant pels balanços dels bancs com pels dels clients de la banca andorrana; així mateix, també inclouen operacions de futur sobre tipus d'interès i, en menor mesura, opcions sobre instruments financers, que també s'han vist reduïdes.

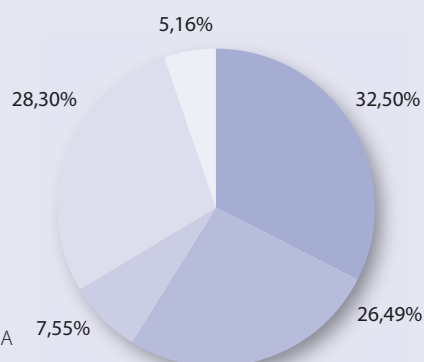
També cal destacar que en línia amb l'evolució decreixent de la inversió creditícia de clients, el capítol de "Passius contingents" i "Compromisos i riscos contingents" s'ha reduït en un 9,60% respecte l'exercici 2008; per tant, l'evolució experimentada fora de balanç ha estat encara més prudent i conservadora que la política de concessió i renovació d'operacions d'actiu, responent així a la situació econòmica del nostre entorn.

El capítol "Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu", on s'inclou garanties i compromisos rebuts i altres comptes d'ordre, ha sofert un lleuger descens del 6,06% respecte a l'any anterior en què ja experimentà una disminució de l'11,23% respecte el 2007. A 31 de desembre de 2009 aquest epígraf representa un 11,34% del total de comptes d'ordre agregats de la banca andorrana similar al seu pes en el 2008 que era d'un 13,13%.

La composició dels comptes d'ordre agregats el 31 de desembre de 2009 és com segueix: [gràfic 13]

Comptes d'ordre agregats per entitat 2009

- ANDBANC
- BIBM
- BPA
- GRUP CRÈDIT ANDORRÀ
- BANC SABADELL D'ANDORRA

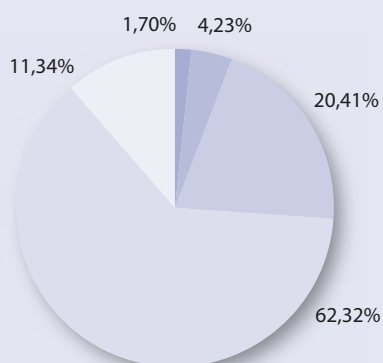

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 12]

Estructura dels comptes d'ordre agregats 2009

- Passius contingents
- Compromisos i riscos contingents
- Operacions de futur
- Dipòsits de valors i altres títols en custòdia
- Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 13]

Evolució dels comptes d'ordre agregats

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	625.658	2,18%	529.092	1,70%	(15,43%)
Compromisos i riscos contingents	1.416.354	4,94%	1.316.860	4,23%	(7,02%)
Operacions de futur	8.357.082	29,17%	6.355.599	20,41%	(23,95%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	14.489.126	50,58%	19.406.687	62,32%	33,94%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	3.761.462	13,13%	3.533.461	11,34%	(6,06%)
TOTAL	28.649.682	100,00%	31.141.699	100,00%	8,70%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 9]

Comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana

A continuació es mostra el detall dels comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana per als anys 2008 i 2009. [taula 10]

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes de pèrdues i guanys consolidats per a cada grup bancari per als exercicis 2008 i 2009.

El conjunt de les entitats bancàries andorranes ha obtingut en l'exercici 2009 un benefici de 202 milions d'euros, un 2,20% més que en l'exercici anterior (2007 vs 2008: -44,28%; 2006 vs 2007: +4,92%). La disminució dels beneficis de la banca andorrana enregistrada al 2008 va estar motivada, principalment, per una significativa disminució dels ingressos per comissions fruit dels transvasament dels recursos gestionats de clients de fora de balanç a dipòsits de clients; no obstant aquesta situació s'ha invertit durant l'exercici 2009 i tot i no reprendre el nivell de beneficis assolit el 2007, s'ha enregistrat una variació positiva en els resultats agregats de la banca andorrana durant l'exercici 2009 en comparació amb les xifres de l'any 2008.

Durant el període 2007-2009, la banca andorrana s'ha caracteritzat per la prudència en la gestió de la seva cartera pròpia. Això ha evitat pèrdues provinents d'actius tòxics, que han afectat de manera rellevant els resultats d'entitats bancàries de primera fila a nivell internacional. A més, cal destacar, especialment durant l'exercici 2009, la millora del marge financer, així com el significatiu creixement dels resultats d'operacions financeres que han permès millorar substancialment el marge ordinari respecte al de l'exercici anterior, malgrat la davallada de quasi un 10% dels ingressos nets per comissions.

Així doncs, la banca andorrana, en un any crític per al sistema financer internacional, ha obtingut un benefici agregat superior als 200 milions d'euros, tot i millorant substancialment les seves ràtios de solvència i liquiditat agregades que han estat d'un 22,02% i d'un 75,07%, respectivament. Ambdues molt superiors a les ràtios mantingudes per moltes de les entitats financeres internacionals.

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	636.526	378.567	(40,53%)
Interessos i càrregues assimilables	(468.762)	(195.071)	(58,39%)
Rendiments de valors de renda variable	1.055	330	(68,72%)
MARGE FINANCER	168.819	183.826	8,89%
Comissions per serveis netes	283.389	255.109	(9,98%)
Resultats d'operacions financeres	31.023	81.377	-
Altres resultats ordinaris	3.022	2.650	(12,31%)
MARGE ORDINARI	486.253	522.962	7,55%
Despeses de personal	(102.863)	(110.532)	7,46%
Despeses generals	(119.461)	(125.187)	4,79%
Amortitzacions i provisions	(43.963)	(51.157)	16,36%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	1.950	(4.072)	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	221.916	232.014	4,55%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(22.554)	(21.734)	(3,64%)
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(28.739)	(3.204)	(88,85%)
Dotacions als fons per a riscos generals	(23)	(9.200)	-
RESULTAT ORDINARI	170.600	197.876	15,99%
Resultats extraordinaris	26.912	3.611	(86,58%)
Resultats atribuïts a la minoria	(341)	18	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	197.171	201.505	2,20%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 10]

Marge financer

Com es pot apreciar en el quadre següent, l'any 2009 el marge financer agregat de les entitats bancàries andorranes ha estat de 183.826 milers d'euros i ha experimentat un augment del 8,89% respecte l'exercici 2008 (2007 vs. 2008: +6,92%; 2006 vs 2007: +14,62%). L'increment de la taxa de creixement del marge ha estat d'1,97 punts percentuals respecte la taxa de creixement de l'exercici anterior, degut al

major decreixement dels interessos pagats a dipòsits de clients. [taula 11]

A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge financer agregat dels últims cinc exercicis, així com el gràfic del marge financer per entitat bancària per als exercicis 2008 i 2009: [gràfics 14 i 15]

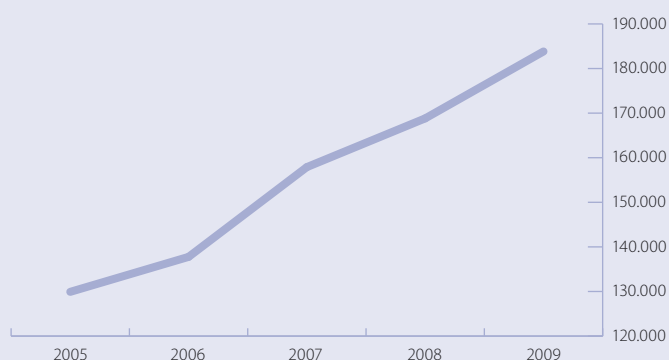
Marge financer per entitat bancària

	2008	2009	Var. (%) 08-09
ANDBANC	39.060	43.352	10,99%
BIBM	36.967	39.934	8,03%
BPA	18.409	24.271	31,84%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	66.317	68.523	3,33%
BANCSABADELL D'ANDORRA	8.066	7.746	(3,97%)
TOTAL	168.819	183.826	8,89%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorranos

[taula 11]

Evolució del marge financer agregat 2005-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorranos

[gràfic 14]

Evolució del marge financer 2008-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorranos

[gràfic 15]

Marge ordinari

La taula següent ens mostra que el marge ordinari agregat ha experimentat un increment del 7,55% l'any 2009, augmentant 36.709 milers d'euros (2007 vs. 2008: -23,20%; 2006 vs. 2007: +7,66%). Tot i que les comissions netes generades per l'oferta de productes i serveis han seguit amb la tendència decreixent de l'any 2008 amb una disminució del 9,98% (-32,43% al 2008), l'increment del marge ordinari es deu a l'elevat augment del capítol "Resultat d'operacions financeres", que ha passat de 31.023 milers d'euros el 2008 a 81.377 el 2009. [taula 12]

A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge ordinari agregat dels últims cinc exercicis, així

com el gràfic del marge ordinari per entitat bancària per als exercicis 2005 a 2009: [gràfics 16 i 17]

El gràfic següent ens mostra que els ingressos per comissions continuen sent l'element més significatiu per la seva contribució al marge ordinari, si bé, sembla que any rere any la tendència s'està invertint guanyant protagonisme l'aportació del marge financer en detriment de les comissions netes. Per altra banda, també es pot apreciar un increment de l'aportació al marge ordinari dels resultats de les operacions financeres que han augmentat en 50 milions d'euros el 2009. [gràfic 18]

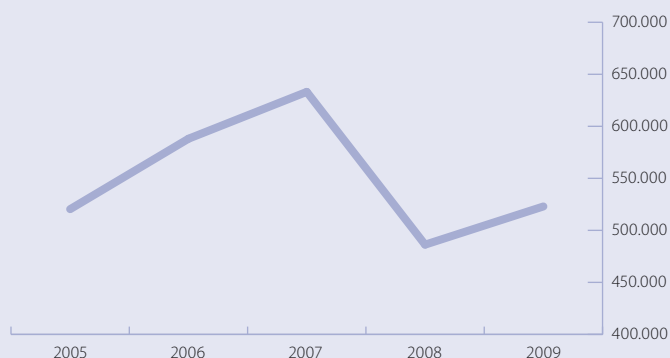
Marge ordinari per entitat bancària

	2008	2009	Var. (%) 08-09
ANDBANC	117.341	136.437	16,27%
BIBM	106.721	114.399	7,19%
BPA	60.812	88.498	45,53%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	183.280	164.449	(10,27%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	18.099	19.179	5,97%
TOTAL	486.253	522.962	7,55%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 12]

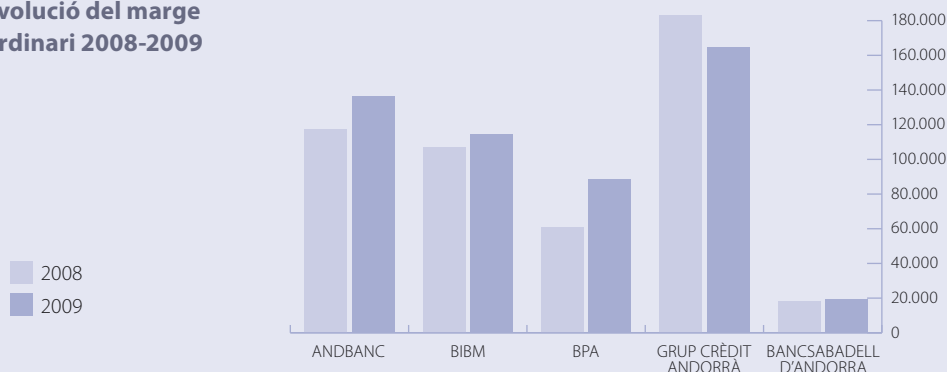
Evolució del marge ordinari agregat 2005-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 16]

Evolució del marge ordinari 2008-2009

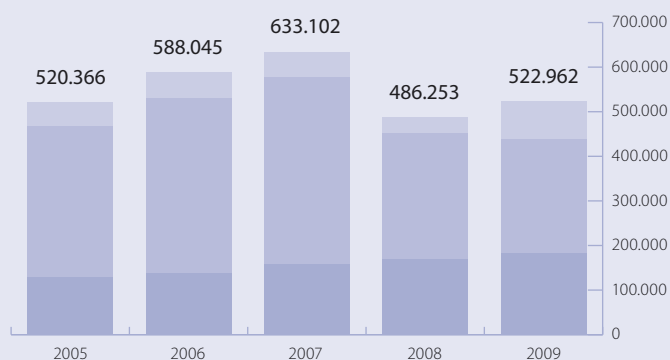

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 17]

Evolució marge ordinari agregat 2005-2009

■ Marge financer
■ Comissions netes
■ Resultat d'operacions financeres i altres resultats ordinaris

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 18]

Despeses de transformació

L'any 2009, les despeses de transformació agregades de les entitats bancàries andorranes, que es componen de les "Despeses de personal" i les "Despeses generals" (incloent "Tributs" a excepció de l'ISI bancari), han estat de 192.430 milers d'euros, amb un increment d'un 3,95% en relació amb l'exercici 2008. L'evolució de les despeses de transformació de la banca andorrana durant aquest any 2009 denota, amb caràcter general, que tot i la situació de crisi financera mundial, aquesta ha augmentat el nombre d'empleats, ha continuat el seu pla d'expansió internacional i ha consolidat el seu mercat intern, tot i seguint una política rigorosa d'optimització de costos.

L'evolució de les despeses de transformació entre l'any 2008 i el 2009 per a cadascuna de les entitats bancàries que integren el sistema bancari andorrà es presenta a continuació: [gràfic 19]

La composició de les despeses de transformació de la banca andorrana en els darrers anys ha anat evolucionant, adquirint cada vegada major pes relatiu les despeses de personal que les generals. Aquesta evolució en la composició de les despeses de transformació en els darrers cinc anys es presenta en el gràfic següent: [gràfic 20]

Per complementar l'anàlisi derivada de l'evolució de les despeses de transformació, cal analitzar la *ràtio d'eficiència* de les entitats bancàries, que és un indicador que mesura la part del marge ordinari que és absorbida per les despeses de transformació de cada entitat.

La ràtio d'eficiència agregada de les entitats bancàries andorranes per a l'any 2009 s'ha situat en un 36,80%, enregistrant un descens respecte l'exercici 2008 de 1,27 punts percentuals. Aquest descens es deu a l'increment en major mesura del marge ordinari que de les despeses de transformació, per tant, podem afirmar que l'eficiència segueix sent un clar diferencial del model de gestió de la banca andorrana i comparant-lo amb el dels sectors bancaris d'altres països europeus, aquest segueix estant entre els més baixos.

A continuació es presenten el quadre i el gràfic de la ràtio d'eficiència detallada per entitat i amb xifres comparatives per als exercicis 2008 i 2009. [taula 13]

Ràtio d'eficiència per entitat bancària

	2008	2009
ANDBANC	41,28%	42,13%
BIBM	31,88%	31,30%
BPA	54,43%	39,71%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	32,76%	33,07%
BANCSABADELL D'ANDORRA	52,66%	50,15%
RÀTIO AGREGADA	38,07%	36,80%

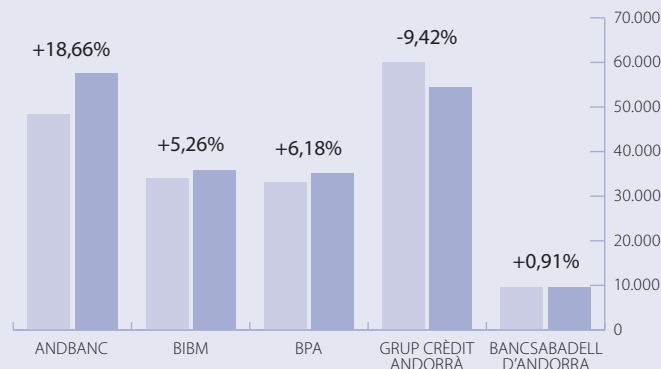
Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 13]

L'evolució de la ràtio d'eficiència per a les entitats bancàries andorranes entre l'exercici 2008 i el 2009 és com segueix: [gràfic 21]

Evolució de les despeses de transformació 2008-2009

2008
2009

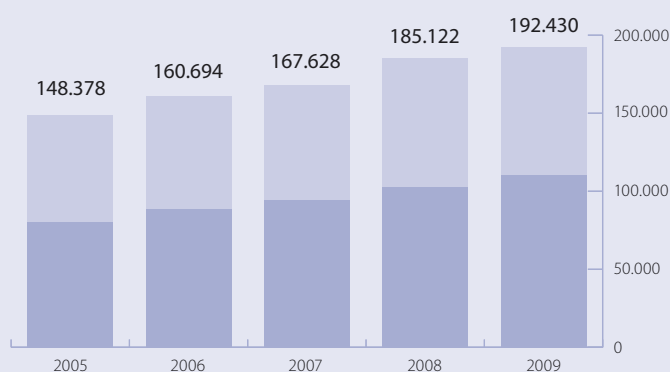

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 19]

Evolució de la composició de les despeses de transformació agregades 2005-2009

Despeses generals
Despeses de personal

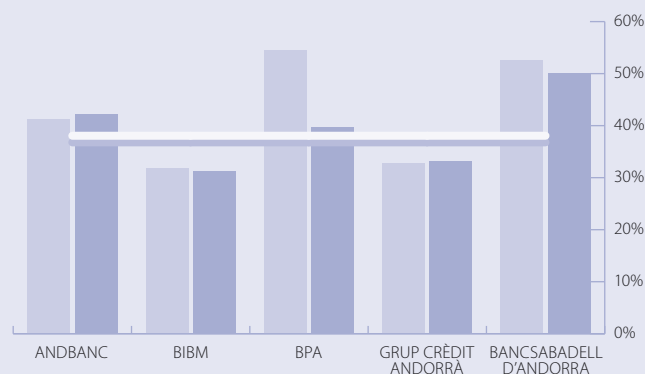

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 20]

Evolució de la ràtio d'eficiència de les entitats bancàries andorranes 2008-2009

2008
2009
Mitjana 2008
Mitjana 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 21]

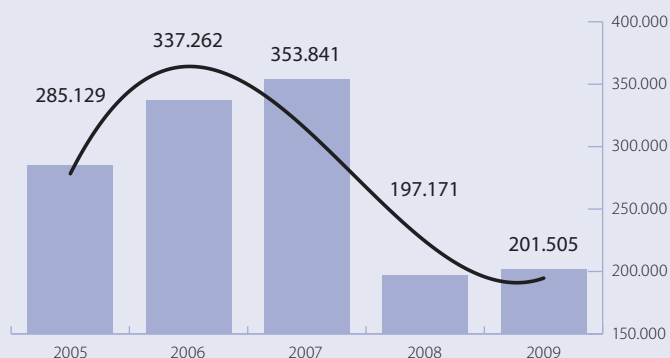
Benefici

Com a resultat de l'increment del marge ordinari en un 7,55% i d'un increment molt moderat de les despeses de transformació després d'amortitzacions, el marge d'explotació agregat s'ha situat en els 232.014 milers d'euros, enregistrant una increment del 4,55% respecte el mateix període de l'any anterior (2007 vs. 2008: -40,88%). Aquest fet, juntament amb una disminució del 33,47% de les despeses per dotacions de provisions, amb especial rellevància en el cas de les provisions per a riscos i càrregues, han generat un increment del benefici agregat de les entitats bancàries andorranes d'un 2,20% respecte als resultats obtinguts el 2008 en què el

benefici dels bancs va disminuir un 44,28% (2006 vs 2007: +4,92%). Aquests resultats, que ascendeixen a gairebé 202 milions d'euros, han estat valorats positivament tenint en compte el context econòmic internacional i, molt especialment, l'evolució dels mercats financers internacionals durant aquest exercici 2009.

A continuació, es presenta el gràfic que mostra l'evolució del resultat agregat de les entitats bancàries andorranes des de l'any 2005 fins l'any 2009, així com el quadre del benefici per entitat bancària: [\[gràfic 22 i taula 14\]](#)

Evolució del resultat agregat 2005-2009

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 22]

Benefici per entitat bancària

	2008	2009	Var. (%) 08-09
ANDBANC	31.410	44.357	41,22%
BIBM	52.224	50.116	(4,04%)
BPA	23.346	25.125	7,62%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	85.005	76.655	(9,82%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	5.186	5.252	1,27%
TOTAL	197.171	201.505	2,20%

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 14]

Fons Propis

El detall de fons propis dels grups bancaris del sistema financer andorrà a 31 de desembre de 2009, és com segueix: [\[taula 15\]](#)

L'evolució dels fons propis dels grups bancaris del sistema financer andorrà durant l'any 2008 i 2009, és com segueix: [\[gràfic 23\]](#)

Fons propis per entitat bancària

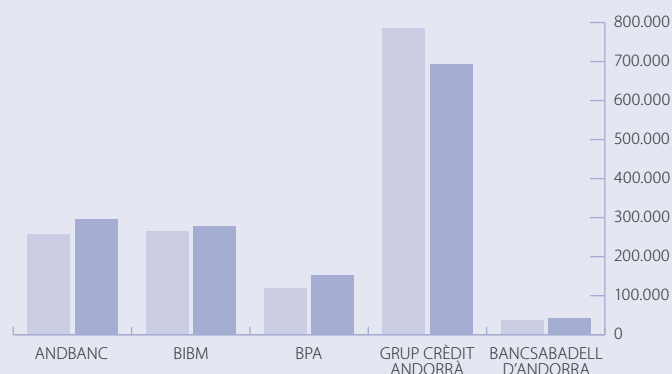
	Capital i Reserves	Passius Subordinats	Total Fons Propis
ANDBANC	296.384	-	296.384
BIBM	217.619	60.000	277.619
BPA	121.622	31.008	152.630
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	543.255	150.000	693.255
BANCSABADELL D'ANDORRA	41.357	-	41.357
TOTAL	1.220.237	241.008	1.461.245

(Milers d'euros) Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 15]

Evolució dels fons propis per entitat bancària 2008-2009

■ 2008
■ 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 23]

Solvència i liquiditat

El Consell General va aprovar el 29 de febrer de 1996 la Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres. Aquesta llei pretén mantenir la solidesa de l'estructura del sistema financer andorrà i té com a origen una recomanació del Comitè de Basilea (*Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices*).

A fi d'aconseguir que el sistema financer andorrà obtingués una bona imatge de solvència en l'àmbit internacional, es van establir uns coeficients de solvència i liquiditat molt més exigents als que prevalien a la majoria de països que els utilitzaven i es van establir uns mínims del 10% i del 40%, respectivament.

En el quadre següent es mostra l'evolució dels dos coeficients per a cada entitat bancària durant els exercicis 2008 i 2009 que, tal com es pot apreciar, superen àmpliament els mínims establerts: [taula 16]

Com es mostra en el quadre anterior, la ràtio de solvència agregada de la banca andorrana el 31 de

desembre de 2009 ha estat del 22,02%, amb una variació de gairebé tres punts percentuals respecte a l'exercici anterior i, que es manté a un nivell molt superior respecte a les ràtios de solvència de les principals entitats bancàries internacionals, tant amb models de banca privada, com *retail* o universal.

A aquesta mateixa data, la ràtio de liquiditat agregada de la banca andorrana ha estat del 75,07%, superior en 5,5 punts percentuals a l'assolida l'any 2008. En un entorn en què la desconfiança en els mercats financers internacionals ha generat situacions crítiques en els mercats de liquiditat interbancària, les entitats bancàries andorranes han demostrat gaudir d'una situació privilegiada incrementant fins i tot la seva liquiditat respecte a exercicis anteriors.

Aquestes dues ràtios mostren la gestió conservadora i prudent de la banca andorrana.

	Solvència		Liquiditat	
	2008	2009	2008	2009
ANDBANC	15,92%	20,21%	58,72%	50,71%
BIBM	22,01%	21,17%	82,90%	101,62%
BPA	17,47%	21,60%	60,53%	78,53%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	20,37%	23,45%	70,08%	71,06%
BANCSABADELL D'ANDORRÀ	14,33%	14,32%	59,03%	76,44%
RÀTIO AGREGADA	19,34%	22,02%	69,57%	75,07%

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 16]

Rendibilitat dels recursos propis mitjans (ROE)

La rendibilitat mitjana dels recursos propis de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2009 ha estat del 15,43% (calculada Beneficis/Recursos propis mitjans) amb un increment del 0,56 punts percentuals respecte el 2008.

A continuació, es presenta el quadre i el gràfic de la rendibilitat dels recursos propis mitjans per a cada entitat bancària pels anys 2008 i 2009: [taula 17 i gràfic 24]

Rendibilitat dels recursos propis mitjans (ROE)

	2008	2009
ANDBANC	9,11%	14,41%
BIBM	21,85%	20,45%
BPA	19,02%	20,95%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	14,74%	13,01%
BANCSABADELL D'ANDORRA	12,12%	11,87%
RÀTIO AGREGADA	14,87%	15,43%

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 17]

Rendibilitat dels fons propis mitjans per entitat 2008-2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 24]

Rendibilitat dels actius mitjans (ROA)

La rendibilitat mitjana dels actius mitjans de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2009 s'ha situat en un 1,34%, un 0,04% inferior a la rendibilitat assolida l'any 2008. Després de la davallada que va experimentar aquest indicador l'exercici anterior, durant el 2009 el ROA ha disminuït lleument respecte el 2008.

A continuació es presenta el quadre i el gràfic que mostren la rendibilitat dels actius mitjans (calculada Benefici/Actius totals mitjans) per a cada entitat bancària per als anys 2008 i 2009: [taula 18 i gràfic 25]

Cal remarcar que tant la rendibilitat dels actius mitjans (ROA) com la dels fons propis mitjans (ROE) estan en línia i, en molts casos, per sobre a la d'altres sectors bancaris de països europeus com Espanya, Regne Unit, França i Alemanya.

Rendibilitat dels actius mitjans (ROA)

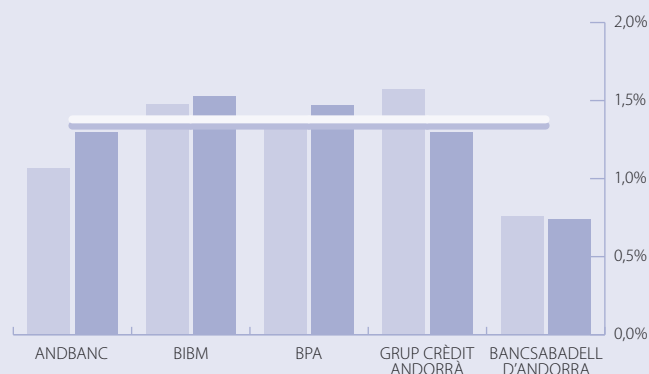
	2008	2009
ANDBANC	1,07%	1,30%
BIBM	1,48%	1,53%
BPA	1,40%	1,47%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	1,57%	1,30%
BANCSABADELL D'ANDORRA	0,76%	0,74%
RÀTIO AGREGADA	1,38%	1,34%

Font: Associació de Bancs Andorrans

[taula 18]

Rendibilitat dels actius mitjans per entitat 2008-2009

2008
2009
Mitjana 2008
Mitjana 2009

Font: Associació de Bancs Andorrans

[gràfic 25]

Ràtings

Un altre dels indicadors de la solvència de les entitats bancàries són els *ràtings* elaborats per agències especialitzades com Fitch Ratings, Moody's o Standard & Poor's.

El quadre següent mostra els *ràtings* concedits el 2009 a algunes entitats bancàries andorranes.

[taula 19]

Pel que fa al *ràting* sobirà del Principat d'Andorra, la darrera actualització va ser al juliol de 2009 per Standard & Poor's essent d'A+ per al llarg termini i

A-1+ per al curt termini amb perspectiva estable. Aquests *ràtings* reflecteixen l'impacte en l'evolució de l'economia andorrana de la situació financera internacional i econòmica dels països veïns durant l'any 2009 i el primer trimestre del 2010. La perspectiva estable reflecteix principalment l'esforç continu realitzat des del Govern d'Andorra per tal de millorar la qualitat i la diversificació de l'oferta turística al Principat, la competitivitat del sistema financer i la capacitat d'adaptació que té el país per fer front a les vulnerabilitats externes.

	Ràtings			Agència
	Llarg termini	Curt termini	Fortalesa financera	
ANDBANC	A-	F2	B/C	Fitch Ratings
BIBM	A2	P-1	C+	Moody's
BPA	BB+	B	C/D	Fitch Ratings
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	A	F1	B	Fitch Ratings
BANCSABADELL D'ANDORRÀ (*)	-	-	-	-

(*) Participat al 51% per Banc Sabadell

Font: Informes de les agències de ràting a maig de 2010

[taula 19]

Andorra Banc Agrícola Reig, SA

Ed. Centre de Negoci
C/ Manuel Cerqueda i Escaler, 6
AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 873333 - Fax +376 863905
www.andbanc.com

President Honorari:

Sr. Òscar Ribas Reig

President:

Sr. Manel Cerqueda Donadeu

Vicepresident:

Sr. Oriol Ribas Duró

Conseller - Director general:

Sr. Jordi Comas Planas

Director general adjunt de serveis corporatius:

Sr. José Luis Muñoz Lasuén

Director general adjunt de negoci:

Sr. Ricard Tubau Roca

V.1. Grups bancaris andorrans

Balanços de situació consolidats d'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbanc) a 31 de desembre de 2008 i 2009

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	10.559	0,29%	12.987	0,44%	22,99%
INAF	18.577	0,51%	18.066	0,61%	(2,75%)
Intermediaris financers	913.810	24,98%	328.526	11,14%	(64,05%)
Inversions creditícies	1.558.713	42,62%	1.594.259	54,07%	2,28%
Cartera de valors	966.498	26,42%	801.088	27,17%	(17,11%)
Diferències positives de consolidació	3.095	0,08%	8.533	0,29%	-
Actius immaterials	11.812	0,32%	12.444	0,42%	5,35%
Actius materials	114.901	3,14%	114.499	3,88%	(0,35%)
Comptes de periodificació	32.692	0,89%	29.585	1,00%	(9,50%)
Altres actius	27.513	0,75%	28.801	0,98%	4,68%
TOTAL ACTIU	3.658.170	100,00%	2.948.788	100,00%	(19,39%)
PASSIU					
INAF	19.426	0,53%	19.149	0,65%	(1,43%)
Bancs i entitats de crèdit	8.483	0,23%	92.147	3,13%	-
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	3.291.763	89,98%	2.439.699	82,74%	(25,88%)
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	9.061	0,25%	6.766	0,23%	-
Fons per a riscos generals	800	0,02%	2.800	0,09%	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	29.487	0,81%	21.552	0,73%	(26,91%)
Altres passius	25.889	0,71%	25.934	0,88%	0,17%
Capital social	78.061	2,13%	78.061	2,65%	-
Reserves	180.783	4,94%	218.323	7,40%	20,77%
Resultats	31.410	0,86%	44.357	1,50%	41,22%
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(16.993)	(0,46%)	-	-	-
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	3.658.170	100,00%	2.948.788	100,00%	(19,39%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2010

Comptes d'ordre consolidats d'Andorra Banc Agrícol Reig, SA (Andbanc)
a 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	113.436	1,44%	81.376	0,80%	(28,26%)
Compromisos i riscos contingents	361.200	4,60%	330.444	3,27%	(8,51%)
Operacions de futur	1.706.137	21,71%	2.654.302	26,23%	55,57%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	4.190.757	53,33%	5.568.058	55,02%	32,87%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.486.931	18,92%	1.485.570	14,68%	(0,09%)
TOTAL	7.858.461	100,00%	10.119.750	100,00%	28,78%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats d'Andorra Banc Agrícol Reig, SA (Andbanc)
per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	130.022	83.825	(35,53%)
Interessos i càrregues assimilables	(91.452)	(40.482)	(55,73%)
Rendiments de valors de renda variable	490	9	(98,16%)
MARGE FINANCER	39.060	43.352	10,99%
Comissions per serveis netes	67.038	64.402	(3,93%)
Resultats d'operacions financeres	9.784	27.223	-
Altres resultats ordinaris	1.459	1.460	0,07%
MARGE ORDINARI	117.341	136.437	16,27%
Despeses de personal	(27.068)	(36.771)	35,85%
Despeses generals	(31.239)	(32.414)	3,76%
Amortitzacions i provisions	(7.321)	(9.035)	23,41%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	(327)	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	51.713	57.890	11,94%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(11.248)	(9.992)	(11,17%)
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(3.301)	2.299	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	(2.000)	-
RESULTAT ORDINARI	37.164	48.197	29,69%
Resultats extraordinaris	(5.754)	(3.840)	(33,26%)
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	31.410	44.357	41,22%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Banc Internacional d'Andorra, SA

Av. Meritxell, 96
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 884488 - Fax +376 884499
www.bibm.ad

President Honorari:

Sr. Joan Mora Font

President:

Sr. Francesc Mora Sagués

Conseller - Director general:

Sr. Joan Quera Font

Banca Mora, SAU

Av. Meritxell, 96
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 884488 - Fax +376 884499
www.bibm.ad

President:

Sr. Jordi Mora Magriñà

Conseller - Director general:

Sr. Joan Quera Font

**Balanços de situació consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM)
a 31 de desembre de 2008 i 2009**

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	21.735	0,58%	37.870	1,42%	74,24%
INAF	28.641	0,76%	28.641	1,08%	-
Intermediaris financers	1.876.284	49,95%	260.739	9,80%	(86,10%)
Inversions creditícies	1.060.642	28,24%	1.030.807	38,73%	(2,81%)
Cartera de valors	650.971	17,33%	1.162.380	43,67%	78,56%
Diferències positives de consolidació	-	-	3.206	0,12%	-
Actius immaterials	6.831	0,18%	12.988	0,49%	90,13%
Actius materials	68.851	1,83%	95.782	3,60%	39,11%
Comptes de periodificació	36.823	0,98%	23.726	0,89%	(35,57%)
Altres actius	5.434	0,15%	5.362	0,20%	(1,32%)
TOTAL ACTIU	3.756.212	100,00%	2.661.501	100,00%	(29,14%)
PASSIU					
INAF	41.042	1,09%	40.607	1,53%	(1,06%)
Bancs i entitats de crèdit	74.117	1,97%	7.454	0,28%	(89,94%)
Altres intermediaris financers	26	-	23	-	(11,54%)
Dipòsits de clients	3.294.089	87,70%	2.263.853	85,06%	(31,28%)
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	18.707	0,50%	18.262	0,69%	(2,38%)
Fons per a riscos generals	-	-	6.900	0,26%	-
Passius subordinats	60.000	1,60%	60.000	2,26%	-
Comptes de periodificació	26.647	0,71%	12.884	0,48%	(51,65%)
Altres passius	14.964	0,40%	11.768	0,44%	(21,36%)
Capital social	42.407	1,13%	42.407	1,59%	-
Reserves	162.989	4,34%	175.212	6,58%	7,50%
Resultats	52.224	1,39%	50.116	1,88%	(4,04%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(31.000)	(0,83%)	(28.000)	(1,05%)	(9,68%)
Interessos minoritaris	-	-	15	-	-
TOTAL PASSIU	3.756.212	100,00%	2.661.501	100,00%	(29,14%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes d'ordre consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM)
a 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	120.437	1,87%	121.384	1,47%	0,79%
Compromisos i riscos contingents	336.880	5,23%	314.603	3,81%	(6,61%)
Operacions de futur	1.354.666	21,03%	1.487.472	18,03%	9,80%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	3.456.523	53,65%	5.324.896	64,55%	54,05%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.173.484	18,22%	1.001.743	12,14%	(14,64%)
TOTAL	6.441.990	100,00%	8.250.098	100,00%	28,07%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM)
per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	154.820	77.624	(49,86%)
Interessos i càrregues assimilables	(117.856)	(37.697)	(68,01%)
Rendiments de valors de renda variable	3	7	-
MARGE FINANCER	36.967	39.934	8,03%
Comissions per serveis netes	65.913	58.612	(11,08%)
Resultats d'operacions financeres	3.640	15.692	-
Altres resultats ordinaris	201	161	(19,90%)
MARGE ORDINARI	106.721	114.399	7,19%
Despeses de personal	(17.364)	(19.722)	13,58%
Despeses generals	(24.841)	(25.644)	3,23%
Amortitzacions i provisions	(7.177)	(8.327)	16,02%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	(3.460)	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	57.339	57.246	(0,16%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(3.385)	2.166	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(3.365)	(558)	(83,42%)
Dotacions als fons per a riscos generals	-	(6.900)	-
RESULTAT ORDINARI	50.589	51.954	2,70%
Resultats extraordinaris	1.635	(1.835)	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	(3)	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	52.224	50.116	(4,04%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Banca Privada d'Andorra, SA

Av. Carlemany, 119
AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 873500 - Fax +376 873519
www.bpa.ad

President:

Sr. Higini Cierco Noguer

President:

Sr. Ramon Cierco Noguer

Conseller - Director general:

Sr. Joan Pau Miquel Prats

Director general adjunt:

Sr. Joan Cejudo Peña

Director general adjunt:

Sr. Santi de Rosselló Piera

**Balanços de situació consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA)
a 31 de desembre de 2008 i 2009**

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	11.172	0,64%	11.995	0,68%	7,37%
INAF	8.521	0,49%	8.521	0,49%	-
Intermediaris financers	162.549	9,27%	449.115	25,59%	-
Inversions creditícies	1.119.456	63,87%	802.447	45,72%	(28,32%)
Cartera de valors	310.308	17,70%	337.706	19,24%	8,83%
Diferències positives de consolidació	1.353	0,08%	1.174	0,07%	(13,23%)
Actius immaterials	9.367	0,53%	8.993	0,51%	(3,99%)
Actius materials	81.010	4,62%	97.977	5,58%	20,94%
Comptes de periodificació	11.358	0,65%	10.787	0,61%	(5,03%)
Altres actius	37.688	2,15%	26.530	1,51%	(29,61%)
TOTAL ACTIU	1.752.782	100,00%	1.755.245	100,00%	0,14%
PASSIU					
INAF	34.173	1,95%	35.821	2,04%	4,82%
Bancs i entitats de crèdit	45.765	2,61%	2.425	0,14%	(94,70%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	1.458.127	83,20%	1.415.764	80,66%	(2,91%)
Deutes representats per títols	-	-	68.375	3,89%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	46.175	2,63%	13.700	0,78%	(70,33%)
Fons per a riscos generals	902	0,05%	902	0,05%	-
Passius subordinats	31.235	1,78%	31.008	1,77%	(0,73%)
Comptes de periodificació	19.060	1,09%	15.577	0,89%	(18,27%)
Altres passius	11.621	0,66%	24.970	1,42%	-
Capital social	60.000	3,42%	60.000	3,42%	-
Reserves	27.133	1,55%	61.622	3,51%	127,11%
Resultats	23.346	1,33%	25.125	1,43%	7,62%
Resultats d'exercicis anteriors	(29)	-	(44)	-	-
Dividends a compte	(5.000)	(0,29%)	-	-	-
Interessos minoritaris	274	0,02%	-	-	-
TOTAL PASSIU	1.752.782	100,00%	1.755.245	100,00%	0,14%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes d'ordre consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA)
a 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	97.352	2,91%	48.591	2,06%	(50,09%)
Compromisos i riscos contingents	130.502	3,91%	121.610	5,17%	(6,81%)
Operacions de futur	1.212.678	36,34%	236.269	10,05%	(80,52%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	1.683.767	50,45%	1.763.592	74,98%	4,74%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	213.116	6,39%	181.963	7,74%	(14,62%)
TOTAL	3.337.415	100,00%	2.352.025	100,00%	(29,53%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA)
per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	71.574	44.995	(37,13%)
Interessos i càrregues assimilables	(53.185)	(20.724)	(61,03%)
Rendiments de valors de renda variable	20	-	-
MARGE FINANCER	18.409	24.271	31,84%
Comissions per serveis netes	45.465	43.457	(4,42%)
Resultats d'operacions financeres	(3.976)	20.270	-
Altres resultats ordinaris	914	500	(45,30%)
MARGE ORDINARI	60.812	88.498	45,53%
Despeses de personal	(16.842)	(16.862)	0,12%
Despeses generals	(21.456)	(26.125)	21,76%
Amortitzacions i provisions	(5.103)	(7.147)	40,05%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	17.411	38.364	120,34%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	1.648	(8.896)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(21.700)	(4.321)	(80,09%)
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	(2.641)	25.147	-
Resultats extraordinaris	25.987	(22)	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	23.346	25.125	7,62%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Grup Crèdit Andorrà

Av. Meritxell, 80
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 888000 - Fax +376 888021
www.creditandorra.ad

President:

Sr. Antoni Pintat Santolària

Vicepresident:

Sr. Jaume Casal Mor

Conseller delegat - Director general:

Sr. Josep Peralba Duró

Director general adjunt corporatiu:

Sr. Xavier Cornella Grau

Director general adjunt de negoci:

Sr. Xavier Cornella Castel

Balanços de situació consolidats de Grup Crèdit Andorrà a 31 de desembre de 2008 i 2009

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	31.496	0,52%	29.925	0,56%	(4,99%)
INAF	46.245	0,77%	46.245	0,86%	-
Intermediaris financers	1.677.766	27,88%	589.974	11,00%	(64,84%)
Inversions creditícies	2.882.289	47,90%	3.002.649	55,99%	4,18%
Cartera de valors	888.364	14,76%	1.330.832	24,81%	49,81%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	133.679	2,22%	21.582	0,40%	(83,86%)
Actius materials	247.229	4,11%	278.773	5,20%	12,76%
Comptes de periodificació	69.389	1,15%	29.487	0,55%	(57,50%)
Altres actius	41.523	0,69%	33.613	0,63%	(19,05%)
TOTAL ACTIU	6.017.980	100,00%	5.363.080	100,00%	(10,88%)
PASSIU					
INAF	61.020	1,01%	58.614	1,09%	(3,94%)
Bancs i entitats de crèdit	5.633	0,09%	38.158	0,71%	-
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	4.879.467	81,08%	4.373.749	81,55%	(10,36%)
Deutes representats per títols	83.504	1,39%	72.206	1,35%	(13,53%)
Fons de provisions per a riscos i càrregues	2.742	0,05%	2.707	0,05%	(1,28%)
Fons per a riscos generals	53.281	0,89%	40.855	0,76%	(23,32%)
Passius subordinats	150.000	2,49%	150.000	2,80%	-
Comptes de periodificació	52.268	0,87%	15.582	0,29%	(70,19%)
Altres passius	43.869	0,73%	25.594	0,48%	(41,66%)
Capital social	70.000	1,16%	70.000	1,31%	-
Reserves	565.390	9,40%	473.255	8,82%	(16,30%)
Resultats	85.005	1,41%	76.655	1,43%	(9,82%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(35.000)	(0,58%)	(35.000)	(0,65%)	-
Interessos minoritaris	801	0,01%	705	0,01%	(11,99%)
TOTAL PASSIU	6.017.980	100,00%	5.363.080	100,00%	(10,88%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes d'ordre consolidats de Grup Crèdit Andorrà a 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	256.549	2,59%	242.293	2,75%	(5,56%)
Compromisos i riscos contingents	488.298	4,94%	453.535	5,15%	(7,12%)
Operacions de futur	3.749.051	37,92%	1.379.585	15,65%	(63,20%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	4.618.022	46,71%	6.003.081	68,12%	29,99%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	775.296	7,84%	734.548	8,33%	(5,26%)
TOTAL	9.887.216	100,00%	8.813.042	100,00%	(10,86%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Grup Crèdit Andorrà per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	247.784	153.855	(37,91%)
Interessos i càrregues assimilables	(182.004)	(85.646)	(52,94%)
Rendiments de valors de renda variable	537	314	(41,53%)
MARGE FINANCER	66.317	68.523	3,33%
Comissions per serveis netes	98.153	81.466	(17,00%)
Resultats d'operacions financeres	18.450	14.025	(23,98%)
Altres resultats ordinaris	360	435	20,83%
MARGE ORDINARI	183.280	164.449	(10,27%)
Despeses de personal	(35.805)	(31.415)	(12,26%)
Despeses generals	(37.062)	(35.712)	(3,64%)
Amortitzacions i provisions	(22.319)	(24.359)	9,14%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	1.950	(285)	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	90.044	72.678	(19,29%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(9.258)	(4.616)	(50,14%)
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(373)	(624)	67,29%
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	80.413	67.438	(16,14%)
Resultats extraordinaris	4.933	9.196	86,42%
Resultats atribuïts a la minoria	(341)	21	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	85.005	76.655	(9,82%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

BancSabadell d'Andorra, SA

Av. del Fener, 7
 AD500 Andorra la Vella
 (Principat d'Andorra)
 Tel. +376 735600 - Fax +376 735601
 www.bsa.ad

President:

Sr. Robert Cassany Vila

Conseller - Director general:

Sr. Miquel Alabern Comas

Director general adjunt:

Sr. Josep Segura Solà

**Balanços de situació consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA
 a 31 de desembre de 2008 i 2009**

ACTIU	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Caixa i bancs centrals OCDE	6.097	0,90%	6.923	1,06%	13,55%
INAF	6.220	0,92%	6.220	0,94%	-
Intermediaris financers	165.001	24,36%	108.809	16,51%	(34,06%)
Inversions creditícies	351.073	51,82%	390.049	59,21%	11,10%
Cartera de valors	113.944	16,82%	114.483	17,38%	0,47%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	2.921	0,43%	3.232	0,49%	10,65%
Actius materials	20.936	3,09%	19.921	3,02%	(4,85%)
Comptes de periodificació	5.648	0,83%	3.166	0,48%	(43,94%)
Altres actius	5.644	0,83%	6.007	0,91%	6,43%
TOTAL ACTIU	677.484	100,00%	658.810	100,00%	(2,76%)
PASSIU					
INAF	18.840	2,78%	23.381	3,55%	24,10%
Bancs i entitats de crèdit	1.594	0,24%	7.534	1,14%	-
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	586.700	86,60%	457.873	69,50%	(21,96%)
Deutes representats per títols	17.250	2,55%	117.319	17,81%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	74	0,01%	89	0,01%	20,27%
Fons per a riscos generals	23	-	300	0,05%	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	4.908	0,72%	2.154	0,33%	(56,11%)
Altres passius	5.238	0,77%	3.551	0,54%	(32,21%)
Capital social	30.068	4,44%	30.068	4,56%	-
Reserves	7.603	1,12%	11.289	1,71%	48,48%
Resultats	5.186	0,77%	5.252	0,80%	1,27%
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	-	-	-	-	-
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	677.484	100,00%	658.810	100,00%	(2,76%)

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes d'ordre consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA
a 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	% s/total	2009	% s/total	Var. (%) 08-09
Passius contingents	37.884	3,37%	35.448	2,21%	(6,43%)
Compromisos i riscos contingents	99.474	8,85%	96.668	6,02%	(2,82%)
Operacions de futur	334.550	29,75%	597.971	37,22%	78,74%
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	540.057	48,01%	747.060	46,49%	38,33%
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	112.635	10,02%	129.637	8,06%	15,09%
TOTAL	1.124.600	100,00%	1.606.784	100,00%	42,88%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA
per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2008 i 2009

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Interessos i rendiments assimilats	32.326	18.268	(43,49%)
Interessos i càrregues assimilables	(24.265)	(10.522)	(56,64%)
Rendiments de valors de renda variable	5	-	-
MARGE FINANCER	8.066	7.746	(3,97%)
Comissions per serveis netes	6.820	7.172	5,16%
Resultats d'operacions financeres	3.125	4.167	33,34%
Altres resultats ordinaris	88	94	6,82%
MARGE ORDINARI	18.099	19.179	5,97%
Despeses de personal	(5.784)	(5.762)	(0,38%)
Despeses generals	(4.863)	(5.292)	8,82%
Amortitzacions i provisions	(2.043)	(2.289)	12,04%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	5.409	5.836	7,89%
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(311)	(396)	27,33%
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	-	-
Dotacions als fons per a riscos generals	(23)	(300)	-
RESULTAT ORDINARI	5.075	5.140	1,28%
Resultats extraordinaris	111	112	0,90%
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	5.186	5.252	1,27%

(Milers d'euros) Font: Informe anual entitat bancària

V.2.

Altres dades d'interès

Govern d'Andorra

Ed. Administratiu de Govern
C/ Prat de la Creu, 62-64
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 875700
www.govern.ad

Cap de Govern:

M. I. Sr. Jaume Bartumeu Cassany

Ministre d'Economia i Finances:

M. I. Sr. Pere López Agràs

Ministre d'Afers Exteriors i Relacions Institucionals:

M. I. Sr. Xavier Espot Miró

Ministre de Medi Ambient, Agricultura i Patrimoni Natural:

M. I. Sr. Vicenç Alay Ferrer

Ministra d'Educació i Cultura:

M. I. Sra. Susanna Vela Palomares

Ministre d'Ordenament Territorial:

M. I. Sr. Gerard Barcia Duedra

Ministra de Salut, Benestar i Treball:

M. I. Sra. Cristina Rodríguez Galan

Ministre d'Interior:

M. I. Sr. Víctor Naudi Zamora

Ministre de Turisme, Comerç i Indústria:

M. I. Sr. Claudi Benet Mas

Secretari General del Govern:

Sr. Alexandre Cucurella Rossell

Cap del Gabinet del Cap de Govern:

Sra. Marian Sanchiz Rego

Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)

C/ Bonaventura Armengol, 10
Ed. Montclar, bloc 2, 4a planta
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 808898 - Fax +376 865977
www.inaf.ad

President:

Sr. Manel Torrentallé Cairó

Director general:

Sr. Carles Salvadó Miras

Associació de Bancs Andorrans (ABA)

C/ Ciutat de Consuegra, 16
Ed. l'Illa, esc. A, 2n pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 807110 - Fax +376 866847
www.aba.ad

President:

Sr. Joan Quera Font

Vicepresident:

Sr. Jordi Comas Planas

Director general:

Sr. Antoni Armengol Aleix

Directora tècnica:

Sra. Clàudia Cornella Durany

Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF)

C/ Prat de la Creu, 8
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 806730 - Fax: +376 828842

Director:

Sr. Carles Fiñana Pifarré

Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció

Ed. Administratiu de Govern
C/ Prat de la Creu, 62-64
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. + 376 875700 - Fax: + 376 829218

Cap de la unitat:
Sr. Sergi Alís Soulie

Andorra Desenvolupament i Inversió, SA (ADI)

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. A, 1r pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. + 376 812020 - Fax: +376 812021
www.adi.ad

Director:
Sr. Carles Aleix Campí

Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS)

C/ Prat de la Creu, 8, despatx 204-205
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 809292 - Fax +376 809293
www.ccis.ad

President:
Sr. Marc Pantebre Palmitjavila

Directora:
Sra. Pilar Escaler Penella

Associació de Consumidors i Usuaris (ACU)

C/ Tobira, 22, baixos
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 867456 - Fax: +376 861466
www.acu.ad

President:
Sr. Joan A. Sarmiento Amaro

Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME)

Av. Doctor Mitjavila, 36, 1r pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 824344 - Fax: +376 810050
www.pime.ad

President:
Sr. Marc Aleix Tugàs

Secretari:
Sr. Didier Aleix Tugàs

Confederació Empresarial Andorrana (CEA)

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. B, 2n pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 800020 - Fax: +376 800024
www.cea.ad

President:
Sr. Xavier Altimir Planes

Directora:
Sra. Mònica Codina Tort

Col·legi d'Economistes d'Andorra (COEA)

C/ Bonaventura Armengol, 15
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 807807 - Fax: +376 807817
www.coea.ad

Degà:
Sr. Sergi Tejero Cano

Secretari:
Sr. Xavier Prats Martínez

Universitat d'Andorra (UdA)

Plaça de la Germandat, 7
AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 743000 - Fax: +376 743043
www.uda.ad

Rector:
Magfc. Sr. Daniel Bastida Obiols

Agència Andorrana de Protecció de Dades (APDA)

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. A, 3r pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 808115 - Fax: +376 808118
www.apda.ad

Cap:

Sr. Joan Crespo Piedra

Institut d'Estudis Andorrans (IEA)

Av. Rocafort, 31-23
Ed. Moli, 3r pis
AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 742630 - Fax: +376 843585
www.iea.ad

Presidenta:

M. I. Sra. Susana Vela Palomares

Director:

Sr. Jordi Guillaumet Anton

Andorra Turisme

C/ Doctor Vilanova, 13
Ed. Davi, esc. B, 3r pis
AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)
Tel. +376 891189 - Fax: +376 828123
www.andorra.ad

President:

M. I. Sr. Claudi Benet Mas

Director:

Sr. Sergi Nadal Gabàs

